Klima- og miljødepartementet
Statsråd: Vidar Helgesen

KONGELIG RESOLUSJON

Ref.nr.:
Saksnr: 14/2397
Dato: 10. november 2017

Verneplan for skog - vern av 10 skogområder i Nordland

FORSLAG
Klima- og miljødepartementet (KLD) tilrår opprettelse av 10 naturreservater i skog i medhold av lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Tilrådingen omfatter ca. 57 km^2 nytt verneareal, hvorav ca. 33 km^2 produktiv skog. Grunneier er Statskog SF.

Områdene som foreslås vernet er:
1. Auster-Vefsna naturreservat, Grane og Hattfjelldal kommuner
2. Danielsåsen naturreservat, Grane kommune
3. Bakomsmitt naturreservat, Hattfjelldal kommune
4. Forradalen naturreservat, Grane kommune
5. Geitklauvmyra naturreservat, Grane kommune
6. Indre Pantdalen naturreservat, Hattfjelldal kommune
7. Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune
8. Sirijorda naturreservat, Vefsn kommune
9. Stavasselva naturreservat, Grane kommune
10. Storveltlia-Valmåsen naturreservat (utvidelse), Hattfjelldal kommune

Av hensyn til skogbruksinteressene tilrås at området Storvassåsen i Grane kommune ikke vernes. Videre foreslås at avklaring om vern av Almdalsforsen naturreservat i Grane kommune avventer endelig vedtak i kraftutbyggingssakene som berører dette verneforslaget.

Følgende eksisterende vedtak foreslås opphevet som følge av det nye verneforslaget:
1. Opphevelse av forskrift nr 1125 av 25.7.2006 om midlertidig vern av Salomonbergan naturreservat, Hattfjelldal og Grane kommuner, Nordland.
2. Opphevelse av forskrift nr 935 av 4.12.1992 om vern av Storveltlia naturreservat, Hattfjelldal kommune, Nordland.

1.1. Hjemmelsgrunnlag
Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av naturmangfoldloven § 34, § 37 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

De foreslåtte naturreservatene omfatter både områder der ulike utforminger av barskog er dominerende, og områder med stort innslag av lauvskog med stor variasjonsbredde i naturtyper og mye biologisk mangfold. Områdene er levested for at stort antall truede arter. Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a *(variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b *(arter og genetisk mangfold)*, c *(truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter)*, d *(større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv),* e *(områder med særskilte naturhistoriske verdier),* g *(økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt)*, h *(referanseområder for å følge utviklingen i naturen)*.

Vern av de foreslåtte naturreservatene bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser i Prop. 1 S (2014-2015) Klima- og miljødepartementet, Verdens naturvernunion (IUCN) og konvensjonen for biologisk mangfold (CBD), jf. naturmangfoldloven § 46 1.ledd.

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som bl.a. "*Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar" og "Ingen arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtypar skal betrast"* .

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl. a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfolds artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep (hogst, hyttebygging, kraftutbygging, kraftlinjer m.m.), gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2. Vurdering etter naturmangfoldloven kap II

Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i områdene som omfattes av foreliggende verneforslag er innhentet ved registreringer og kartlegginger, jf. blant annet "Lokalitetsdatabase for skogområder". I områdene er det registrert viktige verneverdier, inkludert viktige naturtyper og met stort antall truede og nær truede arter. Det vises for øvrig til beskrivelsen av verneverdiene under beskrivelsen av de enkelte områdene.

Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. For enkelte aktiviteter vil det være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. KLD vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

KLD anser at den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. Det foreligger nok kunnskap om effekten av vernet slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt. De mest aktuelle truslene mot områdene er skogbrukstiltak og særlig hogst. Virksomheter som kan tillates i områdene blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriftene, og regulering av den enkelte virksomhet og aktivitet vil kunne vurderes med hensyn til samlet belastning i verneområdene. Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem. Miljøforsvarlig lokalisering , teknikker og driftsmetoder vil være aktuelt å vurdere i forbindelse med dispensasjonssøknader etter verneforskriftene.

1.3. Verneverdier

Etter Klima- og miljødepartements vurdering tilfredsstiller samtlige områder de krav som naturmangfoldloven § 37 setter til områder som kan vernes som naturreservat. Formålet med vern av disse områdene er å ta vare på både "typiske" skogområder og spesielle/sjeldne/truede elementer i skognaturen. Vern av de foreslåtte områdene vil sikre skogarealer med til dels meget betydelige verneverdier. Områdene er egnet for å oppfylle mangler som er påpekt i rapporten "Evalueringen av skogvernet i Norge" (NINA fagrapport 54, 2002). De viktigste er:

- Bekkekløfter og boreal regnskog
- Rikere skogtyper som kalkskog, lågurtskog, høgstaudeskog og rik sumpskog
- Gjenværende større forekomster av gammelskog under naturlig dynamikk

- Noenlunde intakte og sammenhengende store skogområder
- Store og viktige forekomster av rødlistearter
- Fjellbjørkeskog, fjellbjørkeskog på marmor og oseanisk lauvskog

Verneforslaget bidrar også i vesentlig grad til å dekke mangler for Nordland fylke som påpekt i rapporten "Naturfaglig evaluering av norske verneområder" (NINA rapport 535, 2010).

Vern av de foreslåtte områdene vil sikre arealer med til dels uvanlig store verneverdier. Områdene (Auster-Vefsna og Storveltlia-Valmåsen) har nasjonal verneverdi og er svært viktige.

1.4. Trusler mot verneverdiene

Trusler mot verneverdiene er skogsdrift, herunder hogst og skogsvegbygging, samt utbygging av vannkraft, vindkraft, kraftledninger og andre typer inngrep.

1.5. Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad i til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv.

En del av områdene er marginalt skogareal hvor de økonomiske interessene er små, mens andre områder har interesser knyttet til bl.a. skogbruk. Av hensyn til skogbruksinteressene tilrår KLD at området Storvassåsen i Grane kommune ikke vernes, jf. kap. 5.9.2.3. I tillegg foreslås det at andre områder reduseres bl.a. av hensyn til skogbruk. Vernearealet er i sluttbehandlingen av saken redusert med totalt ca 10 500 dekar. Uttak av Storvassåsen og Almdalsforsen samt arealreduksjoner i seks andre områder innebærer at det tas ut ca 2500 dekar produktiv skog. Det vises til kap. 5.9.2.3. for omtale av konsekvenser for skogbruk og skogindustri.

Det har også blitt foreslått å opprette Almdalsforsen naturreservat. Dette området ligger i en del av Vefsna som er ikke omfattes av vassdragsvern. Det foreligger her to søknader om kraftutbygging til behandling i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Departementet foreslår at endelig avklaring av spørsmålet om vern av Almdalsforsen naturreservat avventer vedtak i disse kraftutbyggingssakene. Det legges til grunn at verneforslaget for Almdalsforsen og områdets naturverdier vil bli grundig vurdert i kraftutbyggingssakene.

I Stortingets vedtak om vern av Vefsna, jf. Innst. S. nr. 89 (2008-2009), framgår at det i regionalt planprosjekt for Vefsna åpnes for små vannkraftverk dersom disse "ikke på noen måte er i strid med verneverdiene". Regional plan for Vefsna ble vedtatt 2.6.2014. NVE har 15.1.2016 levert en ny vurdering av vannkraftpotensialer som berøres av skogvernforslaget, sett i lys bl.a. av føringene i Regional plan for Vefsna. NVE har registrert vannkraftpotensiale i følgende 5 områder: Auster-Vefsna, Geitklauvmyra, Litle Fiplingdalselva, Sirijorda og Stavasselva. NVEs vurdering er at de fleste av disse prosjektene med stor sannsynlighet ville blitt avslått ut fra de eksisterende føringer bl.a. i Regional plan for Vefsna. For detaljer i NVEs vurdering vises til kap. 5.9.2.1. Klima- og miljødepartementet vurderer at skogvernforslaget ikke vil bidra til ytterligere båndlegging av realiserbare vannkraftprosjekter i vesentlig grad, jf. kap. 5.9.2.2.

Verneforslaget omfatter ikke areal som inngår i kjente planer om utbygging av vindkraft eller i kjente planer om bygging av nye kraftlinjer. Det er ikke kjent utnyttbart vindkraftpotensiale i noen av områdene. Ingen av områdene grenser til reguleringsmagasin for vannkraftproduksjon. Eksisterende kraftlinjer inngår i området Auster-Vefsna.

Verneforslaget berører ut fra dagens kunnskap kjente mineralforekomster i områdene Auster-Vefsna, Storveltlia-Valmåsen, Indre Pantdalen, Stavasselva og Bakomsmitt. For Auster-Vefsna er graden av overlapp liten, og de største og viktigste delene av mineralforekomsten ligger utenfor foreslått verneområde samtidig som området har svært store og unike skogvernkvaliteter. For Storveltlia-Valmåsen ligger størstedelen av mineralforekomsten utenfor foreslått nytt verneareal, samtidig som området har svært store skogvernkvaliteter. For områdene Indre Pantdalen, Stavasselva og Bakomsmitt foreslår KLD å redusere vernearealet med hhv. 5140 dekar, 24 dekar og 172 dekar, noe som reduserer overlappet med kjente mineralforekomster

betydelig samtidig som viktige vernekvaliteter ivaretas. Når det gjelder eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser vises til omtale i kap. 5.9.4.

Alle områder inngår i reinbeitedistrikter.

Det er foretatt avveininger mellom områdenes verneverdier og andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. naturmangfoldlovens § 14.

1.6. Planstatus
Arealet i denne planen er LNFR-områder i de aktuelle kommunenes arealplaner. Arealet inngår i Regional plan for Vefsna.

2. SAKSBEHANDLING

2.1. Generell bakgrunn
Vern av skog har i lang tid vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge. Grunnlaget for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*, hvor det blant annet fastslås at man vil gjennomføre vurderinger av Statskog SFs og Opplysningsvesenets fonds skogarealer for å identifisere aktuelle verneområder. I møte 23.4. 2002 vedtok Statskog SFs styre å stille arealer til rådighet for vern. Som grunnlag for videre arbeid ble det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Statskog SF datert 26.4. 2004.
I 2005/2006 ble det gjennomført kartlegging av verneverdige skogområder på Statskog SFs grunn i Nordland. Gjennom kartleggingen ble det registrert 66 områder med verneverdier. I 2006 ble det også gjennomført kartlegging av 4 områder på Opplysningsvesenets fonds (OVFs) sine eiendommer. Med bakgrunn i kartleggingen på OVFs og Statskog SFs grunn ble det i mars og juni 2008 meldt oppstart på vern av 44 områder i Nordland. I desember 2008 ble forslag til verneplan sendt på felles lokal og sentral høring. Frist for lokal høring var 15.3. 2009 og for sentral høring 1.4.2009.
Under hele prosessen har fylkesmannen hatt møter og kontakt med berørte kommuner, reinbeitedistrikt og andre parter.
I forbindelse med verneplanarbeidet har Norsk institutt for skog og landskap på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland i 2009 gjort en analyse av tilgjengelige skogressurser for virkestilgang og naturverdier på Helgeland vurdert opp mot et vern. Videre har Nordlandsforskning sett på konsekvensene for skogindustrien på Helgeland. Viktige momenter i disse utredningene er reflektert i Fylksmannens tilrådning. Det har også vært opprettet en egen referansegruppe for skogvernsaken på Helgeland, med deltakelse av følgende: Ordførerne i Grane og Hattfjelldal kommuner, to fra skognæringen (Arbor og Bergene-Holm Nesbruket), Statskog SF, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Nordland Reindriftssamers fylkeslag, Naturvernforbundet i Nordland og Forum for natur- og friluftsliv. Referansegruppen har vært involvert i arbeidet gjennom hele prosessen fra oppstart av vernesaken til Fylkesmannen oversendte sin tilråding om vern til DN. Saksbehandlingsprosessen for hhv. Helgeland og Nordland nord for Saltfjellet er nærmere omtalt i Fylkesmannen i Nordlands tilrådning i vernesaken.
Fylkesmannens tilråding i saken forelå 15.5.2009. Tilråding fra DN om vern av 33 områder i Nordland fylke ble sendt Miljøverndepartementet 11.6.2009.
Da det 25.2.2011 ble fattet vernevedtak for 21 skogområder i Nordland, framgikk bl.a. følgende av foredraget til kongelig resolusjon : "For 12 områder i Vefsnas nedbørfelt (jf. kap. 3 nedenfor) utsettes vedtak om skogvern til man gjennom arbeidet med Regional plan for Vefsna har avklart forholdet mellom aktuelle vannkraftprosjekter og de foreslåtte skogvernområdene. I regjeringens senere vurdering av skogvern vil også hensynet til bl.a. skogbruksinteressene i disse 12 foreslåtte verneområdene bli vurdert. Når det gjelder Regional plan for Vefsna vises det til de føringer som er gitt av Stortinget i forbindelse med vernevedtaket for Vefsna, jf. Innst. S. nr. 289 (2008-2009), vedtak II: *"Stortinget samtykker i at det i regionalt planprosjekt innan samla vassforvaltning for Vefsna, vert opna for små vasskraftverk utan nærare avgreningar i storleiken på installert effekt dersom desse ikkje på nokon måte er i strid med verneverdiane."*

Regional plan for Vefsna ble 2. juni 2014 vedtatt av Fylkestinget i Nordland. NVE har 15.1.2016 levert en ny vurdering av vannkraftpotensialer som berøres av skogvernforslaget, sett i lys bl.a. av føringene i Regional plan for Vefsna.

2.2. Konsultasjon med samiske interesser

Det er gjennomført konsultasjoner med samiske interesser. Med de endringer og justeringer som er framkommet i konsultasjonenen med departementet, jf. omtale i kap. 5.9., har man kommet til enighet med Sametinget om det foreslåtte skogvernet i Nordland.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

Områder som foreslås tatt ut av verneplanen

Greipsfjell-Bukksvatn i Hattfjelldal kommune: Fylkesmannen har anbefalt at området Greipsfjell-Bukksvatn i Hattfjelldal kommune tas ut av verneplanen. Det er her stor lokal motstand mot vern og området har begrensa verneverdi. Direktoratet for naturforvaltning har sluttet seg til Fylkesmannens vurdering. Klima- og miljødepartementet støtter dette.

Sirijordselva i Hattfjelldal kommune og Store Fiplingdalen i Grane og Hattfjelldal kommuner: Fylkesmannen har anbefalt at Sirijordselva i Hattfjelldal kommune og Store Fiplingdalen i Grane og Hattfjelldal kommuner skulle tas ut av verneplanen, i hovedsak grunnet dårlig arrondering av områdene. Direktoratet er enig i at områdene ikke tas med i den videre behandlingen av denne verneplanen, men opprettеholder verneforslaget for disse to områdene fordi man ønsker å avvente mulig frivillig vern av tilgrensende privateid skog for å få en bedre arrondering av de foreslåtte verneområdene. Klima- og miljødepartementet støtter denne vurderingen.

Storvassåsen i Grane kommune: Fylkesmannen anbefalte å ta ut området Storvassåsen i Grane kommune på grunn av skogressursene, mens Direktoratet ut fra områdenes vernekvaliteter har anbefalt vern av området. KLD er enig i at området har viktige naturverdier, men av hensyn til skogbruksinteressene tilrår KLD likevel at området Storvassåsen i Grane kommune ikke vernes. Området Storvassåsen har regional verneverdi (verdi **), og er av Fylkesmannens landbruksavdeling vurdert å ha "høy verdi" for skogbruksnæringen. Av de områdene i direktoratets verneforslag som har "høy verdi" eller "stor betydning" for skogbruket, er Storvassåsen det området som det er mulig å ta ut med minst negative konsekvenser for naturmangfoldet og skogvernarbeidet. Det er da vektlagt at området har regional verneverdi og er vurdert å bidra i liten grad til oppfyllelse av viktige mangler i skogvernet, samtidig som området er vurdert å ha høy verdi for skogbruksnæringen.

Almdalsforsen i Grane kommune: Almdalsforsen ligger i en del av Vefsna som ikke er omfattet av vassdragsvern. For området Almdalsforsen foreligger det to søknader om kraftutbygging til behandling i NVE. Departementet foreslår at endelig avklaring av spørsmålet om vern av Almdalsfosen naturreservat avventer vedtak i disse kraftutbyggingssakene. Det legges til grunn at verneforslaget for Almdalsforsen og områdets konkrete naturverdier vil bli grundig vurdert og vektlagt i kraftutbyggingssakene.

Grenser

Det har i løpet av planprosessen vært justeringer av vernegrensene for områdene Auster-Vefsna, Geitklauvmyra, Sirijorda og Storveltlia-Valmåsen. KLD slutter seg til de foreslåtte grenseendringene. KLD har i sluttbehandlingen av saken i tillegg foreslått følgende arealreduksjoner: Danielsåsen 540 dekar, Bakomsmitt 172 dekar, Geitklauvmyra 156 dekar, Indre Pantdalen 5140 dekar, Sirijorda 1594 dekar og Stavasselva 24 dekar.

Forskrifter

Det er etter høringen foreslått mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette er blant annet på grunnlag av høringsuttalelser, og dels for å ivareta samiske interesser. KLD slutter seg til de foreslåtte endringene, og viser for øvrig til kap. 6.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte området. Områdene som nå foreslås vernet, er i kategorien små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av kommunene. Miljødirektoratet følger opp dette overfor kommunene. Kostnader til vern og forvaltning av områdene blir dekket innenfor KLDs eksisterende budsjettrammer. Dette gjelder utgifter knyttet til bl.a. erstatningsoppgjør, oppsyn, grensemerking, utarbeidelse av forvaltningsplaner og trykningsutgifter.

5. GENERELLE MERKNADER

Tilrådingen fra Direktoratet for naturforvaltning omfattet 33 områder på offentlig eid grunn i Nordland. Av disse ble 21 områder vernet 25.februar 2011, mens spørsmålet om vern av de 12 områdene i Vefsnas nedbørsfelt ble utsatt i påvente av avklaringer Regional plan for Vefsna. Nedenfor omtales generelle merknader som gjelder de 12 områdene i Vefsnas nedbørfelt, mens merknader til andre områder ikke er omtalt. Det vises i den sammenheng til saksdokumenter knyttet til vernevedtaket av 25.februar 2011. Tilsvarende er de relevante vurderingene fra miljømyndighetene tatt med i kap. 5 nedenfor.

Høringsinstanser

Lokal høring: Grane kommune, Hattfjelldal kommune, Hemnes kommune, Rana kommune, Vefsn kommune, Namsskogan kommune, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag Fylkeskommune, Helgeland regionråd, Namsskogan fjellstyre, Polarsirkelen friluftsråd, Statens vegvesen, Region Midt, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Statens vegvesen, Nordland veikontor, Kommunenes Sentralforbund Nordland, Arbor-Hattfjelldal, Bergene Holm avd. Nesbruket, Rana Gruber AS, Allskog BA, Næringslivets Hovedorganisasjon, Helgeland skogselskap, Helgeland museum avd Rana, Nordland Røde Kors Hjelpekorps, Hattfjelldal Røde Kors Hjelpekorps, Rana Røde Kors Hjelpekorps, Vefsn Røde Kors Hjelpekorps, Naturvernforbundet i Nordland, Turistforeningene i Nordland, FNF-Nordland, NJFF-Nordland, Nordland Bondelag, Nordland Zoologiske Forening, Nordland Bonde- og småbrukarlag, Nordland Reiseliv AS, Nordland Ornitologiske Forening, Nordland Reindriftssamers Fylkeslag, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, Ildgruben reinbeitedistrikt, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Byrkije reinbeitedistrikt, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt, Vestre Namdal reinbeitedistrikt, Grans sameby, Svaipa sameby, Vapsten sameby, Rans sameby, Ubmeje sameby, Vefsn JFF, Hattfjelldal jakt og fiskelag.

I tillegg er høringsdokumentene sendt til naboer, hytteeiere, rettighetshavere og andre berørte.

Sentral høring: Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Statens landbruksforvaltning ,Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Statens navnekonsulentar for norske stedsnavn i Nord-Norge, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm, Jernbaneverket, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Telenor A/S, NetCom, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, v/Steinar Samsing Myhre, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Industri, Kjemisk Forbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, NTNU, Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Høringsuttalelsene som går konkret på hvert enkelt område er oppsummert i kap. 6 under omtalen av hvert enkelt område. I dette kapitlet gjengis generelle uttalelser til verneforslagene.

I det følgende oppsummeres hovedmomenter i høringsuttalelsene fra Nordland fylkeskommune og de kommunene Vefsn, Grane og Hattfjelldal. Detaljer i disse høringsuttalelsene, samt kommentarer fra Fylkesmannen, Direktoratet for naturforforvaltning og Klima- og miljødepartementet er gjengitt i kap. 5 og 6.

Nordland fylkeskommune tar i sin høringsuttalelse den foreslåtte verneplanen til orientering. Man ber om at det foretas en analyse av de samlede samfunnsmessige konsekvenser. Man ber om at man foretar grensejusteringer i samråd med Statskog slik at vernet areal justeres med den hensikt å unnta produktive skogarealer med god driftsøkonomi som ikke omfatter nøkkelbiotoper og standarder for Levende skog. Fylkestinget ber fylkesmannen hensynta den lokale kunnskapen representert ved kommunens merknader for å oppnå en god balanse mellom bruk og vern, og ber fylkesmannen om å gå i ny dialog med kommunene om vern, verneform og grenser i områdene Sirijorda, Geitklauvmyra, Danielåsen, Storvassåsen, Litle Fiplingdalselva og deler av Auster-Vefsna. Man ber om å hensynta innspill fra Sametinget, om at det avsettes ressurser for å bidra til nærings- og bostedsutvikling i regionen og om at områdene hvor det er planer for utbygging av kraft vurderes spesielt i forhold til samfunnets behov for miljøvennlig energi.

I brev av 29. oktober 2014 fra Fylkeskommunen framgår bl.a. følgende. ”Fylkestinget vil med bakgrunn i den vedtatte Regionale plan for Vefsna og de hensyn som i planen sikrer en god arealforvaltning, be om at den videre verneprosessen for skog på Helgeland avsluttes”.

Departementet viser til at i skogvernet står vern mot hogst og andre skogbruksinngrep helt sentralt. Regional plan for Vefsna regulerer ikke hogst og andre skogbruksinngrep, og vern av viktige skogområder i Vefsnas nedbørfelt er derfor fortsatt aktuelt og nødvendig.
Stortinget vedtok ved behandlingen av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* et mål om vern av 10 prosent av skogarealet. Videre viser departementet til at Stortinget høsten 2015 ba om en gjennomgang av Statskog SFs ordinære skogeiendommer med sikte på vern.

Vefsn kommune mener verneforslaget legger beslag på vesentlige skogareal og betydelige skogressurser, og at utredningen ikke gir noe korrekt bilde av hvor stor del av den produktive barskogen på Helgeland som fredes. Ut fra de nasjonale målsetningene om skogvern, vil kommunen anta at det allerede er fredet et tilstrekkelig skogareal på Helgeland. Man mener fredning av skog på Statens grunn er like konfliktfylt som fredning av privateid skog. Det har mindre betydning hvor vernet foretas på Helgeland, et så omfattende vern som det som foreslås i rapporten, vil uansett gi store konsekvenser. Vefsn kommune mener at vernet bør foretas ut fra en helhetlig vurdering av verneverdier og ikke ut ifra hvem som har eierskap til skogen. Ved lik vurdering av verneverdier bør vernet legges der det gir minst konsekvenser for næringsutøvelse. Det kan virke som den viktigste hensikten med forslaget er å oppfylle nasjonale målsetninger om å verne 4,6 % av skogen, og ikke å verne der verneverdiene er størst. Man reagerer sterkt på at Sirijorda foreslås vernet, det har pågått en langvarig utredningsprosess i arbeidet med Lomsdal-Visten nasjonalpark og en bredt sammensatt styringsgruppe har foreslått at Sirijorda ikke tas med i nasjonalparken. Det oppleves som om man nå kommer inn bakvegen, etter en lang og demokratisk prosess, og foreslår et strengere vern på Sirijorda enn det innlemming i Lomsdal-Visten nasjonalpark ville gitt. Kommunen mener miljøverdiene i Sirijorda for en stor del kan ivaretas gjennom de alminnelige miljøhensyna som Statskog skal ta, og at tilsvarende miljøverdier finnes i nærliggende områder.

Grane kommune uttaler ved høringen at man generelt er mot at produktive skogarealer med god driftsøkonomi vernes, og krever derfor at følgende arealer i Grane kommune tas ut av verneplanen: Geitklauvmyra, Danielåsen, Storvassåsen, Lille Fiplingdalselva, deler av Auster-Vefsna. For de øvrige lokalitetene kreves det at reservatgrensene justeres slik at produktive skogarealer med god driftsøkonomi og som ikke omfattes av nøkkelbiotoper og standarder for Levende skog unntas fra skogvernet. Man mener verneformen naturreservat ikke er riktig, da det vil stoppe nærmest all bruk av disse områdene. Kommunen krever umiddelbart stans i prosessen med vern av skog på statens grunn før SRU(Samerettsutvalget) II er avklart.

Hattfjelldal kommune uttaler ved høringen at man i utgangspunktet ikke mot vern. Men kommunen oppfatter at det foreliggende forslag tildels vil legge begrensinger i de samiske rettigheter og med dette på forhånd hindre gjennomføring av SRU II. Man protesterer sterkt på at forslaget ikke på noen måte ser sammenhengen med øvrige verneforslag for de samme geografiske områdene. Man protesterer kraftig mot de forslag til grensedragninger som er gjort og reiser betydelige spørsmål ved det kunnskapsnivå og faktagrunnlag som danner plattformen for forslaget til forskrifter. Kommunen sier at de i dag har verna 27,7 % av kommunens landareal og 4,2 % av det produktive skogarealet. Ved full gjennomføring av dette vernet vil andelen være oppe i henholdsvis 32,5 % av totalarealet og 25 % av det produktive skogarealet. Man er uenig i at det er mindre konfliktfylt å verne statens arealer, Statskog SF eier 90 % av kommunens samlede areal. Det vises også til den uttalelse ARBOR AS har gitt i saken.
Ved en redusert råstofftilgang vil næringslivet måtte reduseres, for til slutt å opphøre.
Kommunen stiller spørsmål ved forslagets konsekvente bruk av verneformen naturreservat. Det er galt at områdene karakteriseres som urørt, og det landskapet som man ønsker å verne er et resultat av aktiv skogdrift. Kommunen har ved gjentatte anledninger gitt uttalelser og innspill, uten at dette synes å fremkomme, eller har blitt hensyntatt, i det foreliggende verneforslaget. Kommunen har tidligere anmodet om at det ble stilt i bero, inntil det er gjort nødvendige avklaringer, både i forhold til de samiske rettighetene, så vel som for den øvrige lokalbefolknings rettigheter. Kommunen bør få de faktiske eller beregnede økonomiske tap ved tiltaket, kompensert ved tilskudd fra staten. Som en følgeeffekt av vernet blir samfunnets skatteevne mindre, og ved det en påregnelig reduksjon i næringsaktivitet. Kommunen forventer at det blir tatt kloke beslutninger og ikke fattes vedtak, dvs:

- Man ber myndighetene innstille alle verneprosesser på statsgrunn på Helgeland.
- Innenfor verneforslaget Valmåsen-Storveltlia er Snelitjønna omfattet av verneforslaget. Dette er kommunenes drikkevannskilde. Fremtidig vannforsyning overfor befolkning vil bli særdeles vanskelig å gjennomføre dersom vannet skulle ansees for naturreservat.
- Verneplanen innehar ingen diskusjon rundt at en rekke vassdrag blir vernet, med det resultat at potensiell rein, fornybar energi ikke lenger vil være tilgjengelig. Kommunen krever at slike områder tas ut av verneplanen.
- Kommune krever at de områder hvor det er investert i fremtidig skogproduksjon ved skogsveier, plantinger, grøftinger og annet skogkultiverende arbeid, unntas vern.
- De regulerte traseer for motorferdsel i kommuneplanens arealdel skal tas hensyn til, og være mulig å videreføre.
- Det skal være tillatt å sette opp gjerder i verneområder, eksempelvis gjerder mot rovdyr.
- Det skal være tillatt å ta ut virke til husflid, også for den ikke-samiske befolkningen.
- Bygging av kraftlinjer skal være tillatt.
- Beiteberettigede, utenom reindrift, skal ha anledning til å nytte motoriserte kjøretøy for innhenting av buskap, om nødvendig.
- Kommunen vise til og støtter uttalelsen fra bedriften Arbor Hattfjelldal
- Man viser til Hint utredning nr. 74, 2006, side 36: *"Utvidelsen av skogvernet på Helgeland kan i verste fall få dramatiske konsekvenser for de mest berørte kommunene, samt Statskog som er den eneste skogeieren som blir berørt."*

5.1. Generelle merknader til prosess og saksbehandling

Arbor Hattfjelldal mener det er kjørt en god og grundig prosess.
Hattfjelldal kommune mener få av innspillene fra møtene mellom Fylkesmannen og kommuner er tatt hensyn til.
Fylkesmannen: Prosessen knyttet til medvirkning er drøftet i referansegruppa og har fått tilslutning fra denne. I forhold til innspill fra møter med kommunene og andre, er disse tatt hensyn til så langt det er rom for dette innenfor gjeldende føringer. Det er ikke alltid Fylkesmannens oppdrag er forenelig med lokale ønsker, og å bli hørt er ikke det samme som å få fullt gjennomslag for sine innspill.

Byrkije reinbeitedistrikt, Ildgruben reinbeitedistrikt, Nordland reindriftssamers fylkeslag, Områdestyret for reindrifta i Nordland og Voengel Njarke reinbeitedistrikt (RBD) mener prosessen har gått for fort fram og at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til samiske interesser og rettigheter. Samiske interesser er i liten grad involvert underveis, og det er tatt lite hensyn til deres innspill. Byrkije RBD mener det er uklarheter knyttet til vernestatus, omfang og

bestemmelser. Områdestyret oppfordrer alle berørte reinbeitedistrikt og svenske samebyer til å kreve konsultasjon, noe de tre reinbeitedistriktene har gjort. Videre peker Byrkije reinbeitedistrikt og Områdestyret for reindrifta i Nordland på at reindriften kun er en del av og ikke representerer hele den samiske befolkningens interesse.
Fylkesmannen: Prosessen har hatt korte tidsfrister, men vi mener vi har klart å inkludere berørte parter innenfor de tidsrammene vi har hatt. Det har vært en lang prosess i forkant av selve oppstarten med utvelgelse av potensielt viktige områder og naturfaglige kartlegginger av disse områdene i etterkant. Reinbeitedistriktene har vært invitert til møte om saken, og Jillen-Njaarke, Ildgruben og Byrkije reinbeitedistrikter og Grans sameby deltok. I tillegg har Voengel-Njarke og Byrkije reinbeitedistrikter deltatt på befaringer.

Vefsn kommune reagerer på at Sirijorda er foreslått som reservat i og med at det ble tatt ut av arbeidet med Lomsdal-Visten. Dette virker som en omkamp.
Fylkesmannen ser at det er lite tilfredsstillende om områder blir vurdert på nytt og på nytt. Vi mener imidlertid ikke at det er tilfellet i denne saken. Når det gjelder Sirijorda, viser vi til vårt brev til DN av 15.6.04 angående justering av utredningsgrensen øverst i Eiterådalen. Her foreslår Fylkesmannen for Direktoratet for naturforvaltning å ta området ut av nasjonalparkplanen, og isteden tas inn i vurderingen av utvidet skogvern på statsgrunn. Dette begrunnes med inngrep som ikke er forenelig med et nasjonalparkvern. Området har samtidig så store biologiske verdier at naturreservat er den verneformen som ivaretar dette best.

Hattfjelldal kommune forutsetter at referat fra møter følger saken.
Fylkesmannen: Alle referater og samtlige høringsinnspill følger saken videre fra Fylkesmannen.

Nordland fylkeskommune peker på behovet for bedre prosess. Det har vært en høringsperiode i denne saken som ikke har gitt gode åpninger for politisk samordning mellom lokalt og regionalt nivå. Dette er en svakhet i en så omfattende sak.
Fylkesmannen: I denne prosessen har vi hatt eget oppstartsmøte med fylkeskommunen, som også har vært med på befaringer. I forhold til høringen var den ordinære høringsfristen på 3 måneder. I tillegg fikk Nordland fylkeskommune utsatt frist fram til 24. april.

Nordland fylkeskommune ber om at Fylkesmannen og DN tar hensyn til innspill fra Sametinget.
Fylkesmannen: Sametinget er sentral høringspart og deres uttalelse er sendt til DN.

Lokal medvirkning
Nordland fylkeskommune tar den foreslåtte verneplanen til orientering. De ber om at den lokale kunnskapen representert ved kommunenes merknader blir tatt hensyn til for å oppnå en god balanse mellom bruk og vern. Det er viktig at medvirkningen er tilstrekkelig ivaretatt.
Fylkesmannen: Vi har vært i dialog med kommunene gjennom hele prosessen. Det har i tillegg til oppstartmelding og høring vært gjennomført flere møter og befaringer sammen med bl.a. kommunene. I tillegg har verneforslagene vært presentert i kommunestyrene der det har vært ønskelig. Innspill fra kommunene er vektlagt og vurdert opp mot verneverdier og andre interesser, jf. omtale av de enkelte områdene og til beskrivelse av prosess i innledningen.

Kunnskapsgrunnlaget
Statskog SF peker på at det er uheldig at skogressursene ikke er nøyaktig kartlagt for de områdene som mangler markslagskart og der det er brukt et gammelt bonitetssystem. Dette gjør at det er fare for at produktiv skog har blitt utelatt.
Fylkesmannen: Som vi skriver i høringsdokumentet er andelen produktiv skog for flere av områdene mangelfull. Vi beklager at tallene for produktiv skog ikke er presise nok, og ser at det kunne presisert verneverdiene bedre. Et av problemene er at det mangler skogbruksplaner for områdene nord for Saltfjellet og det har ikke vært tid i prosessen til å få kartlagt den produktive skogen. I forbindelse med erstatningsoppgjøret vil mer presise tall bli utarbeidet.

Helgeland museum mener de faglige begrunnelsene er godt dokumentert og svært overbevisende.

Hattfjelldal kommune stiller spørsmålstegn ved kunnskapsnivået og faktagrunnlaget som er utgangspunkt for verneplanen, og peker på at landskapet er et resultat av lang tids skogbruk og at

verneverdiene vil forsvinne ved fredning.
Fylkesmannen: Den miljøfaglige utredningen som er gjort er ut fra Fylkesmannens vurdering god når det gjelder de biologiske verdivurderingene. Samtidig ser Fylkesmannen at det kan være svakheter knyttet til oversikt over inngrep, avgrensinger m.m. Dette er elementer vi har søkt å fange opp ved gjennomføring av grundige befaringer. Statsskog som grunneier har kommet med en grundig vurdering av de enkelte områder og det er kommet fram opplysninger gjennom høringen. Totalt sett gir dette et godt beslutningsgrunnlag for Fylkesmannens endelige forslag.

Registreringene og verdisettingene
Naturvernforbundet peker på at det i Holmvassdalen ble funnet mange rødlistearter somrene etter at registreringene var gjort. Årsaker til dette er blant annet forskjellige somre (tørt/vått) som gav ulikt potensial for å finne sjeldne arter. De mener at det bør være et stort potensiale for å finne flere trua og sjeldne arter i de områdene en vurderer her, og at verdisettingen og mangeloppfyllelsen bør vurderes på nytt og oppjusteres.
Fylkesmannen mener ikke det er grunnlag for å foreta ei ny verdivurdering eller vurdere mangeloppfyllelsen på nytt. Verdsettingen er gjort på grunnlag av en standard metodikk, der mange forskjellige variabler danner grunnlaget for verdivurderingen. I Holmvassdalen ble tilsvarende problemstilling tatt opp, uten at det ble gjort en oppgradering av verdien etter mange nye funn av rødlista arter.

Statskog SF stiller spørsmål om hvordan en vurderer mangeloppfyllelse i forhold til det produktive arealet i de foreslått verna områdene. De peker på at det synes vanskelig å vurdere mangeloppfyllelsen for annet enn det totale arealet. De mener også at det burde vært gjort en mangelanalyse for skog som er inkludert i verneplanen for Lomsdal-Visten og i områder som er overført til andre planer.
Fylkesmannen: Mangeloppfyllelsen er gitt ut i fra verneforslaget som helhet og de områder som det jobbes med i denne verneplanen. Områder som er overført til andre verneplaner (Blakkådalen og Glomdalsvatnet) er vurdert i forhold til mangeloppfyllelse i sine rapporter.

Naturvernforbundet mener at mangleanalysen utarbeidet av NINA og Skogforsk er feilaktig, der den største mangelen, genuin urskog, ikke er tatt med da den nesten ikke finnes i Norge. Vefsn kommune mener at det ikke er dokumentert at vern av Sirijorda dekker inn naturtyper som ikke allerede er verna i Lomsdal-Visten/Skjørlægda.
Fylkesmannen: Når det gjelder mangelanalysen forholder Fylkesmannen seg til de gjeldende rapportene fra NINA og Skogforsk. Om Naturvernforbundet mener de ikke er tilfredsstillende må det tas opp med Direktoratet for naturforvaltning som oppdragsgiver.

Konsekvensvurderingene
Nordland fylkeskommune ber om at det blir gjennomført en analyse av de samlede samfunnsmessige konsekvenser av de foreslåtte verneområdene og tidligere verneplaner.
Fylkesmannen viser til konsekvensvurderinger gjennomført av Skog og landskap og Nordlandsforskning.

Statskog SF mener det er feil at rapportene som beskriver konsekvensene sammenligner produktivt skogareal som foreslås verna opp mot det totale produktive arealet i Nordland. Da vil dette utgjøre en liten andel, mens Helgeland er skogbruksmessig et avgrensa område og konsekvensene blir større.
Fylkesmannen: Rapportene bygger hovedsakelig på Helgeland som område, men det er i tillegg gjort en sammenligning med hele Nordland.

Arbor Hattfjelldal peker på at konsekvensrapportene som er laget bygger på overslag og at en nøyaktig konsekvens av vernet er vanskelig å fastslå. Vefsn kommune og Helgeland regionråd mener tallene som konsekvensvurderingen bygger på er feil, og at utredningen derfor ikke gir noe korrekt bilde av hvor stor del av den produktive barskogen som fredes.
Fylkesmannen: Skog og landskap er institusjonen med best oversikt over skogressursene i Norge. De har brukt taksttall fra Statskog. Det er aldri mulig å fastsette nøyaktig kvantum skog som kan avvirkes. Det er alltid usikkerhet knyttet til total volum stående kubikkmasse. Det er også

usikkerhet knyttet til arealer som ikke kan høstes iht. Levende skog-standarden. Fylkesmannen mener tallene fra Skog og landskap gir et tilstrekkelig godt grunnlag for vurderingene.

Hattfjelldal kommune peker på at utkastet til verneplan ikke besvarer spørsmål om konsekvenser for samiske aktiviteter og rovdyrproblematikk (gjeting) med tilhørende motorferdsel. Helgelandskraft mener konsekvensvurderingene i forhold til kraft er svært mangelfulle da den ikke nevner konsekvensene for større prosjekter i Vefsnas sidevassdrag dersom det blir åpning for det ved et eventuelt vern av Vefsna. Nordland reindriftssamers fylkeslag mener det ikke er gjort en avveining mellom naturfaglige interesser og konsekvenser for reindrifta.
Fylkesmannen mener grunnlaget som ligger i høringsdokumentet og det som er kommet fram under møter og selve høringen er tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag

Naturvernforbundet (NNV) stiller spørsmålstegn ved beregningene av produktiv skog, bl.a. mener de at utkast til verneplan sier det er 61,1 km^2 produktiv skog i Lomsdal-Visten. Beregninger for Holmvassdalen viste at Statskogs anslag av produktiv skog var altfor høyt, og tallene i denne prosessen må justeres i forhold til det. De som har gjort "konsekvensvurderingen ved ikke-vern" har ikke nødvendig kompetans. De peker på at rapporten mangler vurderinger av konsekvenser for spesialiserte arter og arealkrevende naturskogsarter, konsekvenser for privatskogbruket om en ikke oppfyller verneønsket på statsgrunn og konsekvenser om dette ikke gjøres mest kostnadseffektivt ved å verne de mest verdifulle områdene.
Fylkesmannen: Høringsdokumentet tar utgangspunkt i hele Nordland, og 61,1 km^2 gjelder for både Lomsdal-Visten og Sjunkan-Misten. 8700 dekar ligger i Lomsdal-Visten. Når det gjelder rapportene fra Skog og landskap, ser vi at de har hull i forhold til enkelte vurderinger. Rapportene har vært svært forsinket, og nå er det dessverre ikke rom for å gå flere runder.

Statskog SF bemerker at alle MiS-figurer har undertekst, og i enkelte av dem er det åpnet for et begrenset uttak under visse forutsetninger. De mener at dette ikke framkommer, og at betydningen av skogvern derfor er undervurdert.
Fylkesmannen: I Skog og landskaps rapport er det i avsnittet som vurderer faktorer som påvirker virkesflyten anslått hvor stor reduksjon vernet vil ha på årlig avvirkning. Skog og landskaps rapport er en nyere rapport enn HiNT-rapport 74 fra 2006 som bygger på det samme faktagrunnlaget, oppdaterte utredningsområder og levende skog standarden. Den sier at avvirkningen reduseres med ca 6 500 m^3 pr år om en ikke tar hensyn til fradrag. De skriver videre at anslått avvirkning blir mindre enn dette da det skal tas hensyn til MiS-figurer med mer. De har ikke kommet med et eksakt tall, men sier at reduksjonen vil ligge mellom 20 og 50 %. Hvor stor reduksjonen er, vil avhenge av underteksten på MiS-figurene.

Hattfjelldal kommune viser til HiNT-rapport nr. 74 fra 2006, som sier at et skogvern kan få store konsekvenser for skogindustrien.
Fylkesmannen: Vi kjenner denne rapporten, og har brukt den i de tilfeller den har vært relevant. Denne rapporten er basert på de samme takstene som Skog og landskap har brukt, men rapporten fra HiNT tar utgangspunkt i mange flere foreslåtte verneområder og areal som ikke er oppdaterte i forhold til denne verneprosessen og kan derfor ikke brukes ukritisk.

Helgelandskraft peker på at det for noen år siden ble gjort en kartlegging av kraftressursene i sidevassdragene til Vefsna. Her er det flere interessante prosjekt, flere av dem så store at de ikke kan betegnes som småkraft. Om et vern av Vefsna åpner for utbygging i sidevassdragene, så vil dette skogvernet stoppe det. Skogvernet vil for dem bety det samme som et fullt vassdragsvern. Dette er ikke belyst i høringsdokumentet. Videre viser de til at de ville hatt konkrete planer i Auster-Vefsna om det ikke var sagt at Vefsna skulle vernes i Soria Moria erklæringen.
Fylkesmannen: Vi har tatt utgangspunkt i at Vefsna blir verna, noe det på skrivende stund er enda større sannsynlighet for at det blir i og med at det er lagt fram en stortingsproposisjon om dette. Med et vern vil det normalt ikke åpnes for småkraftverk og prosjekter som er større enn dette. I stortingsproposisjonen er det lagt opp til at en skal fristilles fra grensa på 1 MW som maksimal installert effekt. Det presiseres imidlertid at det skal være differensiert forvaltning og at forvaltningen skal skje i lys av vanndirektivforskriften og rikspolitiske retningslinjer for vassdrag, vernevedtaket for Vefsna og Vefsna som nasjonalt laksevassdrag. Det presiseres at Olje og Energi departementet mener potensialet for små kraftverk i Vefsna er lite da nedslagsfeltet inneholder store områder med urørt natur og store naturverdier (St. prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag - avsluttende supplering). Kartleggingene i forbindelse med

skogvernet har også vist store verdier, og Fylkesmannen anser det derfor som lite sannsynlig at det vil gis tillatelse til utbygging her, uavhengig av opprettelse av naturreservat.

Områdestyret Nordland krever konsekvensutredning for samlet påvirkning for reindrifta i fylket. *Fylkesmannen: På Helgeland er det gjort analyser i forhold til skogindustrien, men industri med dette omfanget har man ikke nord for Saltfjellet. I motsetning til skogindustrien er forskriftene tilpasset slik at det skal være mulig å drive reindrift innenfor de ulike områdene. Etter forskrift om konsekvensutredning av 1.4.05 skal hvert vernetiltak vurderes etter arealkrav for konsekvensutredning uavhengige av hverandre (§ 2c). Selv om vi hadde vurdert områdene innenfor hvert reinbeitedistrikt samlet ville ingen av disse kommet over arealkravet for konsekvensutredning. Når det gjelder de ulike konsekvensene for reindrifta har de kommet fram både gjennom møter, befaringer og høringen.*

Lovgrunnlaget
Hattfjelldal Arbeiderparti og Nordland reindriftssamers fylkeslag mener at naturvernloven ikke gir adgang til å svekke samiske interesser, og peker på at samene er anerkjent som rettighetshavere med større rettigheter enn staten. Hattfjelldal Arbeiderparti mener også at samene blir satt i en vanskelig situasjon når de blir presset til å bli kriminelle i forhold til sine rettigheter som å ta ut virke til samisk sløyd, bygging av kåter og generelt uttak av emner ellers. *Fylkesmannen: Stortinget har bestemt at arealvern er en av virkemidlene Norge skal bruke for å stoppe utryddingen av arter, og i den forbindelse er det en mal for hvordan verneforskrifter skal utformes. Denne malen utvikles kontinuerlig i forhold til samfunnets utvikling, og forskriftene er hjemlet i naturvernloven.*

Samerettsutvalget II (SRU II)
Arbor Hattfjelldal, Grane kommune og Hattfjelldal kommune mener at prosessen må stoppes inntil det har kommet en avklaring av SRU II. Det er usikkert hvordan konsekvensene av en ny forvaltningsmodell blir, og det påstås at det i verste fall kan det være snakk om dobbelt skogvern. *Fylkesmannen viser til "NOU 2007:13 Bind B. Den nye sameretten. Utredninger fra Samerettsutvalget. Del III – Utvalgets vurderinger og forslag, kapittel 16-24". I kapittel 20.5.6.2 og 20.5.6.5 er båndlegging av verneprosesser som omfatter naturreservat omtalt, og et enstemmig samerettsutvalg mener at det ikke er behov for å stoppe disse verneplanprosessene.*

Annet
Hattfjelldal kommune stiller seg bak Arbor Hattfjelldals uttalelse. Naturvernforbundet i Nordland og Norges Naturvernforbund har gitt felles uttalelse, referert til som Naturvernforbundet.

5.2. Generelle merknader til verneforslaget

Verneplanen som helhet
NOF Nordland er positiv til opprettelse av alle de 28 foreslåtte områdene på Helgeland. FNF-Nordland mener skogvern er et viktig og nødvendig arbeid for å stoppe tap av biologisk mangfold og støtter derfor planen. De mener varierte og artsrike skoger er viktig for naturopplevelse og friluftsliv. Også Naturvernforbundet mener at områdene som er på høring har høy rekreasjons- og opplevelsesverdi og peker på at all hogst vil være med på å senke denne opplevelsen. De mener at Norge har store problemer med å ivareta og sikre mangfold av arter og skogtyper i tilstrekkelig grad til å hindre at de kommer på rødlista eller utryddes om ikke gjenværende skog vernes. De mener derfor at alle områdene i denne planen må vernes, og spesielt de med verdi *** eller ****dekker opp så store mangler at de ikke kan tas ut. FNF-Nordland, Jan Gunnar Sande og Naturvernforbundet mener det er bra at det nå tas initiativ til vern på Statskogs grunn. Her har skogen vært drevet hardt i mange årtier, og for å ta vare på de siste områdene med gammelskog og stoppe utrydding av det biologiske mangfoldet er det avgjørende at disse områdene vernes. Helgeland museum er positiv til opprettelsen av alle områdene, og mener at områder med liten eller middels verdi for skogbruket bør være uproblematisk å verne. De mener også at dette er i tråd med Stortingets målsetting. Naturvernforbundet mener at dette forslaget utgjør en liten del av den produktive skogen i regionen. Videre mener de at det er en sterk overdrivelse at dette er avgjørende for skogindustrien. De etterspør videre hvorfor det ikke er satt "ingen konsekvens for skogbruket" på

enkelte av lokalitetene da det er åpenbart at dette gjelder flere. Her vises det for eksempel til uttalelser fra Statskog angående Indre Pantdalen, hvor det sies at de aldri skal hugge.
Naturvernforbundet mener også at Statskog har drevet rovdrift på skogen i lengre tid, og at svært store arealer med hogstflater/ungskog/monokulturer må betegnes som økologiske katastrofeområder. Det er viktig at resten av gammelskogen vernes for å oppfylle den nasjonale målsettingen om at det skal forekomme livskraftige bestander av alle arter der de forekommer.
Naturvernforbundet mener at elgbestanden i regionen bør reduseres kraftig da den er for stor og beiter ned osp, selje og rogn som er viktige verter for mange lavarter.
Naturvernforbundet mener at en må prioritere de mest verdifulle områdene. Om en ikke verner de mest verdifulle områdene, må det større arealer til for å dekke opp de samme manglene.
Byrkije reinbeitedistrikt er i utgangspunktet positive til vern da dette sikrer områdene de bruker til reindrifta mot inngrep, men samtidig vil det føre til at de blir avskåret fra en del rettigheter. Et vern vil føre til større press på områdene som ikke er verna.
Fylkesmannens vurdering: Mange av konfliktene mot reindriftsnæringa er løst da det kom nye retningslinjer for verneforskrifter i perioden denne verneplanen var ute på høring. Dette er omtalt i senere avsnitt.

Nordland fylkeskommune tar den foreslåtte verneplanen til orientering. De ber om at det for Sirijorda, Geitklauvmyra, Danielåsen, Storvassåsen, Auster-Vefsna og Litle Fiplingdalselva blir tatt hensyn til kommunens merknader for å oppnå en god balanse mellom bruk og vern. De ber Fylkesmannen om å gå i en ny dialog om vern, verneform og grenser.
Fylkesmannens vurdering: Innspill fra kommunene er vektlagt og vurdert opp mot verneverdier og andre interesser. Det vises her til omtale av de enkelte områdene.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag har forståelse for vern, men mener at forskriftene må tilpasses lokale forhold så tradisjonelle aktiviteter fortsatt kan drives.
Fylkesmannens vurdering: Forskriftene vil tilpasses lokale forhold så langt det er mulig.

Helgeland regionråd og Vefsn kommune peker på at dette ikke er et konfliktfritt vern til tross for at det er på Statsgrunn. Hattfjelldal kommune mener det ikke er mindre konfliktfylt å verne på Statskogs grunn i og med at Statskog SF eier 90 % av grunnen i kommunen. På folkemøte i Hattfjelldal 03.02.08 ble det pekt på at dette er et omfattende vern som går ut over folks trivsel.
Nordland reindriftssamers fylkeslag mener det ikke legges opp til den frivilligheten som er omtalt i St.meld. 25 (2002-2003).
Fylkesmannens vurdering: St.meld. 25 (2002-2003) sier at framtidige skogvernprosesser skal foregå etter to hovedformer: vern av statsgrunn og frivillig vern. Dette gjelder i forhold til grunneier, og ikke i forhold til "omgivelsene" ellers. Bakgrunnen for at Stortinget har gitt oppdrag om at vern skal utredes på statseid grunn og ved frivillig vern er at en ønsker å sikre verneverdiene på en måte som gir mindre konflikter. I utgangspunktet er statlig vern av statsgrunn mindre konfliktfylt enn statlig vern av privat grunn. Fylkesmannen i Nordland er klar over at den store andelen statsgrunn i Nordland, og Statskogs viktige rolle ved levering av virke til industrien i fylket, medfører større interessekonflikter enn i andre regioner i landet. Derfor er det gjennomført mer omfattende utredninger enn vanlig ved skogvern på statens grunn. Dette endrer imidlertid ikke oppdraget om utredning av vern som Fylkesmannen har fått.

Områdestyret for reindrifta i Nordland er kritisk til etablering av vern i henhold til verneplanen da dette vil føre til at reindrifta mister mange av sine rettigheter ved at de blir søknadspliktige. Søknadsplikten medfører merarbeid og kan føre til at samene blir nektet å gjennomføre nødvendige arbeidsoperasjoner. Også Voengel Njarke reinbeitedistrikt er sterkt uenig i at områdene skal fredes siden dette er den strengeste verneformen og det vil få dramatiske følger for deres muligheter for å videreføre samiske næringer.
Fylkesmannens vurdering: Vi viser til avsnittet om forskrifter, samt kap. 20.1.1 i "NOU 2007:13 Bind B. Den nye sameretten. Utredninger fra Samerettsutvalget. Del III – Utvalgets vurderinger og forslag, kapittel 16-24". Dette avsnittet peker blant annet på at arealvern står i en annen stilling enn irreversible tiltak som kan få virkninger for bruk av grunn og ressurser. En viktig forskjell er blant annet at vedtak om områdevern ikke medfører at noen får tillatelse til bestemte former for bruk, utnyttelse eller inngrep, men tvert i mot vil begrense mulighetene til framtidige inngrep i området. Dette kan være med på å opprettholde naturgrunnlaget for samisk kultur.

Hattfjelldal kommune peker på at statsministeren har sagt at jobb nr. 1 i forbindelse med finanskrisen vi nå opplever er å sikre arbeidsplasser. Å båndlegge arealene på denne måten er å gå motsatt vei i og med at grunnlaget for arbeidsplasser og sysselsetting reduseres. Kommunen har gjentatte ganger fått båndlagt arealer ved vern, og også nå går det flere prosesser parallelt. Denne bit-for-bit-politikken gjør det vanskelig å styre langsiktig.
Vefsn kommune mener at kommunen og Helgeland har bidratt tilstrekkelig til vern.
Helgeland regionråd peker på at det har skjedd en omlegging av skogbruket hvor det nå tas mer miljøansvar. De mener dette er tilstrekkelig og at det dermed ikke er behov for vern.
Norsk Grotteforbund er positive til vern.
Fylkesmannens vurdering: Vern etter naturvernloven brukes for områder av stor verdi for biologisk mangfold og eller særlig vakre/enestående landskap. Det er en nasjonal oppgave å sikre områder gjennom vern og Stortinget har gitt føringer for dette arbeidet.

Areal
Statskog SF oppfatter at Fylkesmannen mener at "Fjellbjørkeskog i marmor-områder i Nordland og Troms" generelt dekker fjellbjørkeskog på kalkrik grunn. De bemerker at mangelanalysene ikke kvantifiserer behovet for vern av de ulike typene, og at det i for stor grad er opp til vernemyndighetene om det er nok eller for lite. De mener at vern av fjellbjørkeskog bør begrenses til Nordland nord for Saltfjellet da Helgeland også har mye annet vern.
Fylkesmannens vurdering: Kalkbjørkeskog-marmortype er en meget sjelden skogtype som oftest dekker små arealer. I velutviklet tilstand er den kjent fra noen få områder på indre Helgeland. Denne skogtypen opptrer på grunnlendte marmorrygger, og kan ikke sammenlignes med høgstaudebjørkeskog generelt. Da denne skogtypen er så sjelden og stort sett er begrenset til indre Helgeland, kan ikke vernet av fjellbjørkeskog begrenses til nordlige deler av fylket.

Hattfjelldal kommune sier at de i dag har verna 27,7 % av kommunens landareal og 4,2 % av det produktive skogarealet. Ved full gjennomføring av dette vernet vil andelen være oppe i henholdsvis 32,5 % av totalarealet og 25 % av det produktive skogarealet.
Fylkesmannens vurdering: Hattfjelldal kommune har i følge HiNT-utredning 74 (2006) et produktivt skogareal på 456 000 dekar. Eksisterende produktiv skog som er vernet er ca 13 300 dekar, og ca 33 000 dekar av den produktive skogen vurdert i denne verneplanen ligger i Hattfjelldal. Dette tilsier at ca 2,9 % er vernet, og at 7,2 % foreslås vernet. Om alt dette blir vernet, vil 10,1 % av Hattfjelldals produktive skog være vernet.

Naturvernforbundet peker på at om en skal nå målet om 4,6 % er det ikke rom for å ta ut lokaliteter. En er allerede nede på 4,6 % nå, og det er langt unna det anbefalte målet på 9,3 %.
Områdestyret for reindrifta i Nordland peker på at stortingsmeldingene sier 4,6 %, men at energi- og miljøkomiteen i stortinget ikke var enig i dette.
Fylkesmannens vurdering: Det er korrekt at energi- og miljøkomiteen ikke var enige i 4,6 %, men har sagt at de verdifulle lokalitetene skal vernes. Dette kan bety både mer og mindre enn 4,6 %.

Naturvernforbundet peker på at jo større områdene er, jo større rom for naturlig dynamikk og variasjon. Dette vil øke verdien av friluftsliv.

Urørthet
Hattfjelldal kommune mener det er direkte feil å si at områdene er urørte. De mener områdene er et resultat av aktivt skogbruk og at veger, skogstuer, plantefelt m.m. bekrefter dette.
Voengel Njarke reinbeitedistrikt mener at det er pga. samenes tilstedeværelse områdene er urørte.
Fylkesmannens vurdering: Storting og regjering har bestemt at arealvern er en av de prioriterte måtene å stoppe tap av biologisk mangfold på. Ved skogvern er ikke et vakkert naturlandskap formålet med vernet, men naturtyper, vegetasjonstyper og arter. I mange tilfeller er det inngrep i eller ved verdifulle utforminger, men områdene har likevel verdier som gir grunnlag for vern.

Verneform
Arbor Hattfjelldal, Grane kommune, Hattfjelldal Arbeiderparti og Hattfjelldal kommune mener at dette ikke er et skogvern, men et totalvern som også omfatter alle andre naturressurser og stopper utnyttelsen av andre ressurser i og i nærheten av eventuelle naturreservat. Grane kommune ønsker en mildere verneform enn naturreservat. Hattfjelldal kommune peker på at naturreservat er den strengeste verneformen, og at denne på sikt vil motvirke og hindre det man ønsker å verne.
Fylkesmannens vurdering: Det er i dag tre aktuelle verneformer for vern; nasjonalpark,

landskapsvern og naturreservat. Områdene er for små til at nasjonalpark er aktuelt, og landskapsvern gir ikke tilstrekkelig vern mot hogst. Naturreservat er derfor den naturlige verneformen når det gjelder vern av skog (biotopvern). Også ved stortingets behandling av St.meld. nr 25 (2002-2003) ble det sagt at verneform skal være naturreservat.

Avgrensing

Statskog SF mener at en grensedragning gjennom ensarta ungskogsbestander er lite ønskelig da dette krever stor aktsomhet og risiko ved fremtidig drift. Om det likevel gjøres, krever Statskog en tett merking som hindrer usikkerhet i fremtiden. Videre vanskeliggjør rette streker fri terrengutnyttelse da det naturlige er å følge terrenget. Prinsipielt bør arealer over skoggrensen tas ut. Disse arealene inneholder ingen registreringer av direkte betydning for skogvernet.
Fylkesmannens vurdering: Miljøverndepartementet har sammen med de andre departementene startet arbeidet med å forberede en strategi for tilpasninger til klimaendringer i Norge. I den forbindelse har DN utarbeidet en rapport: Klimaendringer – tilpasninger og tiltak i naturforvaltningen (Direktoratet for naturforvaltning rapport 2007-2). I den rapporten er blant annet et av tiltakene å sørge for noen store verneområder med store klimagradienter. Grensene er ellers foreslått ut fra å få en god arrondering med grenser som er gjenkjennelig i terrenget for å fange opp hele økosystemet. Å ta med områder over skoggrensen er både gjort for å få en god arrondering og for å sikre det biologiske mangfoldet i et langsiktig perspektiv.

Statskog SF peker på at målet med etablering av naturreservatene er å øke andelen produktiv skog vernet etter naturvernloven, og slik bidra til at et representativt utvalg av de typiske og sjeldne/truede elementene i norsk skogsnatur bevares for ettertiden. God arrondering fører til at annet areal naturlig følger med for at områdene skal få god avgrensing. Disse arealene båndlegger andre ressurser for framtidig utnyttelse, og prosessen må veie vernet opp mot de interesser som da ikke lenger kan utnyttes. Fjell, vann, myr og den uproduktive skogen vil ikke være tellende areal i skogvernsammenheng, da det ikke inneholder produktiv skog.
Fylkesmannens vurdering: Vi har vurdert verneinteressene opp mot andre samfunnsinteresser gjennom hele prosessen. I NINA sin evaluering av skogvernet i Norge (NINA fagrapport 54) vises det til at produktiv skog er et viktig mål for flere av skogverdiene, blant annet biologisk mangfold. Samtidig peker de på at andelen produktiv skog vil variere mellom vegetasjonssonene i landet, med en mindre andel produktiv skog nordover i landet. I tillegg vil det som Statskog SF peker på også følge med annet areal for å få god avgrensing.

Nordland fylkeskommune ber om at det foretas grensejusteringer i samråd med Statskog slik at vernet areal justeres med den hensikt å unnta produktive skogarealer med god driftsøkonomi som ikke omfatter nøkkelbiotoper og standarder for Levende skog.
Fylkesmannens vurdering: Verneverdiene er ikke bare knyttet til kjerneområder, men også til helheten av området. Den produktive skogen er et viktig mål for flere av skogverdiene og det er ofte i de produktive skogene den høyeste andelen av det biologiske mangfoldet finnes. Vi ser det derfor som lite hensiktsmessig å ta ut arealer med produktiv skog som ikke omfatter nøkkelbiotoper/levende skog standard ut fra et verneperspektiv. Dette vil føre til at verneområdene blir små, fragmenterte og store verneverdier vil bli utelatt.

Grane kommune og Nordland fylkeskommune ønsker at grensene for de foreslåtte naturreservatene justeres så arealer med god driftsøkonomi og som ikke er omfattet av nøkkelbiotoper/levende skog standarder tas ut fra verneforslaget.
Hattfjelldal kommune krever at områder som omfatter arealer hvor det er gjort store grunnlagsinvesteringer i fremtidig skogproduksjon gjennom skogsveger, planting, grøfting med mer tas ut av verneplanen. Områder som omfatter elver og bekker som kan utnyttes til vannkraft må tas ut av verneplanen.
Statskog SF mener at grensedragingen må gjøres slik at energiprosjekter kan utnyttes og eventuelt innarbeides i verneforskriftene.
Nordland fylkeskommune ber om at områdene hvor det er planer for utbygging av kraft, vurderes spesielt i forhold til samfunnets behov for miljøvennlig energi.
Fylkesmannens vurdering: Verneverdiene er ikke bare knyttet til kjerneområder, men også til helheten av området. Fylkesmannen ser det derfor som lite hensiktsmessig å ta ut arealer med god driftsøkonomi som ikke omfatter nøkkelbiotoper/levende skog standard ut i fra et

verneperspektiv. Dette vil føre til at verneområdene blir små og fragmenterte, noe som på sikt vil ha uheldig innvirkning på enkelte av verneverdiene. Om en tar med "hele" området vil det ivareta helheten og føre til mindre behov for vern også i framtida. Videre mener vi at når hensikten med dette vernet blant annet er å oppfylle den store mangelen "bekkekløfter" i dagens skogvern, så er det også vanskelig å ta ut områder med elver og bekker.

Statskog SF mener at det er svært viktig at formålet med vernet avgjør hvilke områder som vernes, og at en her bør fokusere på produktiv skog. Når andre arealer tas med, vil det ramme fellesskapets utnyttelse av for eksempel energi-, grus- og mineralutvinning og motvirke statens politikk på de områdene. Statskog SF mener det er viktig at arealer uten produktiv skog veies opp mot eventuelle andre samfunnsinteresser. Det pekes videre på at disse arealene sannsynligvis heller ikke bidrar til mangeloppfyllelse.
Vefsn kommune synes det virker som om arealoppfyllelsen er det viktigste, og at det ikke er så viktig hva som vernes. De mener at en ved like verneverdier bør velge den lokaliteten med minst konsekvenser for næringsutøvelse.
Fylkesmannens vurdering: Det presiseres at verneverdiene er grunnlaget for vern, ikke et ønske om å øke arealprosenten. Når det gjelder inkludering av områder uten skog, gjøres dette for å dekke hele økosystemet, samt at det er en nasjonal strategi å ha store verneområder med store klimagradienter, dvs høydegradienter med mer (jf, DN-rapport 2007-2 Klimaendringer – tilpasninger og tiltak i naturforvaltningen).

Naturvernforbundet mener biomangfoldet vil kunne økes på sikt ved å inkludere plantefelt.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen har i enkelte tilfeller valgt å inkludere (yngre) plantefelt og hogstflater. Dette har primært vært for å få til en god og fornuftig arrondering, men de fleste av områdene har i tilegg også et stort potensial som restaureringsområder.

Konsekvenser
Voengel Njarke reinbeitedistrikt peker på at tre områder ligger innenfor deres reinbeitedistrikt.
Ildgruben reinbeitedistrikt påepker at det ligger åtte områder innenfor deres reinbeitedistrikt og at område 10, 16, 23, 27 og 28 berører svenske samebyer. Ildgruben reinbeitedistrikt har flyttlei og barmarksbeite i alle unntatt Henrikstjønna, og det foregår merking i de fleste.
Hattfjelldal Jakt og Fiskelag mener dette er et omfattende verneforslag sett i forhold til kommunens sterke tradisjoner med utmarksbasert næring, jakt, fiske og friluftsliv. Strenge forskifter vil legge restriksjoner på allmennhetens tilgang til dette, for eksempel fyring av bål.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen er ikke enig i at verneforslaget legger store begrensinger på jakt, fiske og friluftsliv. Jakt, fiske og ferdsel er ikke regulert, samtidig som det er gjort endringer i forhold til bålfyring.

Statskog SF peker på at den produktive skogen i verneforslagene samt eksisterende vern i de fem berørte kommunene utgjør ca 40 % av all produktiv skog som er verna i Nordland.
Fylkesmannens vurdering: Produktiv skog i de fem kommunene utgjør ca 35 % av all produktiv skog i Nordland. Andelen ved maksimalt vern er derfor litt over, men med de reduksjoner som gjøres her mener Fylkesmannen at de fem kommunene ligger på den andelen som er naturlig ut i fra hvor den produktive skogen er lokalisert.

Arbor Hattfjelldal peker på at Bergene-Holm Nesbruket har lagt ned og at Arbor dermed har mistet 20 000 m^3 med biprodukter til gode priser. I tillegg anslås en reduksjon på 3-5 000 m^3 som følge av vern. Dette utgjør ca 25 % av virkestilgangen fra Helgeland. NHO Nordland mener Arbor Hattfjelldal står i fare for å miste 20-50 % av virket.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen ser at eventuelt vern ikke ville hatt noen positiv effekt på Bergene-Holm Nesbrukets videre eksistens som sagbruk. Fylkesmannen ser også at Arbors tilgang på rimelig virke blir begrenset som følge av nedleggingen av Bergene-Holm Nesbrukets sagbruksvirksomhet men mener at Nesbruket også i framtiden vil kunne levere spon fra den driften de legger opp til nå. Skog og landskap har beregnet den årlige reduksjonen i tilgjengelig virke til å være mellom 4 og 10 000 m^3. Det er svært lite sannsynlig at Arbor Hattfjelldal alene må bære denne reduksjonen, spesielt da mye av det som vernes er sagtømmer og ikke Arbors primære virke. Fylkesmannen ser at vern av nærliggende skog vil føre til økte transportkostnader og dermed også totalutgifter da skog må hentes fra områder som ligger lengre unna.

Arbor Hattfjelldal sier at om et vern ikke medfører kompensasjon med likeverdig virke og virkeskostnader, må det regnes med en vesentlig reduksjon eller nedlegging av Arbor vurderes. Statskog SF peker på at potensialet for fornybar energi i form av vannkraft og biobrensel er stort i disse områdene. Hvis skogvernet i for stor grad påvirker lokal virkestilgang kan det medføre at den lokale satsingen på bioenergi i mange tilfeller ikke kan gjennomføres.
Fylkesmannens vurdering: Uttak av virke til bioenergi vil bli påvirket på samme måte som uttak av virke til andre formål ved et vern.

Oppsyn
Naturvernforbundet mener det må føres et regelmessig og forsterket oppsyn i områdene.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen mener det er viktig at det med et eventuelt vern følger midler til et tilstrekkelig oppsyn. For de nye reservatene på Helgeland bør det være ressurser til ett årsverk. Om dette skal løses gjennom tjenestekjøp fra Statskog Fjelltjenesten eller nyopprettede SNO-stillinger må Statens naturoppsyn avgjøre, men Fylkesmannen anbefaler for Mellingsdalen sin del at det kjøpes tjenester fra Namsskogan fjellstyre da de er godt kjent og har lang fartstid her og adkomsten er fra Trøndelagssiden.

Virkestilgang
Arbor Hattfjelldal peker på at Norske Skog, Salten Verk m.fl. mottar statstøtte gjennom politikerstyrte kraftavtaler, noe som gjør at de har et fortrinn. Videre opprettes vedprodusenter som staten subsidierer, noe som gjør at prisen på bjørk og levering er vanskelig. Man mener også at Allskog prioriterer Norske Skog fremfor lokalt næringsliv.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen registrerer at Allskog velger å levere virke til Norske skog, noe som skyldes at omsetting av virke styres av markedet. Slik Fylkesmannen oppfatter det mener Arbor at de lettere får tilgang til virke fra Statskog og at de frykter at vern kan medføre mindre tilgang av virke fra Statskog og derved problemer med tilgang på tilstrekkelig virke da konkurransen i markedet er hard. Fylkesmannen mener dette er belyst gjennom utredningen fra Skog og Landskap, en utredning som følger prosessen fram til behandling i Regjeringen.

Arbor Hattfjelldal peker på at bortfall av virke vil føre til økt prispress på gjenværende virke. De peker også på at det har vært en dramatisk økning i transportkostnader, noe som har vært med på å vanskeliggjøre tilgangen på virke. Naturvernforbundet peker på at Fylkesmannen i 2008 ble gitt fullmakt til å bevilge kr 1 400 000 i transportstøtte, og at også Troms og Finnmark har midler til dette. De mener derfor at det ikke er avgjørende med lokalt virke.
Fylkesmannens vurdering: Transportstøtteordningen som Naturvernforbundet viser til kan ikke videreføres slik den har vært inntil 2008. Ordningen er ikke lenger godkjent av ESA (EFTAs overvåkningsorgan). Eventuelle kompensasjonsordninger må derfor være av en annen art.

Arbor Hattfjelldal peker på at importen fra Sverige er kraftig redusert. For Arbor sin del var det laveste på 50 år i 2007. Dette er ringvirkninger fra Russlands eksportavgifter. Dette skaper vansker over store områder, blant annet har Finland måtte gå inn med krisepakker for å opprettholde sin industri.
Naturvernforbundet på sin side peker på at det importeres virke fra Sverige og andre deler av Norge. Videre er det planta skog på kysten som snart er klar for avvirkning. På Østlandet har tidligere avvirkning vært praktisert mye, og det kan også gjøres på Helgeland. Ellers vises det til tynning og heltredrift.
Fylkesmannen er kjent med at tilgangen på virke østfra er kraftig redusert, noe som skyldes økning av eksportavgiftene fra Russland. Dette er ikke bare noe Arbor Hattfjelldal lider under, men noe som har stor betydning i hele Norge, Sverige og Finland. Fylkesmannen mener at skogavvirkningen på Helgeland nå er inne i en "overgangsperiode" før tidligere overavvirkede arealer kan benyttes igjen. I tillegg kommer økende avvirkning på store tilplantede arealer i kyst- og fjordstrøkene over store deler av Nordland. Fylkesmannen ser det som en kortsiktig og uheldig løsning å begynne med tidligere avvirkning for å tilfredsstille skogbruksindustriens behov, men mener også at skog med så store verneverdier må sikres gjennom vern om en skal følge føringene i oppdraget Fylkesmannen har fått. Fylkesmannen mener derfor regjeringen bør vurdere ordninger som kan løse eventuell kortsiktig underskudd på virke til denne regionen.

Ytterligere vern
FNF-Nordland mener arbeidet med skogvern må videreføres etter denne verneplanprosessen.
Naturvernforbundet peker på at flere av områdene som vurderes i denne verneplanen har store

naturverdier på tilgrensende privat grunn. De peker på at disse må vernes, jf energi og miljøkomiteens flertallsuttalelse om at de viktigste lokalitetene skal vernes.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen gjennomfører denne verneplanen på bakgrunn av oppdrag fra storting og regjering. Det er pr i dag ikke signaler om flere store verneprosesser lik denne, men samtidig vil ordningen med frivillig vern gå videre.

Energi
Når det gjelder vannkraftpotensialer i de aktuelle områdene viser Klima- og miljødepartementet til NVEs vurderinger i kap. 5.9.2.2.

Statskog SF oppfatter det slik at energipotensialet ikke har vært vurdert i verneprosessen. Norge har forpliktelser for ny klimavennlig energiproduksjon. Statskog har startet arbeidet med utvikling av prosjekter og tilrettelegging for klimavennlig energiproduksjon.
Nordland fylkeskommune ber om at de verneområdene hvor det er planer for utbygging av kraft vurderes spesielt i forhold til samfunnets behov for miljøvennlig energi.
Statskog SF viser til at utviklingen av behovet for biomasse fra skog til energi vil øke i årene som kommer. Ut fra miljøperspektiv bør det tas sikte på å utnytte lokale ressurser. Som stor skogseier har Statskog SF en viktig rolle som stabil og forutsigbar virkesleverandør i motsetning til mange private små eiendommer. Hvis skogvern i for stor grad påvirker lokal virkestilgang kan det medføre at satsing på bioenergi i mange tilfeller ikke vil kunne gjennomføres. Ut fra den kunnskapen Statskog SF har vil det for områdene nord for Saltfjellet og i Troms innen 2010 være behov for 91 800 – 92 200 tonn råstoff/år fordelt på 12 selskaper i Nordland og Troms.
Fylkesmannens vurdering: Vi ser det som positivt at Statskog SF arbeider mot en klimavennlig energiproduksjon. Vi vil samtidig påpeke at på bakgrunn av samarbeidsavtalen mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning der den verneverdige skogen stilles til disposisjon, er det naturlig at skogressursene til Statskog SF blir berørt av et vern. Et av hovedformålene med vern av skog er å sikre et utvalg av skogsmiljøet mot økt press fra blant annet hyttebygging, kraftindustri, ordinær skogdrift og framtidig satsing på bioenergi.

Reindrift
Områdestyret Nordland er kritisk til etablering av vern, med begrunnelse i at reindriften gjennom det vern som er foreslått, vil miste mange av sine etablerte rettigheter som nå gjøres søknadspliktige. Dette vil foruten å medføre merarbeid for reindriftssamene, også føre til at reindriftssamene kan bli nektet å gjennomføre nødvendige arbeidsoperasjoner og miste muligheten til å utøve næringen på en forsvarlig måte, samt ivareta kulturgrunnlaget gjennom tradisjonell bruk av naturen. Det vil være vanskelig å forholde seg til grensene i terrenget, innsending av søknader og utløp av eksisterende dispensasjoner.
Fylkesmannens vurdering: Vi ser at vern på enkelte områder vil gi begrensinger for reindrifta. Dette gjelder spesielt aktiviteter som er søknadspliktige. I forhold til formålet med verneområdene ser vi det likevel som nødvendig å ha barmarkskjøring, oppsetting av gjerder og start/landing med luftfartøy som søknadspliktig. Vi vil samtidig peke på at reindrifta har sterke rettigheter i forskriften. Den er blant annet omtalt i formålet. I kap. 20.1.1 i "NOU 2007:13 Bind B. Den nye sameretten. Utredninger fra Samerettsutvalget. Del III – Utvalgets vurderinger og forslag, kapittel 16-24" pekes det blant annet på at arealvern står i en annen stilling enn irreversible tiltak som kan få virkninger for bruk av grunn og ressurser. En viktig forskjell er blant annet at vedtak om områdevern ikke medfører at noen får tillatelse til bestemte former for bruk, utnyttelse eller inngrep, men tvert i mot vil begrense mulighetene til framtidig utnyttelse av området. Dette kan være med på å opprettholde naturgrunnlaget for samisk kultur. Det er i forskriften gjort flere tilpasninger for reindrifta enn det som var gjort i høringsdokumentet, noe som etter vår vurdering vil løse flere av de konkrete problemstillingene for reindrifta. Det vil også kunne gis flerårige dispensasjoner og dispensasjoner som gjelder flere verneområder innenfor det enkelte reinbeitedistriktet.

Friluftsliv
Forum for natur og friluftsliv Nordland (FNF) anerkjenner at skogvern kan gjennomføres uten å være til hinder for tradisjonelt friluftsliv – herunder også jakt og fiske. Forumet mener at variert og artsrik skog er viktig for naturopplevelse og friluftsliv. Skogvernet i Nordland må videreføres også etter at denne verneprosessen er avsluttet.

Fylkesmannens vurdering: Vi ser at sanking av vanlige urter til mat er noe som kan være viktig lokalt, både for skoler og andre. Hvis det begrenses til vanlige urter ser vi ingen konflikt i forhold til verneverdiene at ordlyden under generelle unntak i § 4 endres til "sanking av bær, matsopp og vanlige urter til mat."

Vei
Statens Vegvesen forutsetter at vegene kan driftes og vedlikeholdes som før.
Fylkesmannens vurdering: De grensene som går inntil vei er lagt et stykke unna veibanene slik at drift og vedlikehold skal kunne fortsette.

Erstatning og kompensasjon
NHO Nordland peker på at det er viktig med en tett dialog med berørte bedrifter for å kunne få til kompenserende tiltak.
Hattfjelldal kommune har innført allmenn eiendomsskatt og vil tape ca 500 000 kr årlig. De mener de bør få kompensert faktiske eller beregnede tap for tidligere og framtidig bruk.
Fylkesmannens vurdering: Hattfjelldal har hatt eiendomsskatt på verker og bruk i 2008, men har ifølge forpliktende plan for inndekning av underskudd (vedtatt juli 2008) satt opp eiendomsskatt på hus og hytter fra 2009. Budsjettet for 2009 viser at området eiendomsskatt er utvidet i samsvar med dette. Fylkesmannen kan ikke se at et vern endrer kommunens skatteinntekter.

Arbor Hattfjelldal ønsker garanti fra Statskog SF om virke levert til fabrikk til samme pris som før vernet ble gjennomført, økte bevilgninger til bygging av skogsbilveger og transportstøtte, og at staten bidrar med finansiering av oppbygging av et sagbruk i Hattfjelldal tilpasset råstoff-grunnlaget i Nordland. Dette vil skape arbeidsplasser og sikre Arbors framtid. Nordland fylkes-kommune ber om at det avsettes ressurser til nærings- og bostedsutvikling i regionen.
Fylkesmannens vurdering: Vi ser på at verneplanen lokalt kan føre til at betydelige arealer blir vernet, og at det derfor bør følge kompenserende tiltak med denne verneplanen.

Konsultasjon med reinbeitedistrikter
Nedenfor er gjengitt hovedpunkter fra protokollen fra Fylkesmannens konsultasjon med reinbeitedistriktene Byrkije, Ildgruben, Jillen Njaarke, Røssåga/Toven, Voengel Njarke samt Ubmeje sameby. Konsultasjonen omfattet betydelig flere områder enn de 10 som nå foreslås vernet.

Ildgruben og Voengel Njarke reinbeitedistrikter mener at det foreslåtte skogvernet vil vanskeliggjøre deres drift da forskriftene i stor grad baseres på dispensasjon. Alle deltakende reinbeitedistrikter og samebyer er ikke mot et vern om verneforskriftene justeres slik at samisk kultur og næring kan foregå uten begrensinger i fremtiden. Alle deltakende reinbeitedistrikt og samebyer mener reindriften har hatt stor betydning for hvordan landskapet og verneverdiene er i dag. Uten deres tilstedeværelse ville områdene vært mer preget av utbygging, andre inngrep og hogst. Fylkesmannen mener det er vanskelig å lage forskrifter som fritar reindrift/samiske interesser fra søknadsplikten ut i fra gjeldende føringer, men mener overordnede myndigheter bør vurdere forslaget som er kommet inn fra reinbeitedistriktet.
Det var enighet mellom deltakende reinbeitedistrikt og samebyer om at unntaket for uttak av virke til tradisjonelle samiske bruksgjenstander skal gjelde for alle områder, ikke bare de som er større enn 10 km2. Fylkesmannen støtter dette.
Byrkije reinbeitedistrikt mener at arealer uten skog bør tas ut fra verneplanen. Fylkesmannen mener det er gitt klare føringer om at hele økosystem og klimagradienter skal inkluderes, og kan derfor vanskelig ta ut alle delområdene uten skog.
Ildgruben reinbeitedistrikt mener tidspunktet for vern er uheldig i forhold til at konvensjonen om grenseoverskridende reindrift ennå ikke er ferdigstilt. Fylkesmannen peker på at det er gitt et klart oppdrag med frister fra Regjeringen. Forholdet til SRU II er også omtalt i samerettsutvalgets avhandling, hvor det ikke er sett behov for å stoppe verneplanprosesser.
Reinbeitedistriktene/samebyene mener det bør tas inn et punkt i forskriften som åpner for bygging av bruer. Fylkesmannen ser behovet og utfordringene, og er innstilt på å ta det inn i verneforskriftene som søknadspliktig tiltak. De deltakende reinbeitedistrikt og samebyer kan ikke godta søknadsplikten, og vil ikke søke.

Voengel Njarke mener myndighetene ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til samiske rettigheter knyttet til tradisjonelle sørsamiske områder, uoverensstemmelsen ligger i at rettigheter gradvis og systematisk er blitt fratatt samene gjennom politiske beslutninger, lovgivning og rettspraksis. Vern slik det er foreslått, vil ikke sikre historiske samiske rettigheter eller oppfylle statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Fylkesmannen mener prosessen er klart innenfor de folkerettslige forpliktelser og de nasjonale føringer.
Byrkije, Ildgruben, Jillen-Njaarke, Røssåga-Toven og Voengel Njarke ber om videre konsultasjon da det ikke ble oppnådd enighet. Voengel Njarke reinbeitedistrikt ber om at også sametinget og NRL deltar i de videre konsultasjoner.

5.3. Merknader til forskrifter
Områdetstyret i Nordland peker på at det er viktig med tydelig og lik forskrift for verneområdene, slik at det er forutsigbare og oversiktlige regler. Det må i størst mulig grad være direkte unntak og ikke søknadsplikt.
Fylkesmannens vurdering: Vi har i forkant av høringen gjort tilpasninger i forskriftsmalen etter innspill fra blant annet kommunene, reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen. Vi ser at dette har i for stor grad basert seg på kun konkrete behov som har blitt meldt inn slik at de ulike forskriftene har fått ulikt omfang når det gjelder unntak for reindrifta. Derfor er det gjort justeringer i vår tilrådning som gir like forskrifter med hensyn på reindrifta i de områdene med berørte reinbeitedistrikt (alle bortsett fra Prestegårdsskogen).

Områdestyret Nordland ønsker primært et nytt punkt under § 4: Bestemmelsene i § 3, nr 1-4 er ikke til hinder for: Tradisjonell samisk bruk av området i henhold til Lov om reindrift 15. Juli 2007 og vedtatt distriktsplan. Sekundært ønsker de nye punkt under § 4 generelle unntak:

1. Bruk av snøskuter på snødekt mark
2. Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift
3. Nødvendig rydding/vedlikehold av flyttleier og kjøretraseer i reindriften
4. Start og landing med helikopter ved utøvelse av reindrift
5. Reindriftas nødvendige uttak av bjørk til brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
6. Oppsetting av nødvendige midlertidige gjerder for bruk i reindrifta
7. Uttak av materialer til tradisjonelt samisk hushold, husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander.

Fylkesmannens vurdering: Vi vil peke på at det er gjort mange tilpasninger for at reindrifta skal kunne drive videre innenfor de foreslåtte verneområdene. Punkt 1,5 og deler av punkt 7 er tatt inn under § 4 i alle områdene slik at de ikke er søknadspliktige. I forhold til formålet med verne-områdene ser det vi det som nødvendig å ha punkt 2, 3, 4 og 6 som søknadspliktige under § 5.

Naturvernforbundet mener at formålet med vernet er å ivareta det biologiske mangfoldet og naturtypene, og går derfor mot forskrifter som åpner for bruk av området og som argumenterer for ytterligere bruk.
Fylkesmannens vurdering: Verneforskriftene blir utformet etter en nasjonal standardmal. Denne tilpasses det enkelte område, men hovedstammen vil være den samme. Denne malen inneholder paragrafer som er utarbeidet etter avtaler med de ulike sektormyndigheter, organisasjoner med mer og tar utgangspunkt i naturvernloven.

Naturvernforbundet peker på at flertallet av områdene er viktige for reindrifta, og at det ikke bør legges restriksjoner på beiting av rein i områder som tradisjonelt har vært brukt til dette. Voengel Njarke reinbeitedistrikt mener forskriftene legger opp til en omfattende begrensing i reindriftsnæringa, blant annet ved at myndighetene om nødvendig kan begrense beitebruken.
Fylkesmannens vurdering: Ingen av verneforslagene har noen bestemmelser som regulerer reindriftsbeiting.

Naturvernforbundet mener bålbrenning med tørrkvist bør tillates men at det bør være et totalforbud mot bruk av furu og i reservat mindre enn 1 km^2. Statskog SF mener at bålbrenning i henhold til lokal forskrift må være tillatt i alle områdene.

Fylkesmannens vurdering: På bakgrunn av innspill foreslår Fylkesmannen at punktet om bålbrenning tas inn i alle verneforskriftene. Vi mener dette vil dempe konfliktene og legitimiteten rundt vernet, samtidig som det ikke vil ha noen negativ innvirkning på verneverdiene.

Statskog SF mener at verneforskriftene er en innskjerping i forhold til friluftsloven når det gjelder bruk av hest og sykkel. De ser at dette i enkelte områder kan være kontroversielt, men mener at det bør innarbeides et punkt i § 5 som åpner for bruk av hest og sykkel i henhold til friluftsloven.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen tilrår for samtlige områder at bruk av hest og sykkel kan tillates etter stier og veger. Dette åpne for en begrenset bruk av dette og dekke de fleste behov, samtidig som verneverdiene blir beskyttet.

Naturvernforbundet mener at det ikke bør tillates merking av stier med mindre dette er påkrevd for å lede ferdsel av hensyn til verneformålet. Statskog SF mener det må tillates ferdsel, vedlikehold og merking av alle veger og brukte stier sommer og vinter. Det må også gis samme mulighet for traktorveger når målet er å komme til bakenforliggende arealer der det ikke finnes andre alternativer. De mener videre at det bør legges til rette for tilkomst til bakenforliggende arealer gjennom en korridor hvor motorferdsel og terrenginngrep tillates.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen foreslår at det ikke åpnes for nyrydding og nymerking av stier, men at eksisterende stier kan ryddes og merkede stier kan merkes også i fremtiden. Vi mener dette vil ivareta tidligere og eksisterende behov, samtidig som naturverdiene bevares. Eksisterende veger kan brukes, driftes og vedlikeholdes. Dette gjelder også traktorveier som er nødvendige for å komme til bakenforliggende skog og er angitt med navn i verneforskriften.

NOF Nordland er kritisk til at det åpnes for jakt i henhold til viltloven. Et jaktforbud på så små arealer kan være med på å sikre gode levevilkår og produksjon til omkringliggende områder og være med på å stoppe utryddingen av det biologiske mangfoldet. Statskog SF mener det er positivt at det åpnes for midlertidige jakttårn, men mener samtidig at det i § 5 bør åpnes for mer permanente jakttårn.
Fylkesmannens vurdering: Vilt og fisk forvaltes etter særlovene. Når det gjelder oppsetting av permanente jakttårn, mener Fylkesmannen at midlertidige, mobile jakttårn dekker behovet.

Hattfjelldal kommune og Statskog SF krever at det skal være unntak for traseer for motorferdsel i henhold til kommuneplanens arealdel. Hattfjelldal kommune krever at beiteberettige skal ha anledning til å bruke motorisert kjøretøy til innhenting av buskap.
Fylkesmannens vurdering: Det er åpning for uttransport av sjukt og skadd bufe i forslagene til verneforskrifter. Imidlertid er det ikke åpning for bruk av motorkjøretøy ved sanking av bufe når de skal hentes ned. Åpne, lovlige skuterløyper vil tas inn i verneforskriftene under § 4, samtidig som det under § 5 gis åpning for omlegging av løypene.

Områdestyret for reindrifta i Nordland foreslår primært at det skal tas inn ett nytt punkt i § 4: "Tradisjonell samisk bruk av området i henhold til Lov om reindrift av 15. juni 2007 og vedtatt distriktsplan".
Ildgruben reinbeitedistrikt, Områdestyret for Nordland og Svaipa sameby krever at forskriftene ikke skal være til hinder for barmarkskjøring og bruk av helikopter. De mener reindriften fritt må kunne bruke motoriserte kjøretøy og helikopter uavhengig av årstid. Svaipa sameby mener det er en bedre løsning om ansvarlige myndigheter og samebyen har en avtale om hvordan kjøringen skal foregå. Områdestyret for reindrifta i Nordland mener også at bruk av snøskuter på snødekt mark skal være tillatt.
Naturvernforbundet mener at det må åpnes for motorisert ferdsel i forbindelse med reindrift, men at dette skal være søknadspliktig. De mener det bør være etter faste traseer eller korridorer og i samsvar med driftsplaner.
Fylkesmannens vurdering: Etter innspill tas det inn et punkt om snøskuterkjøring i forbindelse med reindrift i § 4 i samtlige forskrifter. Imidlertid vil vi ikke åpne for fri kjøring på barmark og bruk av helikopter. Dette er mer liberalt enn eksisterende praksis, samtidig som en ved søknad kan styre ferdsel for å unngå de mest sårbare områdene.

Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at det må tas inne ett nytt punkt i § 4 om at nødvendig rydding og vedlikehold av flyttleier og kjøretraseer i reindriften er tillatt.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen mener at rydding og vedlikehold av kjøretraseer må være søknadspliktig. Søknadsplikten er viktig for å unngå at særskilte verneverdier blir tatt

hensyn til når traseene skal ryddes. Under konsultasjon ble også behovet for å sette opp bruer i forbindelse med disse traseene spilt inn, og de vil tas inn i det samme punktet.

Hattfjelldal kommune krever at det må være tillatt å sette opp gjerder mot rovvilt.
Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at verneforskriften ikke må være til hinder for oppsetting av midlertidige gjerder for bruk i reindriften.
Fylkesmannen: Oppsetting av gjerder, både i forbindelse med beiting av bufe og forbindelse med reindrift, er i henhold til forskriftsmalen og nasjonale føringer vært søknadspliktig.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag, Hattfjelldal kommune og Håkon Økland m.fl. krever at det skal være tillatt å ta ut virke til husflidproduksjon. De mener at dette må gjelde både samisk og annen husflid. Områdestyret for reindrifta i Nordland mener at uttak av materialer til samisk hushold, husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander må være tillatt.
Ildgruben reinbeitedistrikt og Områdestyret for reindrifta i Nordland krever at reindriften fritt må få ta ut ved og annet virke som er nødvendig i forbindelse med reindriften. Også Voengel Njarke reinbeitedistrikt peker på at det ikke er tatt hensyn til behovet for uttak av virke til gjerder, samisk sløyd med mer, og at dette er i strid med reindriftsloven.
Fylkesmannens vurdering: I utgangspunktet er alt uttak av virke forbudt innenfor naturreservat. Imidlertid har samer som stammefolk i henhold til FN-konvensjonen en del rettigheter, blant annet uttak av virke til gjerder i reindrift, samisk sløyd med mer, og på bakgrunn av dette er det åpninger for uttak av materialer til slik bruk.
Nasjonal standard har tidligere åpnet for dette gjennom § 5, dvs at det har vært søknadspliktig. I siste vedtatte naturreservat, Holmvassdalen i Nordland, er det gjort direkte unntak for dette. Fylkesmannen tilrår derfor at det også gjøres unntak for virke til samisk husflid for samtlige reservater som foreslås opprettet gjennom denne planen. Fylkesmannen tilrår også at det gjøres unntak for uttak av ved og virke i forbindelse med reindrift for samtlige reservater som foreslås opprettet gjennom denne planen.
Fylkesmannen ser at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å skille samisk og annen husflid. Ut fra ILO-konvensjonen skal det tas hensyn til samiske rettigheter. Innenfor et område med samiske retter oppfatter Fylkesmannen at retten til å utnytte disse ressursene ikke skal være diskriminerende mellom de som bor innenfor det angitte området. Ut fra dette mener Fylkesmannen det må vurderes om det skal stå at det er unntak for uttak av virke til samisk husflid for den samiske befolkningen og andre som tradisjonelt benytter den tilsvarende ressursen.

Hattfjelldal kommune mener at bygging av kraftlinjer må være tillatt.
Fylkesmannens vurdering: I utgangspunktet mener fylkesmannen det bør være forbud mot bygging av nye kraftlinjer. Om det blir tilfeller der det må vurderes, mener Fylkesmannen at dette skal vurderes etter den generelle unntaksparagrafen og at de gjeldende føringer legges til grunn ved behandling.

Statskog SF mener bruk av traktor til uttransport av felt storvilt etter eksisterende traktorveger og andre veger bør tillates uten søknad.
Fylkesmannens vurdering: Fylkesmannen mener dette er greit og vil foreslå det tatt inn i de verneforskriftene dette gjelder.

Naturvernforbundet mener skogbrann få gå sin naturlige gang uavhengig av årsak, med unntak av områdene hvor spesielle, sjeldne lavarter er viktige deler av verneformålet.
Fylkesmannen: Fylkesmannen mener skogbranner bør vurderes i hvert enkelt tilfelle. I tilfeller med store og/eller samfunnsmessige verdier på spill ser vi det som vanskelig å si nei til slukking.

Norsk Grotteforbund peker på at der det er mulig burde vernebestemmelsene utformes slik at de gir grottene i området et effektivt vern mot ødeleggelser. Fylkesmannens tilrådning til DN om opprettelsen av Sjunkhatten nasjonalpark er et godt eksempel på vern av grotter.
Fylkesmannens vurdering: Ingen av områdene er kartlagt med hensyn til grotter. I alle områdene er det et generelt forbud mot alle tiltak som kan endre naturmiljøet og etter vår vurdering vil dette sikre eventuelle grotter i områdene mot ødeleggelser.

5.4. Merknader til Direktoratet for naturforvaltning i etterkant av Fylkesmannens tilråding

Arbor (i epost av 26.5.2009) gjør oppmerksom på at i høringsdokumentet er det en feil som også tidligere har blitt påpekt og som er uheldig: "*I tillegg har Arbor tilgang på konsesjonskraft, noe som fører til at bedriften er godt posisjonert i forhold til rammebetingelsene på energisiden".* Arbor kjenner ikke til at de har tilgang til konsesjonskraft. Arbor har søkt Nordland Fylke om å få tilgang til konsesjonskraft, men søknad er avslått. Derimot mottar Hattfjelldal kommune konsesjons-kraft på ca. 24 GWh. Ca. 12 GWh kommer direkte av Arbors aktivitet i Hattfjelldal og gir med dagens kraftpriser en årlig inntekt på 2-3 mill. pr. år til Hattfjelldal kommune. Arbor drar ingen nytte av dette.

Norges Naturvernforbund og Naturvernforbundet i Nordland (i brev av 2.6.2009) påpeker at det er viktig å være klar over at Arbor kan uansett ikke kjøpe mer lokalt virke fra Hattfjelldal etter at Nesbruket ble nedlagt da dette som før blir eksportert som sagtømmer. Nå som tidligere er Arbor kun mottaker av massevirke fra hogster. Alt sagtømmer som hogges på Helgeland sendes til Nord-Trøndelag. Tidligere ble sagtømmer hogd av Statskog sendt til Nesbruket mens privat skog ble nå som før sendt til Trøndelag av Allskog. Arbor har aldri kjøpt både sagtømmer og massevirke fra Helgeland da Statskog som private grunneiere får mye bedre betalt for å selge sagtømmer som sagtømmer. Sagtømmer betales om lag dobbelt så høyt som slip. Det vises videre til at Nesbruket er nedlagt pga overkapasitet i markedet. At Nesbruket er nedlagt betyr altså ikke at Arbor står klar som oppkjøper av lokalt hogd sagvirke. De står som oppkjøper av slipvirke. Og sagtømmeret går altså til Trøndelag, og det er derfor ikke skogvernet som er årsak til lengre driftskostnader for frakt for sagflis fra sagbruk, men at Nesbruket er lagt ned. Skogvernet påvirker derfor ikke fraktkostnadene mht sagflis med én krone. Det sies at påstander om økte fraktutgifter mht sagflis er trolig også sterkt overdrevet fra Arbor sin side. Fylkesmannen sier på side 19 at: " *men mener at Nesbruket også i framtiden vil kunne levere spon fra den driften de legger opp til nå".* Nesbruket vil fortsatt drive høvleri med produksjon av spon som Arbor kan kjøpe. Naturvernforbundet kommenterer også transportstøtteordningen og Fylkesmannens kommentar vedr denne. Det sies videre at ordningen for 2008 var godkjent av EFTA, men det er begrenset hvor mye en enkelt bedrift kan motta innenfor en 3-års periode. Det hevdes videre at landbruksforvaltningen for 2009 forsøker å finne alternative løsninger som også i år kan gi Arbor støtte. Det vises i den sammenheng til brev fra Fylkesmannen i Nordland, landbruksavdelingen av 24.04.09 til Landbruks- og matdepartementet. Naturvernforbundet hevder også at de er kjent med at Arbor nekter å innformere Fylkesmannen i Nordland hvor de kjøper virke i fra, trolig da de er redd for at det blir kjent at svært lite er produsert lokalt. Naturvernforbundet har også synspunkter på fylkesmannens rolle, og at fylkesmannen her har gått for langt i å ta næringspolitiske hensyn, samt at konsekvensene av ikke-vern ikke er utredet. For å kunne nå målene for utvidet skogvern, mener Naturvernforbudet at alle de foreslåtte områdene må vernes. Om man ikke bruker muligheten med å verne kvalifiserte vernekandidater på statsgrunn, vil man kanskje aldri i Nordland nå minimumsnivået. Naturvernforbundet viser også til fylkesmannens tilrådning, og peker på følgende sitat:*"For Lomsdal-Visten ble det meste av skogen tatt ut, og det viktigste området overført til denne planen av hensyn til verneverdier og inngrep (Sirijorda)."* Naturvernforbundet mener dette viser at det meste at verneverdig skog i Lomsdalshøringen er tatt ut, og at Sirijorda derfor selvsagt må vernes. Naturvernforbundet viser videre til påstanden om at det arbeides med å etablere nytt sagbruk i regionen. Det sies at dette kan se ut som påstander som Arbor har spilt ut til i media for å forsøke å oppkonstruere en konflikt. En evt. framtidig sagbruk må uansett ta høyde for dagens realiteter mht overkapasitet i det totale sagbruksmarkedet hvor en rekke sagbruk i Skandinavia legges ned og at kapasiteten konsentreres rundt et mindretall store sagbruk (jf. nedleggelse av Nesbruket). Naturvernforbundet stiller også spørsmål ved beregning av areal, bl.a. hvorvidt det er trukket fra for eksisterende reservater og landskapsvernområder i beregningen av vernet areal. Naturvernforbundet viser generelt til at alle områdene må vernes med grenser som foreslått som ledd i arbeidet med å oppfylle manglene ved skogvernet og for å nå 2010-målet. Naturvernforbundet har også kommentarer til en rekke enkeltområder. Disse kommentarene er referert og kommentert i den områdevise gjennomgangen.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar

Direktoratet tar Arbors innspill og Naturvernforbundets synspunkter på situasjonen for Arbor m.v. til orientering. Når det gjelder de arealopplysningene som Naturvernforbundet viser til i

forhold til vernet skog så viser Direktoratet for naturforvaltning til Fylkesmannens tilrådning hvor det er redegjort for hvordan man er kommet fram til disse tallene.

5.5. Direktoratet for naturforvaltnings kommentarer til tema tatt opp under lokal høring
Lokale næringsfond og kompenserende tiltak er tatt opp under høringen. Direktoratet viser til erstatningsreglene for vern etter naturvernloven. Direktoratet kan ikke ta stilling til spørsmålet om næringsfond og andre kompensasjonstiltak som ikke er knyttet til erstatningsoppgjøret for det enkelte område, jf bl.a. Arbors ønske om statlig bidrag til å bygge sagbruk i Hattfjelldal, samt subsidier til skogsveier. Når det gjelder kommentarer fra Arbor vedrørende garantier fra Statskog om pris på virke og fallretter, er dette et privatrettslig forhold mellom Arbor og Statskog. Direktoratet mener videre at verneplanen for skog på Statskog SFs grunn i Nordland vil sikre arealer for fremtidig reindrift. Direktoratets tilrådning er at bestemmelsene i forskriftene utformes i tråd med avklaringer i forbindelse med vern av Holmvassdalen naturreservat.

Fylkesmannen har i sin tilrådning referert til St. meld. 25 (2002-2003) om at fremtidige verneprosesser skal foregå ved frivillig vern og ved vern av Statskog SFs og annen offentlig eid grunn. Direktoratet for naturforvaltning ønsker å presisere at dette er to viktige strategier for å oppnå målsetningene om økt skogvern. For øvrig viser Direktoratet for naturforvaltning til Fylkesmannens tilrådning når det gjelder merknader knyttet til generelle forhold som er kommet frem under lokal høring, samt til Direktoratet for naturforvaltnings kommentarer til generelle merknader og til forskriftene, samt til de enkelte områdene.

5.6. Direktoratets kommentarer til generelle merknader under sentral høring

Konsultasjon
Arbeid og inkluderingsdepartementet forutsetter at Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet forholder seg til avtalen om konsultasjoner med Sametinget

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Fylkesmannen har tilbudt konsultasjon med berørte reindistrikter og samebyer for områdene nord og sør for Saltfjellet. Også Reindriftsforvaltningen v/områdestyret oppfordret berørte reinbeitedistrikt og de svenske samebyene til å be om konsultasjon. For områdene på Helgeland ble det gjennomført konsultasjoner den 13.5.2006 i Hattfjelldal. Det vises for øvrig til protokoll for møtet på Helgeland og til Fylkemannens notat om konsultasjonene. I forbindelse med konsultasjonen er det gitt uttrykk for at reinbeitedistriktene på Helgeland vil kreve videre konsultasjon for å videreføre diskusjonen om de punktene som det var uenighet om. Direktoratet mener dette er et forhold som reinbeitedistriktene må ta opp med Sametinget, slik at dette kan tas opp som en del av en eventuell konsultasjon mellom Sametinget og Miljøverndepartementet. Direktoratet mener Fylkesmannen har oppfylt kravene i konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og Miljøverndepartementet, og viser til protokoll og Fylkesmannens notat. Sametinget har ikke bedt om konsultasjon med Direktoratet for naturforvaltning, men har forbeholdt seg retten til å gjennomføre konsultasjon med Miljøverndepartementet.

Samiske rettigheter
Sametinget peker på en rekke forhold:
1. Formålet med vernet må være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
2. Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift
3. Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid
4. Generelt unntak for reindriftas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
5. Flerårlige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift.
6. Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Det vises videre til at det bør gis generelle unntaksbestemmelser ihht punktene 3 og 4 overfor. Det vises her til bl.a forskriften for Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune, Nordland fylke. Sametinget mener også at uttak av materiell skal ligge under § 4 generelle unntak og uten krav til å være registrert. Nødvendigheten av at det må innarbeides egne bestemmelser om reindriftas adgang til uttak av brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte gjerder og annet reindriftsutstyr understrekes (jf. reindriftsloven § 25). Sametinget påpeker at dette er særlig uheldig når det i forskriftenes § 5 gis åpning for dispensasjon etter søknad for uttak av brensel til hytter i flere områder, men altså ikke for reindrifta selv om den har en rett til dette etter reindriftsloven. For flere lokaliteter er det ikke noe generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark ved utøvelse av reindrift, og heller ikke dispensasjonsadgang etter søknad for terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift. Sametinget mener at hovedregelen må være at bruk av beltekjøretøy på snødekt mark ved utøvelse av reindrift gis et generelt unntak i forskriftene, og at det i reindriftsområder gis anledning til flerårige dispensasjoner for barmarkskjøring. For noen lokaliteter er ikke samisk kultur, herunder reindrift nevnt i formålet for vernet, og da heller ikke nærmere i de enkelte vernebestemmelsene. Sametinget antar at dette skyldes at det ikke foregår reindrift i disse områdene. For ingen av områdene er det bestemmelser om ivaretakelse av samiske interesser i de forvaltningsordninger som etableres. Sametinget mener at dette må innarbeides i § 8.
Sametinget i Sverige understreker at svenske samebyer må ha samme rettigheter som de norske samene. Videre poengteres det at reinbeite er med på å bygge opp og fremme verdien til området.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Kommentarer til forskriftene er omhandlet i kap. 5.7. Når det gjelder forvaltningsordningen, er det Direktoratet som bestemmer hvem som er forvaltningsmyndighet etter forskriften, jf. også omtalen av dette i kap. 4. Vanligvis er det Fylkesmannen som er forvaltningsmyndighet. I den grad det skal organiseres utvalg eller råd i forbindelse med forvaltningen av verneområder skal samiske interesser gis mulighet til medvirkning og representasjon. For alle områder med reinbeite er det tatt inn i formålsparagrafen: "Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift". Verneplanen skiller ikke på norske eller svenske beiterettigheter eller på om reindriftsutøverne er norske eller svenske.

Konsekvensutredninger
Områdestyret v/ Reindriftsforvaltningen i Nordland har i etterkant av at verneplanen ble sendt på høring vedtatt at det skal kreves konsekvensutredning i forhold til reindriftsutøvelsen, og ber om dette blir formelt behandlet av ansvarlig myndighet (Direktoratet for naturforvaltning). Reindriftsforvaltningen Nordland mener kravet om KU er berettiget da vern etter foreslåtte forskrifter sterkt vil berøre reindriften i Nordland inkludert den grenseoverskridende reindriften fra flere samebyer, samt at omfang av vern i denne verneprosessen klart overstiger 250 km^2 innenfor Nordland reinbeiteområde. Det vises i denne sammenheng til forskrift om konsekvensutredninger § 2 (utdrag): *"Planer og tiltak som alltid skal behandles etter forskriften nasjonalparker og andre verneområder etter naturvernloven større enn 500 km^2 og nasjonalparker og andre vernetiltak etter naturvernloven på mer enn 250 km^2 dersom tiltaket fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet". Reindriftsforvaltningen* ber om at Direktoratet for naturforvaltning som ansvarlig myndighet foretar en vurdering av kravet om konsekvensutredning og videre begrunner sitt vedtak i saken.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Samlet sett er det forelått vern for til sammen 361 km^2 i verneplanene sør og nord for Saltfjellet. I henhold til gjeldende regelverk skal det utarbeides KU når verneforslaget omfatter mer enn 500 km^2 og når det forventes "*vesentlige endringer i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet*" når verneforslaget er større enn 250 km^2. For øvrig viser Direktoratet til Fylkesmannens vurdering vedrørende dette temaet og til oppstartsmelding av 7.2.2008.

Nødlandinger
Luftfartstilsynet påpeker at det at det innenfor luftfarten opereres med såkalte "føre var landinger". Dette er landinger med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får utvikle seg. Hvorvidt føre var landinger vil ligge innenfor alminnelig nødrett er uklart. Luftfartstilsynet

ber om at det i samtlige forskrifter tas inn et nytt siste ledd med unntak for føre var landinger. Et forslag til tekst er: *"Bestemmelsen i [X] er ikke til hinder for: X. Landing med luftfartøy som utføres før en alvorlig nødssituasjon får anledning til å utvikle seg (føre var landing)."*

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Føre var landinger med luftfartøy er ikke hjemlet i forskriftene for naturreservater generelt. Dette vil være sjeldne hendelser, som forvaltningsmyndigheten ikke vil forfølge om det skulle bli aktuelt i et reservat. DN vurderer at det ikke er nødvendig å ta dette spesielt inn i forskriftene.

Energianlegg

Norges vassdrags og energidirektorat mener på generelt grunnlag at eksisterende energianlegg i størst mulig grad bør holdes utenom verneområder. Det må heller ikke legges hindringer for drift og vedlikehold av kraftoverføringslinjer. I felles brev av 3. november 2004 fra Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrags- og energidirektorat er forholdet mellom vassdrags-/energianlegg og verneområder omtalt. I tråd med ovennevnte forutsetter Norges vassdrags- og energidirektorat at verneforskriftene utformes slik at de gir berørte myndigheter og rettighetshavere adgang til å drive vedlikehold og utbedringer av bygninger og anlegg i området, som er i bruk på vernetidspunktet. Dette må også gjelde retten til nødvendig motorisert atkomst til anleggene. Videre må de enkelte vernelokalitetene avklares i forhold til konkrete energi-/kraftinteresser i området. Norges vassdrags- og energidirektorat har kartlagt potensialet for bygging av små kraftverk i flere av de foreslåtte vernelokalitetene.

Statnett SF gjør oppmerksom på at det går to 300 kV kraftledninger fra Klæbu og nordover til Nedre Røssåga. På store deler av strekningen går disse i parallell. Fra Nedre Røssåga og videre nordover til Ofoten går det en 420 kV kraftledning. Fra Nedre Røssåga går det også en 220 kV ledning til Sverige. Dette er en del av hovednettet i Norge nord-sør, og særdeles viktige forbindelser. Ved opprettelse av naturreservater er det viktig at det tas hensyn til eksisterende kraftledninger. Det påpekes viktigheten av at det legges til rette for at skogrydding og generell drift og vedlikehold av ledningene kan gjennomføres på en normal og effektiv måte. Dette vil også innebære motorisert ferdsel. I § 4 om generelle unntak fra bestemmelsene i § 3 synes det ikke som dette er tatt hensyn til, da det ikke gis unntak fra § 3 punkt 4 om motorferdsel. Statnett planlegger å heve spenningsnivået på minst en av de to 300 kV ledningene til 420 kV i løpet av få år. Det må tas hensyn til og legges til rette slik at det blir mulig å gjennomføre en slik oppgradering/ombygging av begge ledningene. Dette gjelder både i forhold til ombyggingsperioden og i forhold til arealmessige forhold som følge av økt spenning. Det vurderes også på sikt å bygge en ny 420 kV kraftledning nord-sør, uten at det så langt er tatt stilling til trasevalg og endepunkter. Det vil imidlertid så langt som mulig søkes å tilstrebe parallellføring med eksisterende ledninger, ut fra et prinsipp om å samle naturinngrep. Lokalisering av ny produksjon vil kunne påvirke trasevalget for en ny ledning.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Forslag til verneforskrifter er utformet i tråd med gjeldende praksis når det gjelder spørsmål knyttet til kraftlinjer/anlegg. I forskriftene er det et generelt unntak for vedlikehold og drift av anleggene, samt for økning i spenningsnivå så lenge dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer som kan komme i strid med verneformålet. Bare ved akutt utfall er det ikke søknadspliktig å benytte motoriserte fremkomstmiddel. Imidlertid skal det rapporteres om slik ferdsel i ettertid. Det er ikke et generelt unntak for motorisert ferdsel i områdene i forbindelse med vedlikehold av anlegg utenom eksisterende helårsåpne veier. Det er så langt det er mulig ønskelig å unngå å få med kraftlinjer i reservatene. Arronderingsmessige forhold eller hensyn til helheten til områdene kan tilsi at eksisterende linjer blir inkludert i verneområdet. Når det gjelder mulige fremtidige kraftlinjer, er det vanskelig å ta hensyn til dette når planprosessene har kommet så kort. Så vidt Direktoratet for naturforvaltning kjenner til er det kun for området Norddalen det foreligger konkrete traseforslag. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 53 (2008-2009) "Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering" hvor Vefsna er foreslått vernet mot utbygging.

Konsekvenser for fremtidig kraftutbygging

Statkraft SF (høringsuttalelse 2009) mener at høringsutkastet gir svært liten bakgrunnsinformasjon om andre mulige bruksinteresser for arealene i framtiden. Dette gjør at det åpnes for

sluttbehandling der skogverneinteressene er godt ivaretatt, men der dette ikke reelt veies opp mot andre ønskede bruksmuligheter for samfunnet. Dette kan føre til valg som totalt sett heller ikke tjener natur- og miljøinteressene. Manglende beskrivelser av virkninger for ulike bruksinteresser gjør at mange høringsinstanser må lete opp disse virkningene selv. Dette er unødvendig arbeidskrevende, ikke minst for offentlig sektor. I tillegg fører det til at andre samfunnsinteresser har små muligheter til å gjøre reelle vurderinger av forslagene ut fra sine ansvarsområder, så fremt de ikke mer eller mindre tilfeldig sitter inne med god egenkunnskap. Forslaget medfører på denne måten enkelte steder et vassdragsvern med svært knappe vurderinger av verneverdien for vassdraget eller betydningen av vassdragsvernet i skogvernsammenheng. Forslaget gir heller ikke muligheter for en reell vurdering av vassdragsvern mot andre bruksformål. Som det framgår av høringsforslagene så omfatter arealene normalt ikke vassdrag når vassdrag er utnyttet til andre formål. Derimot omfattes vassdragene av verneforslagene når de ikke er utnyttet av betydning til andre formål og eies av Statskog eller Opplysningsvesenets fond. Dette viser at bruk av vassdrag ikke ødelegger mulighetene for skogvern. I noen tilfeller kan nok verneverdiene svekkes på denne måten, men der fredning av vassdrag ikke er en betingelse for skogvern, må eventuelt tap av verneverdi for skog vurderes opp mot andre bruker- og miljøinteresser. Det ser også ut til at vernegrenser ikke er optimale, noe som skyldes eierforhold til grunn. Statkraft konstaterer at heller ikke dette nedsetter verneverdien så mye at fredning ikke er interessant. Dette viser at det også bør være rom for avveininger av hensyn til andre sterkt ønskede samfunnsinteresser.
Forslag:

1) For hver enkelt lokalitet beskrives kort status i Verneplan for vassdrag og i Samla plan for vassdrag, også i de tilfellene vassdrag ikke er vurdert i disse to plankategoriene.
2) Når vassdrag inngår i forslaget til skogvern, bør vassdragets eventuelle betydning for skogvernet vurderes konkret. Dessuten må vassdragsvernet i slike tilfeller vurderes opp mot andre samfunnsnyttige måter å bruke vassdraget på.
3) For hver enkelt lokalitet bør det i grove trekk beskrives mulig tap av potensiell fornybar energiproduksjon fra vannkraft og biobrensel, samt en vurdering av om slikt potensielt tap er reelt ut fra økonomiske betraktninger.
4) Det bør i planforslaget være en oppsummering av klimagassvolumer som fredning av vassdraget kontra kraftutbygging medfører, sammenlignet med tilsvarende energioppdekning fra for eksempel olje- og kullkraftproduksjon.

Gitt at måltall om "utslippsfri" kraftproduksjon skal innfris, så bør det gjennomføres med minst mulig ulemper. Selv om det ikke er grunn til å tro at det vil bli aktuelt med utbygging av hele potensialet, mener Statkraft det vil være feil å verne disse vassdragene gjennom et skogvern uten å vurdere utbyggingsmulighetene her opp mot andre alternativer. Ved eventuell behandling av spørsmål om vannkraftutbygging vil skogvernet uansett være en av faktorene i en slik vurdering.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Det viktigste med en høring er å fremskaffe kunnskap og synspunkter om hvordan vern vil påvirke andre interesser for konkrete områder. På den måten kan de ulike interessene i saken bli belyst ved at det i høringen gis utfyllende informasjon om et områdes kvaliteter. Det er derfor nødvendig at ulike parter frambringer nødvendig kunnskap om området for de ulike temaene som de ulike partene blir berørt av. I så måte har Statkraft en egeninteresse i å gå igjennom et slikt dokument for nettopp å ivareta sine interesser når det gjelder energiressursene. Verneplanarbeidet følger bestemte saksbehandlingsregler, som er hjemlet i naturvernloven. Høringspartene som offentlige instanser, lag, organisasjoner og privatpersoner gis mulighet for å fremme sine interesser og ansvarsområder i en høringsprosess. Direktoratet mener at høringsdokumentet er tilfredsstillende utformet. Direktoratet vil også vise til at de aktuelle verneforslagene ikke er så omfattende at det utløses krav til konsekvensutredning. Når det gjelder Statkraft sin kommentar om kraftutbygging og forholdet til skogvernet, vil DN vise til at vern av norsk natur har en økosystembasert tilnærming, slik at man ønsker å sikre hele økologiske systemer med dets ulike utforminger og biologiske mangfold. Vannressursene er en sentral del av dette systemet. ”Vern av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner” er et nasjonalt resultatmål, jf. bl.a. St.meld. nr. 26 (2006-2007) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*. Sagt med andre ord skal altså vernet omfatte variasjonsbredden i norsk natur, eller et tverrsnitt av norsk natur. Dette betinger at også vassdragene en sentral faktor i verneområder. Direktoratet for naturforvaltning er oppmerksom på at arronderingen er uheldig i enkelte områder. Dette er

årsaken til at verneforslaget for Almlia frafalles og at Sirijordselva og Store Fiplingsdalen ikke fremmes nå, men avventer evt. frivillig vern som vil bedre arronderingen, særlig med tanke på områdene som vassdragsnatur. Direktoratet for naturforvaltning vil igjen vise til St.prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering, hvor Vefsna er foreslått vernet.

Merknad fra Klima- og miljødepartementet om konsekvenser for framtidig kraftutbygging
Departementet viser til at Statkrafts høringsuttalelse fra 2009 som er gjengitt over gjaldt et omfattende verneforslag for mer enn 30 områder i Nordland fylke, mens verneforslaget som nå foreligger omfatter 10 av disse områdene som ligger i Vefsnas nedbørfelt. For å skaffe et oppdatert beslutningsgrunnlag er det innhentet en ny vurdering fra NVE om sannsynligheten for avslag eller konsesjon for potensielle vannkraftprosjekter, sett i lys av bl.a. vernet av Vefsna og Regional plan for Vefsna (jf. omtale i kap. 5.9.2.1).

Prosess og avgrensninger
NTNU Vitenskapsmuseet stiller seg fullt og helt bak forslaget til vern av de 28 områdene og synes verneprosessen har gitt et godt resultat for Helgelandsområdet. NTNU Vitenskapsmuseet har tidligere uttalt seg positivt til at naturforvaltningen bruker både "frivillig vern"-konseptet og vern av statsgrunn for å sikre verneverdige skogsområder. Det pekes på at prosessen og fokus på økt skogvern har to hovedsvakheter:

1. Områder som tilbys for vern inneholder i stor grad verdier som er vernet fra før. Det ser ut til å være særlig problematisk å få med lågereliggende skog. Potensialet blir ofte vurdert som "begrenset" fordi de politiske føringene gjør at en ikke arbeider med privat grunn utenom frivillig vern og fordi kulturpåvirket skog skal begrenses i verneområdene. Dette er spesielt kritisk i forhold til de rike skogtypene (f.eks. lågurtskoger).
2. Et annet hovedproblem er at store arealer med andre naturtyper, og ofte med en uklar eller svak begrunnelse, havner under skogvernet.

Det er svært lite lavereliggende skog i verneforslaget, men det er det i utgangspunktet lite av i Nordland. Likevel er det betydelige arealer innen "fjord-dalsidelandskapet", og godt nede i den mellomboreale vegetasjonssona, som er kommet med gjennom vern av Auster-Vefsna, Store Fiplingdalen og Geitklauvmyra. Bekkekløfter er med i flere av de foreslåtte verneområdene. Siden bare områder på Statens grunn er inkludert får flere av områdene en svært uheldig arrondering. Her oppfordrer NTNU naturforvaltningen til så snart som mulig å videreføre verneprosessene slik at også arealene på privat grunn inntil disse verneforslagene blir lagt til. I noen grad gjelder dette også Auster-Vefsna, der grensa med fordel kunne ha vært trukket lenger vest, bl.a. for å få med en viktig lokalitet for den rødlista orkideen huldreblom *Epipogium aphyllum* (NT). NTNU mener det er fornuftig å åpne for flere unntak enn det som var vanlig tidligere, forutsatt at disse unntaka bare medfører svært begrensa inngrep som ikke påvirker den naturlige dynamikken og utviklinga i reservatene som helhet. Dokumentasjon og overvåking av utviklinga er også viktig. Samtidig påpeker NTNU at verneområder med betydelige arealer fuktige skogtyper og myr, som er spesielt sårbare for motorferdsel, er det viktig at bestemmelsene som gjelder motorferdsel inneholder ingen eller svært få generelle unntak fra et generelt forbud, i alle fall på barmark. De gjør også oppmerksom på at kontinuitet og mengde av død ved er viktig for det totale biologiske mangfoldet i skog. Derfor bør generelle dispensasjoner som tillater "skånsom uttak av virke" eller "fjerning av mindre mengder kvist", for jakt, friluftsliv og bålbrenning unngås. Videre at slike dispensasjoner i størst mulig grad gis etter søknad.

Direktoratet for naturforvaltnings kommentar: Direktoratet tar kommentarene til orientering, men viser til at rammene for denne prosessen er Statskog SFs grunn. Vi viser videre til evalueringen av gjennomført vern som skal sluttføres i 2009, og der utviklingen for skog vil bli sammenlignet med evalueringen av skogvernet i 2002. Det fremmes omfattende verneforslag for en lang rekke biologisk verdifulle områder. DN er opptatt av at områdene som vernes har en kvalitet som er god og som tilfredsstiller de kriteriene som kreves for opprettelse som naturreservater. Direktoratet er klar over at arronderingen i noen områder kan være uheldig, og vi viser bl.a. til omtalen av framtidige kraftutbyggingsinteresser tidligere i dette kapitlet. For spørsmål som gjelder forskriftene, viser vi til kap 5.7.

5.7. Direktoratet for naturforvaltnings kommentarer til fredningsforskriftene

Direktoratet for naturforvaltning vil kort gjennomgå innholdet i fredningsforskriftene og kommentere de temaer som er tatt opp i høringene, samt kommentere de generelle endringene som Direktoratet for naturforvaltning har gjort til Fylkesmannens tilrådning.

Kort om forskriftenes innhold. Direktoratet for naturforvaltning understreker betydningen av at en både ved utforming av fredningsforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for fredningsformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forringes. Det er også viktig at den økosystemtilnærming som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres. Fredningsforskriftene innebærer fredning av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i fredningsforskriften åpnet for visse typer anlegg. Fredningsforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablert plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel. Vedlikehold av anlegg, herunder bygninger, som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark. Vedlikehold omfatter ikke nybygging eller utbedring, men en opprettholdelse av opprinnelig standard.

Samiske rettigheter. Det vises til vernevedtak for for Holmvassdalen naturreservat vedrørende generelle unntak for doudji og uttak av nødvendig virke til brensel og vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder. Det var i forbindelse med vernet av Holmvassdalen satt en grense ved 60 km^2 for om dette skal inn under § 4 (generelt unntak) eller 5 (etter søknad). I områder mindre enn Holmvassdalen skal disse tiltakene inn under § 5 som søknadspliktige. Av områdene i denne verneplanen er det bare Melkevatn-Hjertvatn-Børsvatn naturreservat i Ballangen kommune som er over 60 km^2. Følgende siteres fra kgl. res. om vern av Holmvassdalen: *"Som følge av Miljøverndepartementets dialog med Sametinget under sluttbehandlingen av vernesaken er det foretatt flere justeringer i verneforskriften. Når det gjelder verneforskriftens § 4 pkt. 14 og 15, har Miljøverndepartementet presisert overfor Sametinget at for områder som er mindre enn Holmvassdalen, og for områder med spesielt sårbar vegetasjon, bør slike bestemmelser være under § 5 og evt. kobles til en ordning med flerårige tillatelser. Sametinget har sluttet seg til verneforslaget med de endringer som er foretatt i verneforskriften".* Direktoratet har med den bakgrunn endret på forskriftene slik at de harmonerer med restriksjonsnivået som ble lagt ved vernet av Holmvassdalen. Det betyr at Direktoratet har endret Fylkesmannens tilrådning slik at det bare er gitt et generelt unntak fra bestemmelsen om bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift. Skjæring av skohøy, uttak av materialer til gjerdeanlegg, samisk håndverk og nødvendig brensel legges til § 5 som søknadspliktige tiltak for alle de foreslåtte. Barmarkskjøring, bruk av helikopter, oppsetting av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter, samt rydding av eksisterende drivningsleier og kjøreleier er uansett søknadspliktige tiltak.
Under konsultasjonen med reindriftsutøverne på Helgeland ble etablering av bruer tatt opp i forbindelse med drivningsleier. Med bakgrunn i denne konsultasjonen har Fylkesmannen i sin tilrådning åpnet for at det kan etableres bruer i forbindelse med disse drivningsleiene. Direktoratet er uenig med Fylkesmannen i at det skal åpnes for etablering av nye bygg og konstruksjoner innenfor reservatet. Det er i forskriften gitt et generelt forbud mot nybygg og etablering av nye anlegg osv. Der det evt. er etablerte bruer om benyttes i dag er det et generelt unntak for vedlikehold av disse. Direktoratet har derfor endret på forskriften, og tilrår at det ikke gis anledning til å åpne for å etablere nye bruer i forbindelse med drivningsleiene/kjøreleiene.

Bålbrenning. Når det gjelder bålbrenning, viser Direktoratet for naturforvaltning til at det i Fylkesmannens tilrådning er gjort et generelt unntak for bålbrenning, ved bruk av tørrkvist eller medbrakt ved, i alle de foreslåtte reservatene. Direktoratet er enig med Fylkesmannen om et slikt unntak for verneområder som er større enn 1000 dekar. Fylkesmannen har ikke konkret begrunnet hvorfor en ønsker å åpne for bålbrenning i små områder, ut over at det ikke anses

skadelig for verneverdiene. Direktoratet for naturforvaltning vil vise til at små områder vil være mer sårbare for negative effekter av bålbrenning, den praksis som har vært ført i forhold til dette spørsmålet, og synes derfor det er uheldig å fravike dette. For områder under 1000 da vil det alltid være mindre enn 500 m til grensen for verneområdet. Ulempene ved å bringe med ved eller hente ved utenfor reservater av denne størrelsen må sies å være små. For de foreslåtte reservatene under 1000 dekar mener Direktoratet for naturforvaltning at det ikke skal være et generelt unntak for bålbrenning. For de foreslåtte reservatene; Almdalsforsen, Fiskosura, Henrikstjønna, Litle Fiplingdalselva, Stavvasselva og Tuvhaugen, tilrås det ikke å åpne for bålbrenning. Bruk av gadd og læger er ikke inkludert i begrepet tørrkvist, og er forbudt å bruke til bål.

Friluftsliv. Fylkesmannen har i sin tilrådning gjort et generelt unntak i forskriften for aktivitet i reservatet hvor det deltar færre en 40 personer. Direktoratet for naturforvaltning mener at et generelt unntak for alle arrangement, uavhengig av varighet og type aktivitet, under 40 personer er uheldig. Direktoratet tilrår derfor å bruke standardformuleringen: "*Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangement er forbudt".* Turvirksomhet i regi av ideelle lag og foreninger, universiteter, skoler eller andre institusjoner kan skje uten å søke dispensasjon. Direktoratet for naturforvaltning tilrår å opprettholde et forbud mot teltleirer, idrettsarrangementer og andre større arrangementer, men med adgang til å søke dispensasjon for begrenset bruk i så måte. Direktoratet finner grunn til å presisere at en her sikter til virksomhet som innebærer aktiviteter utover vanlig ferdsel til fots, og at bestemmelsen ikke er til hinder for turvirksomhet som nevnt foran. Det legges også til grunn at ordinær teltslagning med inntil noen få telt er tillatt. Større arrangementer som turmarsjer, orienteringsløp osv. må det søkes om dispensasjon for. Når problemstillingene om omfang, tid og sted er avklart, bør det likevel kunne gis dispensasjon for flere år slik at unødig saksbehandling unngås.

Spiselige urter. I tilrådningen fra Fylkesmannen i Nordland er det åpnet for et generelt unntak for sanking av bær, matsopp og spiselige urter. Begrepet spiselige urter er et upresist begrep, og i henhold til forskriften er vegetasjonen fredet. Direktoratet mener derfor at begrepet spiselig urter ikke er en formulering som bør brukes. Direktoratet tilrår derfor den opprinnelige formuleringen som er brukt i malene for forskriften, dvs. at sanking av bær og matsopp er tillatt.

Skadefelling. På bakgrunn av konkrete saker tilrås tatt inn en egen bestemmelse i § 4 om at vernet ikke er til hinder for uttak av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk. Det er i verneområdene åpnet for alminnelig jakt, fangst og fiske etter viltlovens bestemmelser, men skadefelling er ikke omfattet av den bestemmelsen. Dette er tatt med i alle forskriftene.

Ferdsel, herunder motorferdsel. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i naturreservater dersom dette skulle vise seg nødvendig. Denne myndigheten har DN uavhengig av om dette er eksplisitt nevnt i forskriften, og Direktoratet for naturforvaltning tilrår at dette ikke spesielt tas inn i forskriftene med mindre det er konkrete vurderinger i det enkelte område som gjør dette aktuelt. Dersom det skulle oppstå problemer som følge av ferdsel i et skogreservat, vurderer Direktoratet for naturforvaltning at det er svært viktig at problemene søkes løst i et samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten og aktuelle organisasjoner/brukere, før en eventuelt vurderer å regulere eller forby ferdsel. Det er viktig at kommunen trekkes med i et slikt arbeid. Adgangen til å regulere eller forby ferdsel omfatter all ferdsel og da også motorferdsel. I forbindelse med motorferdsel vil Direktoratet for naturforvaltning understreke den økosystemtankegang som er lagt til grunn i skogvernet. Formålet er ikke bare knyttet til å bevare skogen i seg selv, men alt naturlig plante- og dyreliv og alle de naturlige økologiske prosessene. Dette fremkommer klart i fredningsformålet i de foreslåtte forskriftene. Dette innebærer at motorferdsel ikke bare kan vurderes med tanke på mulige skader på vegetasjonen, men også til at det kan ha forstyrrende effekter på dyrelivet og de naturlige økologiske prosessene. Motorferdsel i skogreservatene bør på dette grunnlag begrenses til et minimum, og det er behov for særskilte bestemmelser som gir mulighet til større grad av styring enn gjennom lov om motorferdsel. På bakgrunn av høringsrundene og Fylkesmannens tilrådinger, foreslår Direktoratet for naturforvaltning spesielle tilpasninger i forskriftene for de enkelte områdene slik at motorferdsel i forbindelse med visse formål er tillatt eller kan tillates etter søknad. Motorferdsel på barmark vil opplagt kunne komme

i strid med fredningsformålet. Bestemmelsene i de foreslåtte forskriftene er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsvirksomhet. Dette omfatter ikke øvelseskjøring i tilknytning til slike formål, der det må søkes om særskilt tillatelse. Det er også åpnet for at det i skogreservater gis generelt unntak fra motorferdselsforbudet for uttransport av felt storvilt med lett terrenggående beltekjøretøy. Videre er det etter drøftinger mellom Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Utover dette er det DNs vurdering at all motorferdsel på barmark må behandles på grunnlag av søknad, slik at både tidspunkt for kjøring, type kjøretøy, trasévalg og omfang kan vurderes opp mot fredningsformålet.

Rydding og merking av stier. Fylkesmannens kommentar til rydding og merking av stier som ikke er i bruk på vernetidspunktet kan muligens misforstås. Direktoratet for naturforvaltning ønsker å presisere at det i forskriftene er et generelt unntak for rydding og merking av stier som eksisterer på vernetidspunktet. I spesielle tilfeller kan det også etter søknad (§ 5) åpnes for merking og rydding av nye stier og løyper. Det er viktig at slik åpning vurderes opp mot eksisterende og potensiell bruk av området til friluftsliv, og eventuelt behov for spesiell kanalisering av slik bruk for å sikre verneformålet.

5.8. Innspill til Klima- og miljødepartementet

Departementet mottok 25.5.2010 innspill fra ordføreren i Hattfjelldal hvor Statskog SF og kommunene foreslår endringer i verneforslaget. Det foreslås her bl.a. at områdene Danielsåsen, Storvassåsen, Geitklauvmyra og Bakomsmitt tas ut og at det, primært av hensyn til vannkraftinteresser, foretas grenseendringer i Stavasselva og Sirijorda.

Naturvernforbundet i Nordland oversendte 5.11.2010 en rapport over nye registreringer av rødlistearter i områdene Danielåsen, Geitklauvmyra og Storvassåsen.

Norges Naturvernforbund v/ Skogutvalget oversendte 24.4.2014 brev hvor det vises til at det har gått mange år siden områdene ble registrert og vurdert, og det er derfor behov for ny vurdering av de enkelte områders verneverdi bl.a. i lys av ny rødliste for naturtyper, ny rødliste for arter, ny kunnskap om boreale løvskoger og ny kunnskap om unike arter og artssamfunn knyttet til kalkmarmorskoger i Nordland, bl.a. Entoloma-arter som er nye arter for vitenskapen.

I møte 3.7.2014 mellom bl.a. KLD, Nordland fylkeskommune og Hattfjelldal kommune om rammevilkår for bedriften Arbor var det enighet om at nå som Regional plan for Vefsna er vedtatt av Nordland fylkeskommune er det viktig med en snarlig avklaring av skogvernsaken. I møtet ble det overlevert et notat fra Fylkeskommunen og Hattfjelldal kommune, hvor det bl.a. framgår at man mener det vil være mulig å ta ut de viktigste skogsområdene med store hogstmodne ressurser: Auster-Vefsna, Bakomsmitt og Storveltlia -Valmåsen.

SABIMA understreker i brev av 4.7.2014 at det er stort behov for skogvern i Vefsnas nedbørfelt. Videre oversendte SABIMA 6.1.2015 oversikt over arter kartlagt i 2014 i flere av de foreslåtte verneområdene.

Nord Universitet informerer 28.2.2017 om funn av en ny og sjelden art i Storvassåsen, Grane.

5.9. Klima- og miljødepartementets kommentarer til generelle merknader

Kompenserende tiltak, jf. kap. 5.4: I innspill til høringen er spørsmål om lokale næringsfond og kompenserende tiltak fremlagt. Det er normalt ikke aktuelt å innføre generelle kompensasjonsordninger til lokalsamfunn som berøres av verneområder. Klima- og miljødepartementet foreslår derfor å avvise opprettelse av næringsfond som følge av vern av Statskog SFs grunn. Departementet foreslår på samme grunnlag å avvise Arbors ønske om statlige bidrag til sagbruk og skogsveier. Departementet støtter også direktoratets vurderinger når det gjelder reindrift og generelle regler for erstatning.

5.9.1. Klima- og miljødepartementets kommentarer til prosess og saksbehandling

Ny kunnskap om verneverdier: Klima- og miljødepartementet har bedt Miljødirektoratet vurdere om det foreligger ny kunnskap som tilsier endret vurdering av verneverdien for noen av de 12 foreslåtte verneområdene. I svaret av 12.6.2014 er direktoratets konklusjon: *"På bakgrunn av ny rødliste og dokumenterte, nye artsfunn er verdivurderingene endret for kriteriet arter for området Storvassåsen. Området var tidligere beskrevet som et svakt **-område. Med ny kunnskap vurderes det å være et **-område av god kvalitet. På bakgrunn av den kunnskap som foreligger i dag, vurderes det ikke å være grunnlag for å endre verdivurderingen for øvrige områder*."

I tillegg er det i januar 2015 mottatt informasjon fra SABIMA om ytterligere nye funn av arter. Bl.a. er det i verneforslaget for Auster-Vefsna naturreservat gjort funn av den nybeskrevne sopparten *Entoloma holmvassdalense*. Blant nye funn er også første funn i Norge av insektarten bredhodekamelhalsflue i det foreslåtte Danielsåsen naturreservat. Departementets vurdering er at den nye informasjonen mottatt i januar 2015 bekrefter at foreslåtte verneområder har viktige naturkvaliteter men ikke gir grunnlag for endret klassifisering av verdivurderingene.

Prosess når det gjelder samiske interesser: Alle områdene ligger i reinbeitedistrikt. Under hele verneprosessen har fylkesmannen hatt møter og kontakt med berørte kommuner, reinbeitedistrikt og andre parter, utover de gjennomførte høringene. I tillegg har Fylkesmannen forespurt berørte reinbeitedistrikter om man ønsker egne konsultasjonsmøter, og slike møter har vært gjennomført.

Etter avtale med Sametinget har departementet sendt verneplanen på foreleggelse til Sametinget, og det har vært dialog med Sametinget om vernebestemmelsene (jf. kap. 5.9.3.).

5.9.2. Klima- og miljødepartementets vurderinger knyttet til verneforslaget

5.9.2.1. NVEs vurdering av sannsynligheten for avslag eller konsesjon for potensielle vannkraftprosjekter, sett i lys av bl.a. Regional plan for Vefsna

De foreslåtte verneområdene ligger i nedbørfeltet til Vefsna. Da det 25.2.2011 ble fattet vernevedtak for skogområder på statsgrunn i Nordland, framgikk bl.a. følgende av foredraget til kongelig resolusjon at: "For 12 områder i Vefsnas nedbørfelt utsettes vedtak om skogvern til man gjennom arbeidet med Regional plan for Vefsna har avklart forholdet mellom aktuelle vannkraftprosjekter og de foreslåtte skogvernområdene. I regjeringens senere vurdering av skogvern vil også hensynet til bl.a. skogbruksinteressene i disse 12 foreslåtte verneområdene bli vurdert. Når det gjelder Regional plan for Vefsna vises det til de føringer som er gitt av Stortinget i forbindelse med vernevedtaket for Vefsna, jf. Innst. S. nr. 289 (2008-2009), vedtak II: *"Stortinget samtykker i at det i regionalt planprosjekt innan samla vassforvaltning for Vefsna, vert opna for små vasskraftverk utan nærare avgrensingar i storleiken på installert effekt dersom desse ikkje på nokon måte er i strid med verneverdiane."* "

Regional plan for Vefsna ble 2. juni 2014 vedtatt av Fylkestinget i Nordland. I Regional plan for Vefsna inngår bl.a. i planbestemmelsene under "Særskilte retningslinjer for små vannkraftverk i vassdraget" konkrete tematiske retningslinjer som omfatter bl.a. naturtyper og rødlistede arter.

I samråd med Olje- og energidepartementet bad KLD i brev av 28.10.2015 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om å vurdere sannsynligheten for avslag/konsesjon på aktuelle vannkraftprosjekter, med utgangspunkt i kjente verneverdier i områdene og konsekvensene av en utbygging for verneverdiene, og sett i lys av de foreliggende føringene om ivaretakelse av verneverdier i Stortingets vedtak om vern av Vefsna og i retningslinjene i Regional plan for Vefsna. Nedenfor er hovedmomenter fra NVEs vurderinger gjengitt.

<u>*Auster-Vefsna naturreservat*</u>
I hovedstrengen Vefsna er det kartlagt flere prosjekt med et samlet potensial på 220 GWh. Videre er det kartlagt et potensial i fire av sidevassdragene med samlet produksjon på 25 GWh. Ut fra

kartet kan det være noe vanskelig atkomst til disse aktuelle falltrekningene, men dette er ikke vurdert noe nærmere.
Hovedstrengen er anadrom og del av et nasjonalt laksevassdrag. For mulige prosjekter her vurderer NVE sannsynligheten for avslag som stor.
Alle de fire potensielle prosjektene i sidevassdragene vil komme i konflikt med kjerneområder med naturtypene bekkekløft og/eller fosseprøytsone med A-verdi. Hele området har fått nasjonal verneverdi, med uvanlig høye vernekvaliteter. Etter NVEs syn er trolig konflikten med verneverdiene stor, trolig både som følge av det tekniske inngrepet og redusert vannføring. Etter NVEs erfaring er det i bekkekløfter med høy verdi begrensede muligheter for avbøtende tiltak. NVE mener derfor at det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag.
NVE har ikke sett på gjennomførbarheten av eventuelle reduserte prosjekter utenfor verneområdet/naturtypene i sidevassdragene.

Geitklauvmyra naturreservat
I dette området er det registrert potensial på totalt 2,9 GWh fordelt på to ulike fallstrekninger. Det ene prosjektet vil delvis komme innenfor det foreslåtte verneområdet, og kan potensielt komme i konflikt med ytterkanten av kjerneområde 2, naturtype kalkgranskog med A-verdi. Her mener NVE at den delen som berører kjerneområdet vil være i konflikt med verneverdiene, grunnet det tekniske inngrepet (rørgate, ev. vei). Prosjektet er dyrt, og NVE vurderer at det å føre vannet i tunnel som et avbøtende tiltak ikke vil være økonomisk gjennomførbart. Det vil sannsynligvis ikke kunne gis tillatelse til den delen som vil falle innunder kjerneområdet. For fallstrekningen som ligger utenfor kjerneområdet, og da også foreslått verneområde, er det vanskelig å si noe om sannsynligheten for avslag/konsesjon uten at det foreligger et konkret prosjekt eller utredninger.

Det andre potensielle prosjektet vil i hovedsak kunne komme i konflikt med både kjerneområde 1 Geitklauvlia og kjerneområde 2 Geitklauvmyra V. Geitklauvlia er en naturtype Gammel barskog – Gammel granskog med B-verdi. Geitklauvmyra V er en kalkgranskog med A-verdi. Etter NVEs syn er trolig konflikten med verneverdiene stor, først og fremst på grunn av arealinngrep som følge av rørgate/ev. vei. Også dette prosjektet er etter NVEs beregninger relativt dyrt, og de anser også her at det vil være begrensede muligheter for avbøtende tiltak. NVE mener derfor at det er stor sannsynlighet for at en ev. konsesjonssøknad vil få avslag.

Litle Fiplingdalselva naturreservat
NVE har funnet et potensielt prosjekt på 9,5 GWh i Litle Fiplingdalselva, med inntak innenfor foreslått verneområde og kraftstasjon utenfor. Deler av fallstrekningen til det potensielle prosjektet vil komme i konflikt med kjerneområde 2 og 3, begge naturtypen bekkekløft med A-verdi, med fuktige miljøer og fuktighetskrevende arter. Som følge av redusert vannføring, og mest sannsynlig også det tekniske inngrepet (rørgate/ev. vei) vil trolig konflikten med verneverdiene etter NVEs syn trolig være stor i øvre del av fallet. Muligheten for avbøtende tiltak vil være begrensede. NVE mener derfor at det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag, eller reduseres. Et redusert prosjekt vil da uansett falle utenfor grensene til det foreslåtte verneområdet.
I forespørselen fra KLD vises det til innspill om et mulig prosjekt i Litle og Store Fiplingdalselva. Utredningen som medfølger konkluderer med at Litle Fiplingdalselva bør utelates pga. konflikt med biologisk mangfold, og at en ev. utbygging kun omfatter Store Fiplingdalselva. NVE har ikke vurdert Store Fiplingdalselva, da denne ligger utenfor foreslått verneområde. Prosjektet i Litle Fiplingdalselva har inntak på kote 230 innenfor foreslått verneområde og kraftstasjon rett utenfor eller på grensa til foreslått verneområde. På denne strekningen berøres minst 3 kjerneområder: Jerpåsen V er en bekkekløft med A-verdi, Hallingen S er en bekkekløft med A-verdi, og Litle Fiplingdalselva V er en bekkekløft med B-verdi. Den delen av prosjektet som berører disse, som er så å si hele strekningen innenfor verneområdet i Litle Fiplingdalselva, vil med stor sannsynlighet avslås med samme begrunnelse som gitt over.

Sirijorda naturreservat
NVE har funnet potensial på totalt 25 GWh på tre aktuelle fallhøyder i nedre del av elva Sirijord. Alle de tre potensielle prosjektene faller innenfor kjerneområde 1, Sirijorda. Dette er en naturtype

Kalkskog-Kalkgranskog, verdi A. Det er oppgitt at lokalklimaet er fuktig, og at det er tendenser til fosserøyk. Velutviklet elvekløfttopografi nevnes som en av områdets store kvaliteter sammen med stedvis gammel naturskog. Som følge av både teknisk inngrep og redusert vannføring, vil konflikten med verneverdiene etter NVEs syn trolig være stor, med begrensede muligheter for avbøtende tiltak. NVE mener derfor at det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag.

Stavasselva naturreservat
NVE har registrert potensial på totalt 17 GWh for fire aktuelle fallstrekninger. I tillegg foreligger innspill fra Statskog SF og Helgelandskraft om et prosjekt på 35,7 GWh over alle de fire strekninger. Når det gjelder status for dette prosjektet vises det til kap. 5.9.2.2. nedenfor.
For de to områdene i nord kan NVE ikke se noen direkte konflikt med naturtyper. Området har stor verdi for friluftsliv og det kan potensielt være konfliktfylt med etablering av småkraftverk i dette området. Konsekvenser for friluftslivet er imidlertid vanskelig å bedømme ut fra et teoretisk potensial uten nærmere utredning. For de to områdene i nord er det derfor vanskelig å si noe om sannsynligheten for avslag/konsesjon uten at det foreligger et konkret prosjekt eller utredninger.
Det ene av de to potensialene i sør vil falle innenfor kjerneområde 1, Stavasselva Ø, en bekkekløft med verdi B. Det foreslåtte naturreservatet har regional verneverdi, og bekkekløfta er sentral i verdisettingen. Etter NVEs syn er trolig konflikten med verneverdiene stor, grunnet både teknisk inngrep (rørgate/ ev. vei) og redusert vannføring, Tunnel kan være et avbøtende tiltak i forhold til det tekniske inngrepet, men av økonomiske årsaker anser vi ikke dette som et realistisk avbøtende tiltak. NVE mener derfor at det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader i dette falletvil få avslag. Den andre teoretiske potensialet i sør faller delvis innunder det samme kjerneområdet. Her kan det være mulig avbøtende tiltak å gi konsesjon til et redusert prosjekt. Dette vil få konsekvenser for prosjektets lønnsomhet. NVE kan ikke vurdere sannsynligheten for avslag/konsesjon for et ev. redusert prosjekt uten konkret søknad eller utredninger.
Innspillene fra Statskog SF og Helgelandskraft har inntak på kote 240, som er utenfor verne-området. Ellers strekker prosjektet seg over hele strekningen for de fire aktuelle fallstrekningene som NVE har kartlagt. Midtre del av det foreslåtte prosjektet vil berøre bekkekløfta nevnt over, og det er sannsynlig at denne delen av prosjektet vil avslås, slik NVE vurderer det.

Storveltlia-Valmåsen naturreservat, Danielsåsen naturreservat, Bakomsmitt naturreservat, Forradalen naturreservat og Indre Pantdalen naturreservat: NVE har ikke kartlagt noe teoretisk potensiale for vannkraftproduksjon i disse foreslåtte verneområdene.

5.9.2.2. Klima- og miljødepartementets kommentarer til NVEs vurderinger

Auster-Vefsna naturreservat
NVE mener det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag. Dette gjelder både for hovedvassdraget og for sidevassdrag.
NVE har ikke sett på gjennomførbarheten av eventuelle reduserte prosjekter utenfor verneområdet/naturtypene i sidevassdragene.

KLD vurderer at ivaretakelse av det foreslåtte naturreservatets nasjonalt viktige verneverdier, som i norsk sammenheng er unike og svært viktige, ikke er forenelig med kraftutbygging. Eventuelle søknader om kraftutbygging i naturreservatet vil måtte vurderes etter naturmangfoldloven § 48.
KLD viser til at etablering av naturreservatet i utgangspunktet ikke er til hinder for eventuelle kraftprosjekter høyere opp i sidevassdragene utenfor verneområdet. Eventuell virkning av slike prosjekter på naturreservatet må i så fall vurderes på vanlig måte.
Med utgangspunkt i NVEs vurderinger legger KLD til grunn at vern av det foreslåtte naturreservatet med stor sannsynlighet ikke medfører ytterligere båndlegging av realiserbart vannkraftpotensiale utover de føringer som allerede foreligger.
Ut fra de samlede vurderinger som er foretatt foreslår KLD vern av området som naturreservat.

Geitklauvmyra naturreservat, Grane kommune
NVE har vurdert to teoretiske potensial. For det ene potensiale vurderer NVE at det sannsynligvis ikke vil kunne gis tillatelse til noe prosjekt i den delen som vil falle innunder kjerneområdet/ foreslått verneområde. For den delen av fallstrekningen som ligger utenfor kjerneområdet/ foreslått verneområde er det vanskelig å si noe om sannsynligheten for avslag/konsesjon uten at det foreligger et konkret prosjekt eller utredninger. For det andre potensialet mener NVE at det er stor sannsynlighet for at en ev. konsesjonssøknad vil få avslag.

KLD vurderer at ivaretakelse av det foreslåtte naturreservatets nasjonalt viktige verneverdier ikke er forenelig med kraftutbygging. Eventuelle søknader om kraftutbygging i naturreservatet vil måtte vurderes etter naturmangfoldloven§ 48.
Med hensyn til eventuell utbygging av det ene prosjektet for fallstrekningen som ligger utenfor foreslått verneområde, viser KLD til at etablering av naturreservatet i utgangspunktet ikke er til hinder for eventuelle kraftprosjekter utenfor verneområdet. Eventuell virkning av slike prosjekter på naturreservatet må i så fall vurderes på vanlig måte.
KLD viser til at vannkraftpotensialet er begrenset og utgjør ifølge NVEs ressurskartlegging 2,9 GWh. NVE oppgir også at begge prosjektene er dyre. Med utgangspunkt i NVEs vurderinger legger KLD til grunn at det ikke er realistisk med utbygging, og at vern av det foreslåtte naturreservatet følgelig ikke medfører ytterligere båndlegging av realiserbart vannkraftpotensiale.
Ut fra de samlede vurderinger som er foretatt foreslår KLD vern av området som naturreservat.

Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune.
NVE har vurdert et prosjekt på 9,5 GWh i Litle Fiplingdalselva med inntak innenfor foreslått verneområde og kraftstasjon utenfor. NVE mener det er stor sannsynlighet for at ev. konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag, eller reduseres. Et redusert prosjekt vil da uansett falle utenfor grensene til det foreslåtte verneområdet.
For et prosjekt som omfatter både Litle og Store Fiplingdalselva vurderer NVE at den delen som berører Litle Fiplingdalselva med stor sannsynlighet vil avslås. NVE viser også til at utredningen som medfølger konkluderer med at Litle Fiplingdalselva bør utelates pga. konflikt med biologisk mangfold, og at en ev. utbygging kun omfatter Store Fiplingdalselva. NVE har ikke vurdert Store Fiplingdalselva, da denne ligger utenfor foreslått verneområde.

KLD vurderer at ivaretakelse av det foreslåtte naturreservatets nasjonalt viktige verneverdier ikke er forenelig med kraftutbygging. Eventuelle søknader om kraftutbygging i naturreservatet vil måtte vurderes etter naturmangfoldloven§ 48.
For eventuelle reduserte prosjekter utenfor verneområdet viser KLD til at etablering av naturreservatet i utgangspunktet ikke er til hinder for eventuelle kraftprosjekter utenfor verneområdet. Eventuelle virkninger av slike prosjekter på naturreservatet må i så fall vurderes på vanlig måte.
Med utgangspunkt i NVEs vurderinger legger KLD til grunn at vern av det foreslåtte naturreservatet med stor sannsynlighet ikke medfører ytterligere båndlegging av realiserbart vannkraftpotensiale utover de føringer som allerede foreligger.
Ut fra de samlede vurderinger som er foretatt foreslår KLD vern av området som naturreservat.

Sirijorda naturreservat
NVE har vurdert et potensial på 25 GWh for tre fallhøyder. NVE mener det er stor sannsynlighet for at eventuelle konsesjonssøknader innenfor det foreslåtte verneområdet vil få avslag.

KLD vurderer at ivaretakelse av det foreslåtte naturreservatets nasjonalt viktige verneverdier ikke er forenelig med kraftutbygging. Eventuelle søknader om kraftutbygging i naturreservatet vil måtte vurderes etter naturmangfoldloven§ 48.
Med utgangspunkt i NVEs vurderinger legger KLD til grunn at vern av det foreslåtte naturreservatet med stor sannsynlighet ikke medfører ytterligere båndlegging av realiserbart vannkraftpotensiale utover de føringer som allerede foreligger.
Ut fra de samlede vurderinger som er foretatt foreslår KLD vern av området som naturreservat.

Stavasselva naturreservat
NVE har registrert potensial for fire aktuelle fallstrekninger, og i tillegg foreligger innspill fra Statskog SF og HelgelandKraft AS hvor det er skissert et prosjekt på 35,7 GWh over alle de fire strekninger.
NVE vurderer at det er stor sannsynlighet for avslag for en av de fire potensielle utbyggingsstrekningene. I tillegg vil deler av et annet prosjekt berøre kjerneområdet, og det er lite sannsynlig at dette prosjektet ville fått konsesjon uten at det ble redusert.Midtre deler av det prosjektet som strekker seg over hele strekningen ville sannsynligvis fått avslag. For de to siste potensielle utbyggingsstrekningene som ligger i nord, samt de ev. reduserte utbyggingsstrekningene, mener NVE at det er vanskelig å si noe om sannsynligheten for avslag/konsesjon uten at det foreligger konkret prosjekt eller utredninger.

Departementet har innhentet opplysninger fra Statskog SF og HelgelandKraft AS om status for prosjektet på 35,7 GWh som ble skissert i 2012. Det opplyses at det ikke arbeides videre med dette prosjektet. Statskog SF, som er grunneier i området, opplyser også at man ikke kjenner til at noen jobber med prosjekter med tanke på kraftutbygging av Stavasselva.

KLD vurderer at ivaretakelse av det foreslåtte naturreservatets regionalt viktige verneverdier ikke er forenelig med kraftutbygging. Eventuelle søknader om kraftutbygging i naturreservatet vil måtte vurderes etter naturmangfoldloven§ 48.
Med hensyn til eventuell utbygging av prosjekter som ligger utenfor foreslått verneområde, viser KLD til at etablering av naturreservatet i utgangspunktet ikke er til hinder for eventuelle kraftprosjekter utenfor verneområdet. Eventuell virkning av slike prosjekter på naturreservatet må i så fall vurderes på vanlig måte.
For nordre del av det foreslåtte verneområdet vurderer NVE at det er vanskelig å si noe om sannsynligheten for avslag/konsesjon uten at det foreligger konkret prosjekt eller utredninger. KLD mener naturverdiene i det foreslåtte naturreservatet må vurderes som en helhet. Dette innebærer at kjerneområdet kan ikke vurderes som en isolert enhet, men må sees i sammenheng med naturverdiene i de øvrige deler av det foreslåtte naturreservatet. I registreringsrapporten fra Biofokus er dette oppsummert slik for det foreslåtte verneområdet som helhet: *"Naturverdiene er i hovedsak knyttet til at dette er ei middels stor og velavgrenset bekkekløft med gammel, fuktig granskog."* Samme tilnærming framkommer i Swecos vannkraftutredning, hvor rapporten beskriver en bekkekløft med regional verneverdi som strekker seg over ca. 2,5 km, altså utover kjerneområdet. KLD kan ut fra dette vanskelig se at det skulle være i samsvar med eksisterende føringer å tillate kraftutbygging i den nordlige eller sørlige del av det foreslåtte verneområdet, jf. bl.a. de miljømessige føringene i Regional plan for Vefsna og Stortingets forutsetning om å åpne for små vannkraftverk kun dersom disse "ikke på noen måte er i strid med verneverdiene".
KLD viser til at det ikke er arbeidet videre med det skisserte prosjektet som omfatter hele vassdragets lengde innenfor det foreslåtte naturreservatet. Statskog SF, som er grunneier i området, kjenner heller ikke til at andre arbeider med prosjekter med sikte på kraftutbygging i Stavasselva. Ut fra foreliggende kunnskap legger KLD til runn at sannsynligheten for realisering av vannkraftprosjekter i dette området er liten grunnet store naturverdier i tillegg til liten interesse for utbygging. Departementets samlede vurdering er at selv om det ikke kan utelukkes at mindre kraftprosjekter i området kunne fått konsesjon, tilsier områdets verneverdier i skogvernsammenheng at verdien av å etablere et naturreservat i området er større enn nytten av en eventuell utnyttelse av det aktuelle vannkraftpotensialet i det foreslåtte naturreservatet.
Ut fra de samlede vurderinger som er foretatt foreslår KLD vern av området som naturreservat.

5.9.2.3. Konsekvenser for skogbruksinteresser, og anbefalt verneomfang

Klima- og miljødepartementet viser til at det har vært bred enighet om at Statsskogs arealer skal benyttes aktivt i arbeidet for å øke skogvernet. Dette ble blant annet fastslått da Stortinget behandlet forslaget om videre arbeid for økt skogvern som ble lagt fram i St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.* Stortinget viste samtidig til at det er en forutsetning at vernearbeidet fanger opp de områdene som har høyest verneverdi.

I forbindelse med skogvernsaken på Helgeland har det blitt gjennomført egne utredninger om konsekvenser for skogbruk og skogindustri, utført av Norsk institutt for skog og landskap og Nordlandsforskning. Det har også blitt opprettet en egen referansegruppe for skogvernsaken på Helgeland. Referansegruppen har vært involvert i arbeidet gjennom hele prosessen fra oppstart av vernesaken til Fylkesmannen oversendte sin tilråding om vern til Direktoratet for naturforvaltning. Klima- og miljødepartementet mener denne fremgangsmåten har bidratt til god oversikt over konsekvenser for skogbruket og skogindustrien.

Blant konklusjonene i utredningen fra Norsk institutt for skog og landskap (Oppdragsrapport 8/2009), er at brutto tømmervolum som berøres av samtlige 38 uredningsområder utgjør omkring 3,5 % av Helgelands totale tømmervolum, og 1,5 % av Nordlands totale tømmervolum. Beregningen gjelder 38 utredningsområder som den gang var aktuelle, altså betydelig større arealer enn de områdene som nå foreslås vernet. I samme rapport er det beregnet at nær 50 % av skogen i utredningsområdene står i kantsoner, nøkkelbiotoper etc. som uansett ikke vil kunne hogges pga. miljøhensyn i regelverk og sertifiseringskrav. Hvor stor andel av de gjenværende ca 50 % som er skogbruksmessig lønnsomt å hogge er ikke vurdert i rapporten. Departementet viser til at skranker i lønnsomheten vil begrense reelt tilgjengelig skogareal ytterligere. I følge rapport fra Høgskolen i Nord-Trøndelag (*Utredning nr. 74, 2006. Analyse av tilgjengelige skogressurser på Helgeland)* er ca 29 % av produktivt skogaeral i Nordland sør for Saltfjellet ulønnsomt å drive, i tillegg har 27 % usikker lønnsomhet. Av Nordlandsforsknings rapport (NF-rapport 7/2008) framgår at vern av samtlige 38 områder kan medføre et bortfall av virke på ca 3200-5200 kubikkmeter årlig. Til sammenligning skriver man i samme rapport at "treindustrien i Nordland i gjennomsnitt har "tapt" ca 15 000 kubikkmeter årlig i form av leverenser som er gått til andre fylker", altså tre ganger det antatte bortfallet av virke. Rapporten oppgir historisk gjennomsnitt for avvirkningen på Helgeland til ca 170 000 kubikkmeter tømmer årlig. I rapporten er det vurdert at "den volummessige betydningen av bortfallet av virke ser ut til å bli av langt mindre omfang enn tidligere antatt/fryktet". For industrien vurderer rapporten bortfallet som "en negativ, men ikke avgjørende forutsetning for den lokale treindustriens overlevelse og utvikling." '

Bedriften Arbor er oppgitt å ha et gjennomsnittlig årlig råvarebehov på ca 70 000 kubikkmeter. Tømmerkvantum som er tilgjengelig for hogst i de 11 foreslåtte verneområdene, gitt at miljøkrav i forskrift og sertifiseringsstandard skal ivaretas, er av Norsk institutt for skog og landskap (Oppdragsrapport 8/2009) anslått til ca 115 000 kubikkmeter. Dette er uten fratrekk for areal som ikke er lønnsomt eller teknisk mulig å hogge. Med ytterligere fratrekk av areal som ikke er lønnsomt eller teknisk mulig å drive, jf. at dette som omtalt over utgjør en betydelig andel av skogarealet i regionen, kan det anslås et sannsynlig tilgjengelig tømmervolum av samme størrelsesorden som et års råvarebehov for Arbor. Selv om alt tilgjengelig tømmer teoretisk sett ble hogd i alle 11 områder, ville det altså dekke Arbors råvarebehov kun i en begrenset periode.

Når det gjelder omfanget av skogvern utgjør de 11 foreslåtte verneområdene ca 1,5 % av produktivt skogareal på Helgeland. Tidligere er ca 8 % vernet mot skogbruk i eksisterende naturreservater og nasjonalparker, dvs. at totalt ca 9,5 % av produktivt skogaeral på Helgeland vil være vernet på Helgeland etter det foreslåtte vernevedtaket.

KLD viser til at alle de 12 aktuelle områdene har viktige vernekvaliteter. Normalt ville alle områder blitt vernet ut fra deres kvaliteter. Av hensyn til skogbruksinteressene tilrår KLD likevel at området Storvassåsen i Grane kommune ikke vernes. Området har regional verneverdi (verdi **), og er av Fylkesmannens landbruksavdeling vurdert å ha "høy verdi" for skogbruksnæringen. Av de aktuelle områdene som er vurdert å ha "høy verdi" eller "stor betydning" for skogbruket, er Storvassåsen det området som det er mulig å ta ut med minst negative konsekvenser for naturmangfoldet og skogvernarbeidet. Det er da vektlagt at området er vurdert å ha høy verdi for skogbruksnæringen, samtidig som området har regional verneverdi. Området ligger relativt lett tilgjengelig nær vei. De øvrige 11 områdene har enten enda viktigere verneverdier enn Storvassåsen, eller er vurdert å ha skogbruksmessig "liten verdi" eller "liten betydning".

Departementet legger til grunn at selv om området Storvassåsen ikke vernes vil viktige naturverdier ivaretas i tråd med gjeldende regelverk for skogbruket, deriblant at nøkkelbiotoper/kjerneområder ivaretas.

5.9.3. Klima- og miljødepartementets kommentarer til forskrifter

Klima- og miljødepartementet har gjort noen presiseringer av verneformålet i forskriftene, men har ellers ikke gjort vesentlige endringer i direktoratets forslag til forskrifter.

Hogst av plantefelt: Klima- og miljødepartementet viser til at enkelte verneforskrifter under § 5 åpner for hogst av plantefelt. Det presiseres at slik hogst av plantefelt kun kan tillates hvis det har positiv effekt på verneformålet for det aktuelle naturreservatet. Det må derfor foretas konkrete vurderinger i hvert enkelt tilfelle. Snarlig hogst av plantefelt er aktuelt når fremmede treslag som for eksempel gran eller edelgran er plantet utenfor artenes naturlige utbredelsesområde, og særlig hvis det samtidig er risiko for at frøspredning og spiring kan true områdets verneverdier. Her kan også tiltak som bl.a. ringbarking av trær være aktuelt slik at man raskt kan hindre spredning av fremmede treslag. I andre tilfeller kan det derimot være fordelaktig at eldre plantefelt får utvikle seg fritt og bl.a. bidrar til økt produksjon av død ved som er substrat for mange rødlistearter. Dette kan for eksempel gjelde for eldre plantefelt av gran i områder innenfor granas naturlige utbredelse, og særlig hvis det samtidig er vurdert at de plantede trærne ikke avviker vesentlig genetisk fra den naturlige skogen i området.

Idrettsarrangementer og andre arrangementer: Departementet har endret formuleringen om arrangementer i § 3, som tidligere hadde ordlyden *"Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer og andre større arrangementer er forbudt"* til ordlyden *"Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt."* Den nye formuleringen omfatter ulike typer arrangementer, og avgrensningen til større arrangementer gjelder uansett type arrangement.

Laksetrapper

For områdene Auster-Vefsna og Storveltlia-Valmåsen er det i verneforskriftens § 4 åpnet for drift og vedlikehold av laksetrapper, mens det i § 7 etter søknad er åpnet for gjenoppbygging av laksetrapper og bygging av nye laksetrapper. Det forutsettes at dette er snakk om begrensede tiltak som ikke omfatter større utbygginger eller ny infrastruktur. Det er i § 7 også åpnet for nødvendig motorferdsel knyttet til drift og vedlikehold av laksetrapper, gjenoppbygging av laksetrapper og bygging av nye laksetrapper.

Samiske interesser: Etter avtale med Sametinget har departementet sendt verneplanen på foreleggelse til Sametinget. Med de endringer og justeringer som er framkommet i konsultasjonen med departementet er det enighet med Sametinget om det foreslåtte skogvernet i Nordland. Følgende endringer er foretatt i verneforskriftene:

1. Bestemmelsen om uttak av bl.a. ris til gammer, materialer til samisk husflid m.m. er flyttet til § 4.
2. I verneforskriftenes § 7 fjernes henvisningen til forvaltningsplan for følgende punkt: ”Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift.”
3. I § 7 er formuleringen nederst endret til: ”For reindriften kan det gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.”

Mhp. pkt 2 over er det i tillegg enighet om følgende: Når det gjelder nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift, kan det etter søknad gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven. Temaet bør også inngå i forvaltningsplaner som utarbeides for verneområdene.

Sametinget har for øvrig bedt om at følgende tekst tas inn i foredraget: ”Sametinget har i konsultasjonene gitt uttrykk for at størrelsen på naturreservatet ikke kan være av avgjørende betydning for at det ikke kan være en generell unntaksbestemmelse for reindriftas nødvendige uttak av brensel, vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr. Det avgjørende må være vernets formål, og uttakets mulige konsekvenser i forhold til dette. Det er

Sametinget synspunkt at slike uttak vil være av et så begrenset omfang at det ikke vil svekke det biologiske mangfoldet, samtidig som det vil opprettholde tradisjonell praksis og slik understøtte målet om å ivareta grunnlaget for samisk kultur, jf. CBD artikkel 8j."

For øvrig har Sametinget framholdt at samiske eier- og bruksrettigheter ikke er fullt ut avklart for de foreslåtte områdene, og at en framtidig kartlegging og anerkjennelse av rettighetene i områdene vil kunne ha konsekvenser mht. bl.a erstatning.

Annet: KLD har i tillegg foretatt følgende endringer i forskriftene:

- "Drivingslei og kjørelei" er erstattet med "flyttleier og kjøretraseer" i reindriften.
- For områder hvor det i § 4 er åpnet for vedlikehold av bygninger/anlegg/innretninger er det under § 7 åpnet for å kunne søke dispensasjon for gjenoppføring av de samme bygninger/anlegg/innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade. Det er også under § 7 åpnet for å kunne søke dispensasjon for bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materiale til gjennoppføring av bygninger/anlegg/innretninger som er gått tapt ved slik brann eller naturskade.
- Det er under § 7 åpnet for å kunne søke om dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med oppsetting av gjerde knyttet til beite.
- Utsetting av saltstein i forbindelse med beiting: Saltsteiner tiltrekker seg både husdyr og hjortevilt og kan lokalt føre til betydelig tråkkslitasje og gjødselpåvirkning omkring saltsteinene. For enkeltområdene i denne vernesaken legges følgende til grunn for å ivareta natur som er sårbar mhp. slitasje/tråkk som kan følge av utsetting av saltstein:
  - For områder som er vurdert som relativt robuste mht. slitasje/tråkk og samtidig av en viss størrelse er det tatt inn et punkt i forskriften om utsetting av saltstein under § 4, og under § 7 et punkt om nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein. Dette gjelder områdene Danielåsen, Forradalen, Bakomsmitt og Indre Pantdalen.
  - For områder som har innslag av sårbar natur mhp. slitasje/tråkk er punktet om utsetting av saltstein plassert under § 7, da man må kunne sikre bl.a. at utsetting av saltstein ikke skjer i sårbare delområder. Dette gjelder områdene Auster-Vefsna, Storveltlia-Valmåsen, Sirijorda og Geitklauvmyra.
  - For små områder som er sårbare mhp. slitasje/tråkk er det ikke tatt inn de nevnte punktene i forskriften. Her vil man også kunne plassere saltstein utenfor områdene. Dette gjelder områdene Stavasselva og Litle Fiplingdalselva.

5.9.4. Klima- og miljødepartementets kommentarer til andre forhold

Forholdet til matloven
I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

Geofysisk kartlegging fra fly og helikopter
Norges geologiske undersøkelse (NGU) er et statlig forvaltningsorgan som har som oppgave å bearbeide og formidle kunnskap om de fysiske, kjemiske og mineralske egenskapene til landets berggrunn, løsmasser og grunnvann. For å ivareta denne oppgaven driver NGU blant annet med geofysisk kartleggig av landarealer fra fly og helikopter i hele landet. Kunnskapsinnhenting gjennom den geofysiske kartleggingen av landarealer er å anse som en vesenlig samfunnsinteresse. For å få god geofysisk kartlegging er det nødvendig å fly ned mot 60 meter. For områdene i denne vernesaken er det ikke forbud mot lavflyging, dvs. at her trenger man ikke søke om lavtflyging for geofysisk kartlegging fra fly eller helikopter.

Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser
Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Skogområdene som forslås vernet, kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Vern av de foreslåtte skogområdene utelukker ikke muligheten

for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte.
Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:
"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."
Skogvernområdene er generelt relativt små, noe som innebærer at avstanden mellom vernegrense og en eventuell påvist drivverdig mineralressurs ofte kan være relativt liten. Dette øker de tekniske mulighetene for at eventuell utdrift av mineralforekomster som pr. i dag ikke er kjent, kan foretas uten at tiltaket har vesentlig negativ virkning på naturkvalitetene i verneområdet. Dette kan for eksempel gjøres ved underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet.
Det kan likevel ikke utelukkes at det kan være aktuelt å benytte dagdrift i verneområdet for å utvinne mineraler med et betydelig verdiskapingspotensial. Dersom underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet ikke er mulig, vil eventuell utvinning av mineralforekomster ved dagdrift måtte vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven. Når tiltaket behandles etter denne generelle dispensasjonsbestemmelsen vil hensynet til vesentlige samfunnsinteresser bli vurdert og avveid opp mot verneinteressene.

Sikring av nedlagte gruveganger
For områder hvor det er kjent nedlagte gruveganger hvor sikringstiltak er aktuelt, er dette tatt inn i verneforskriftene. Dersom det også for andre områder skulle framkomme at det fins nedlagte gruveganger hvor sikring er aktuelt, vil eventuelle søknader om slik sikring bli vurdert etter den generelle dispensasjonshjemmelen i § 8 i verneforskriftene, jf. naturmangfoldlovens § 48.

Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets merknader i kap. 5.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE OMRÅDENE

1. Auster-Vefsna naturreservat, Grane og Hattfjelldal kommuner
16092 dekar, hvorav ca 9680 dekar produktiv skog

Lokal høring: Helgeland museum, Jan Gunnar Sande og Naturvernforbundet mener området har store verneverdier og må vernes. Statskog SF mener at området for det meste vurderes som middels verdifullt for skogbruket, selv om enkelte av ungskogfeltene må gis høy verdi. Statskog SF peker på at det er kartlagt ni prosjekter med til sammen et utbyggingspotensiale på 23,7 GWh som berøres av verneforslaget. Noen av disse framstår som kostbare, men vil gjøres rimeligere ved sammenslåing. Høyest verdi har prosjektene i Gryteselva, Bergdalsbekken og Nerlifjellelva. Det pekes også på at uttak av grus, både til vedlikehold av vegen og for salg, har vært en stor ressurs som alltid har vært utnyttet.
Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundeprøver for hønsefugl, hare og storvilt. Under samme paragraf bør det også tas inn et punkt om rydding av gamle stier til fiskeplasser i Vefsna i henhold til innspill. På folkemøte i Hattfjelldal 03.02.09 ble det også spilt inn at det er viktig at det ble gitt åpning for å rydde selve fiskeplassene også. Dette støttes også av Statskog SF, som i tillegg mener at det må gis anledning til å opparbeide flere parkeringsplasser og tilrettelegging langs Stormlivegen. Statskog SF mener at Stormlivegen må tas inn på lik linje med Berglivegen.
Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette på en måte som alle kan leve med ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner. Fylkesmannen anbefaler at rydding, vedlikehold og merking av navngitte stier og fiskeplasser tillates. Inkludert i rydding og vedlikehold av fiskeplasser vurderer vi at det også kan settes opp gapahuker ved de mest brukte fiskeplassene, men ser det som mest hensiktsmessig at dette tas inn som søknadspliktig i § 5. Videre skal Berglivegen og Stormlivegen forvaltes på

samme måte. Fylkesmannen tilrår at Stormlivegen kan tilrettelegges i en viss grad etter dispensasjon, men bemerker at dette ikke skal være i konflikt med verneformålet.

Under møte med kommunen og senere referansegruppemøte har Grane kommune spilt inn planer om ei åpen skuterløype som går fra Trofors opp Svenningdalen, ned Fiplingdalen og etter Bergliveien mot Hattfjelldal for å knytte seg på deres løypenett om den nye motorferdselsloven åpner for dette. Dette er det eneste realiserbare alternativet for dem. Grane kommune ønsker at avgrensing/forskrift tilpasses dette.
Fylkesmannens anbefaler at grensen justeres ved Storlia slik at vegen blir tatt ut. Dette vil være fornuftig arronderingsmessig, foruten at forskriften da ikke er til hinder for at ei løype kan legges etter veien. Ved elva som kommer fra Nordlia krysser imidlertid veien reservatet en kort strekning, ca 200 meter. Om den nye motorferdselsloven åpner for å opprette rekreasjonsløyper og det ikke finnes andre alternativer for å knytte sammen Grane og Hattfjelldals løypenett, er Fylkesmannen innstilt på å gi en dispensasjon for kryssing av denne strekningen etter den generelle dispensasjonsparagrafen. Vi vil imidlertid ikke ta inn en egen paragraf om dette da gjeldende motorferdselslov ikke åpner for dette.
Innenfor Auster-Vefsna ligger flere laksetrapper som har forfalt i perioden etter at elva ble gyro-infisert. Det har fra referansegruppa kommet innspill om viktigheten av at disse kan rustes opp og tas i bruk igjen når laksetrappa i Laksforsen (som i dag er vandringshinderet) åpnes på nytt.
Fylkesmannen er innstilt på å gi tillatelse til gjenoppbygging og vanlig vedlikehold av laksetrappene, og mener dette er dekket av forskriften i dag. Gjennom unntaket for vedlikehold av eksisterende anlegg mener vi vanlig drift er tillatt. Videre sier forslaget at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenoppføring av anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade, noe som vi mener dekker ødelagte laksetrapper.

Kommentarer til avgrensing: Naturvernforbundet peker på at flere av kjerneområdene ligger delvis utenfor verneforslaget, og mener at de bør tas inn. Grane kommune krever at produktive skogarealer som er drivverdige og ikke omfattes av nøkkelbiotoper og levende skog standarder tas ut av forslaget. Statskog SF ønsker at grensene endres så det blir mulig å realisere kraft-utbyggingsprosjektene som er kartlagt, spesielt det i nedre deler av Nerlifjellelva. Det foreslås at grensa endres ved Dalbu på Vefsnas nordside og ved Lomtjønnhaugan og Mjølkarliøra på sørsida slik at felt med ungskog unngås og at elvegrus fortsatt kan tas ut av Mjølkarliøra.
Fylkesmannen: To av kjerneområdene ligger på privat grunn. De andre er arronderingsmessig vanskelig å ta inn i det foreslåtte verneområdet uten at store arealer med yngre plantefelt og hogstfelt kommer innenfor. Uttak av produktive områder er omtalt i den generelle delen. I og med at Vefsna etter all sannsynlighet vil bli verna, vurderer vi kraftutbyggingsprosjektene som lite aktuelle da det er knytta store natur- og skogverdier opp mot disse vassdragene. Uttak av grus kan tillates etter dispensasjon, men også dette vurderes som mindre aktuelt etter at et eventuelt vern av Vefsna trer i kraft. Fylkesmannen tilrår at grensa endres ved Dalbu. Dette vil ta ut en del ungskog, samtidig som det vil gi en bedre arrondering. Dette vil gå på bekostning av et kjerneområde (kalkgranskog med regional verdi). Ved Mjølkarliøra foreslår Fylkesmannen en mindre endring enn det Statskog ønsker; her vurderer vi det som hensiktsmessig å ta ut det meste av ungskogsfeltet, men ikke å ta ut selve Mjølkarliøra. Derimot vil en grenseendring ved Lomtjønnholtan ta ut et relativt lite område med ungskog i forhold til området med gammelskog som tas ut, og Fylkesmannen anbefaler at den opprinnelige grensa beholdes her. Det samme gjelder området ved Nerlifjellelva.

Fylkesmannens tilrådning: Auster-Vefsna, (sammen med Holmvassdalen som allerede er vernet), utgjør den desidert mest verdifulle delen av det som i denne omgang er foreslått av skogvern på Helgeland. I følge registreringsrapporter (NINA Rapport 151 (2006) og NINA Rapport 268 (2007)) vil de to områdene kombinert ha en meget stor grad av inndekning av generelle og regionale mangler. Det er også betydelige skogverdier i Auster-Vefsna med en del lett tilgjengelig ungskog. En del av ungskogen er tatt ut etter siste forslag til grensejustering. Mye av eldre produksjonsskog er båndlagt gjennom MiS-registreringen og det gjør området middels verdifullt i næringssammenheng. Verneverdier holdt opp mot næringsinteressene tilsier vern. Fylkesmannen tilrår at Auster-Vefsna naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.

Sentral høring: Statkraft foreslår at et eventuelt vern av lokaliteten gjøres på en slik måte at det ikke utelukker vurdering av utbygging av vannkraft i en større sammenheng.
Natur og Ungdom er positiv til vernet og nevner spesielt Auster-Vefsna som er på deres liste over de 15 mest viktige områdene i Norge i forhold til skogsvernet. Det bes om at alle kjerneområdene inkluderes i reservatet. Det påpekes videre viktigheten med store og sammenhengende områder og viktigheten med slike i forhold til bevaringsbiologi og som referanseområder. Videre er stor områder viktig med tanke på skogdynamikk, artsmangfold. NU konkluderer med at Auster-Vefsna er et svært verdifullt område, med ****-status. Viktige naturverdier er tatt ut fra fylkesmannens samlede forslag. Kjerneområdene Gryteselva, Fagerlia – rygg i vest, Salomontjørnlia og Nerlifjellelva er alle delvis utenfor fylkesmannens vernealternativ. Dette er viktige områder for naturmangfoldet i Auster-Vefsna, tre av de fire områdene har status A og alle er hotspots for rødlistearter. Kjerneområdene Gryteselva og Nerlifjellelva er bekkekløfter, en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på. Kjerneområdene Fagerlia – rygg i vest og Salomontjørn-lia er skog på kalkgrunn, en naturtype vi har vernet for lite av. Natur og Ungdom mener disse fire kjerneområdene også må tas med i sin helhet i Auster-Vefsna naturreservat.

Innkomne kommentarer til Fylkesmannens tilrådning: Naturvernforbundet mener Fylkesmannen tar feil mht. avgrensningen av kjerneområder, plante-felt og hogstfelt. Kjerneområdet i Salomonbergan er i hovedsak innenfor, og det er ikke ungskog mellom her. Det samme gjelder kjerneområdene på sør for elva ved Elvkroken. Det er selvsagt at disse må inkluderes i et internasjonalt viktig reservat, særlig i lys av at Fylkes-mannen allerede har inkludert en del ungskog som pr. i dag ikke har verneverdi. Endring av grensa ved Dalbu vil være svært uheldig, særlig i lys av at Fylkesmannen foreslår å ta ut Danielåsen og Storvassåsen som har kalkskog. Alle kjerneområder på statsgrunn må derfor sikres i Auster-Vefsna.

Direktoratet for naturforvaltnings tilrådning: Når det gjelder utbygging av vannkraft i elva vises det til St.prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering, hvor Vefsna er foreslått vernet. Etter direktoratet sin vurdering, er verneverdiene i forslaget til Auster-Vefsna naturreservat så store at naturverdiene bør ha forrang framfor vannkraftutbygging. I tillegg er verneverdiene i stor grad knyttet til området som vassdragsnatur, jf. også Fylkesmannens tilrådning. Fylkesmannen har i sin tilrådning åpnet for at det kan bygges gapahuker i forbindelse med rydding av fiskeplasser. Direktoratet mener at etablering av nye bygg i et verneområde ikke kan tillates. Det samme gjelder parkeringsplasser som går utover eksiterende veiareal. Videre at det ikke vil være hjemmel for å åpne for evt. framtidig snøscooterløype gjennom området slik Fylkesmannen legger til grunn. Når det gjelder avgrensningen av verneområdet er det flere forhold som styrer arronderingen. Dels er det på grunn av at områder ikke ligger på Statskog SF sin grunn og dels fordi man ønsker å unngå å ta med større områder med ungskog. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Auster-Vefsna som naturreservat. Direktoratet for naturforvaltning tilrår samtidig at midlertidig verneforskrift nr 1125 av 25.07.06 om midlertidig vern av Salomonbergan naturreservat, Hattfjelldal og Grane kommuner oppheves.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Auster-Vefsna naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart. Samtidig tilrås opphevelse av midlertidig verneforskrift nr 1125 av 25.07.06 om midlertidig vern av Salomonbergan naturreservat, Hattfjelldal og Grane kommuner.

2. Bakomsmitt naturreservat, Hattfjelldal kommune
2621 dekar, hvorav ca 2130 dekar produktiv skog

Generelle kommentarer: Statskog SF mener at området rundt Jetnehaken har de mest interessante miljøverdiene, men at skogen i vest er pekt på som mest verdifull i verneforslaget. Skogen her er lett tilgjengelig er stor grad ivaretatt gjennom MiS-registreringer.

Kommentarer til forskrift: Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundeprøver for hønsefugl, hare og storvilt.
Statskog SF ønsker at stien opp til Jetnehaken skal kunne ryddes og vedlikeholdes. Videre mener de at det er lite ferdsel i resten området, men at det bør vurderes om gamle veger som går inn i det eventuelle reservatet i framtiden skal kunne ryddes som gangveger eller stier.
Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Kommentarer til avgrensing: Naturvernforbundet peker på at det ligger et kjerneområde med nasjonal verdi langt utenfor foreslått lokalitet. Dette bør sendes på høring med tanke om vern.
Statskog SF ønsker ut fra skogbruksmessige hensyn at vestre halvdel tas ut av verneforslaget.
Fylkesmannen fikk innspill om det frittliggende kjerneområdet også til oppstartsmeldingen, men valgte å ikke ta det med i denne prosessen. Til tross for at dette kjerneområdet er gitt verdi A, mener Fylkesmannen at det er såpass lite og begrensede verdier, at det ikke er grunnlag for å foreslå et vern.

Fylkesmannen viser til at nær sagt all produktiv lavereliggende granskog i området er flatehogd, og dette utgjør en siste brem opp mot snaufjellet. Gammelskogsrestene har imidlertid stedvis et kontinuitetspreg som i nasjonal målestokk er meget uvanlig. Dette sammen med høy dekning av rike vegetasjons-utforminger, inkludert små forekomster av rødlistede vegetasjons-typer gjør at området har store naturverdier. Totalt er det registrert 12 rødlistede arter innenfor verneforslaget. Rundt Jetnehaken er det store naturverdier på landskapsnivå, men verdiene knytter seg i all hovedsak til enkeltelementer av gammel gran (i løvskog) og spredte gamle boreale løvtrær, samt flere rike vegetasjonsutforminger, og i liten/ ingen grad til mer definerte naturtyper/ biotoper. Areal med kjerneområdekvaliteter er mao ikke identifisert i dette området. Kjerneområdet i SØ innenfor avgrensingsforslaget skiller seg klart ut ved å være grandominert og med full interndynamikk for treslaget.
I følge NINA Rapport 268 (2007) bidrar området i middels grad til inndekning av mangler. Det er flere av de områder som Fylkesmannen tilrår vernet som fyller Bakomsmitts bidrag (eks Henrikstjønna, Auster-Vefsna, Holmvassdalen).
Bakomsmitt er et meget verdifullt skogområde med god nærhet til virkeskjøper og viktig for skognæringa i Hattfjelldal som er en sentral skogkommune på Helgeland. Det er også betydelig skogressurser som er tilgjengelig nå i en tid med virkesknapphet i regionen. Fra før er området gjennomgående preget av hogst fra gammelt av. Vurdert ut fra skogbrukshensyn med betydelige mengder lett tilgjengelig trevirke og gunstig beliggenhet i forhold til industrien i Hattfjelldal, bør Bakomsmitt beholdes til skogbruksformål. Fylkesmannen tilrår at Bakomsmitt naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen og spesifikt for dette området.

Direktoratet for naturforvaltning: Statskog påpeker at det bør åpnes for rydding av gamle veier og stier. Fylkesmannen har åpnet for dette gjennom at slike tiltak kan omsøkes. Direktoratet støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet for naturforvaltning viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Bakomsmitt som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Det er i sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon i området på 172 dekar. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Bakomsmitt naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

3. Danielåsen naturreservat, Grane kommune
3967 dekar, hvorav ca 1400 dekar produktiv skog

Kommentarer til verneforslaget: Statskog SF peker på at området er omfattende påvirket av hogst, noe som tyder på at området har stor betydning for skogbruket. En del av gammelskogen er allerede båndlagt gjennom MiS-registreringer. Grane kommune ønsker at området tas ut av verneplanen. Bjørn-Ivar Steinslett ønsker at et område ved Litlvasselva tas ut da det er planlagt småkraftverk her. Området det er snakk om ligger nedstrøms fra kote 340 og inn til en gammel skogsveg som ligger nord for elva.

Fylkesmannen: Området har skogbruksmessig stor verdi i og med at det ligger lett tilgjengelig og har store volum skog. I sør er det planlagt et minikraftverk i Litlvasselva, med inntak på kote 340. Verneverdiene i området er relativt beskjedne i forhold til næringsinteressene, og Fylkesmannen tilrår at området tas ut av verneplanen.

Innkomne kommentarer til Fylkesmannens tilrådning: Naturvernforbundet påpeker at lokaliteten viktig for forekomst av slørsopp og som kalkskogs-samfunn. Det sies at som for Storvassåsen er vern av Danielåsen essensielt for at statskogvernet kan virke slik Stortinget har bedt om, nemlig at det kan ivareta mangler i skogvernet. I 2008 sendte miljø- og utviklingsminister Erik Solheim postkort med en ansvarsart til hver kommune. Postkortarten i Grane kommune er rosaskivet slørsopp som nettopp vokser i Danielåsen.

Direktoratet for naturforvaltning: Fylkesmannen har tilrådd at området skal tas ut av verneplanen på grunn av at området er av stor betydning for skogbruksinteresser. Området fremstår med verneverdier som tilsier at det bør vernes. Området har stor variasjon, rike naturtyper (bl.a. kalkskog) og høyt biologisk mangfold med funn av en rekke rødlistede arter. Området har samtidig en god avgrensning og stort areal. Kalkskoger er generelt en sentral mangel i dagens skogvern, og kalkskogene på indre Helgeland er av nasjonal betydning. Dette tilsier at Danielåsen bør vernes. Det er heller ikke fremkommet konkrete interesser utover skogressursene og et minikraftverk i Litlvasselva. En mindre justering av grensen muliggjør en realisering av minikraftverk gjennom konsesjonsbehandling. Det er imidlertid ikke noe informasjon om at det er meldt eller søkt om konsesjon for minikraftverk i NVEs databaser. Det påpekes at de områdene som har god kvalitet er sikret gjennom MIS-registreringene. Direktoratet mener at dette ikke nødvendigvis er noen garanti for at området blir ivaretatt for fremtidige generasjoner. Direktoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 5. Direktoratet har gjort en mindre justering av vernegrensen. Direktoratet for naturforvaltning slutter seg ikke til fylkesmannens forslag til at foreslåtte verneområde tas ut av verneplanen. Direktoratet tilrår at området tas inn i verneplanen, og at Danielåsen naturreservat opprettes med avgrensning som omtalt over. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Det er sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon Danielsåsen 540 dekar i området. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Danielåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

4. Forradalen naturreservat, Grane kommune
1321 dekar, hvorav ca 450 dekar produktiv skog

Generelle kommentarer: Statskog SF kan ikke se at forslaget vil skape interessekonflikt.

Fylkesmannen tilrår at Forradalen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt under den generelle delen.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet tilrår mindre endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til gjeldende mal uten at dette endrer restriksjonsnivået. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet for naturforvaltning viser til generelle kommentarer i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Forradalen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til direktoratet og tilrår at Forradalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

5. Geitklauvmyra naturreservat, Grane kommune
1267 dekar, hvorav ca 1200 dekar produktiv skog

Generelle kommentarer til verneforslaget: Statskog SF peker på at området generelt har stor hogstpåvirkning og at det er opparbeidet skogsbilveg gjennom hele området. Det aller meste av området består av store volum med lett tilgjengelig produktiv skog. Videre er det kartlagt to kraftprosjekter med til sammen et utbyggingspotensial på 4,5 GWh. De ene ligger i sin helhet innenfor verneforslaget og har en årlig anslått produksjon på 1,59 GWh. Det andre prosjektet har et eventuelt vanninntak like innenfor den foreslåtte vernegrensa i øst, og ligger ellers utenfor. Det siste prosjektet har anslått årsproduksjon på 2,91 GWh.
Grane kommune krever at forslaget tas ut av verneplanen. Statskog SF foreslår at området trekkes ut av planen da det har store interessekonflikter i forhold til skogbruksinteresser og energiinteresser. Naturvernforbundet mener at det ikke er gjennomført MiS-registreringer i området, og at det derfor er et mindre volum tilgjengelig tømmer enn det en skulle tro.

Kommentarer til forskrift: Statskog SF ønsker at det i § 5 tas inn et punkt som åpner for adkomst til vanninntak ved en eventuell kraftutbygging. Det bør også åpnes for opprusting og opprettholdelse av denne vegen. Foruten å ha funksjon som adkomst til et evt. kraftverk, vil denne vegen gi adkomst til bakenfor-liggende skog, og det må derfor åpnes for å bruke en sone langs vegen til lunneplass for tømmer.
Fylkesmannen mener dette er ei lita kraftutbygging som muligens kan realiseres til tross for et vern av Vefsna, men peker på at en konsesjonsbehandling vil avgjøre dette. Fylkesmannen tilrår at grensa endres for å løse dette, samt opprusting, drift og vedlikehold av vegen.

Kommentarer til avgrensing: Helgeland museum peker på at historisk hogst har gitt en uheldig arrondering av området. De foreslår at et kalkrikt område tas med som restaureringsareal/buffer.
Statskog SF peker på at det er kartlagt et utbyggingspotensial på 4,5 GWh som blir berørt av et eventuelt vern. Gjennom en mindre justering av reservatgrensa ved Bjorbekkåsen i øst vil et prosjekt på 2,91 GWh kunne realiseres om det gis konsesjon.
Fylkesmannen mener ei justering av den foreslåtte reservatgrensa i øst kan gjøres uten at dette er i konflikt med verneverdiene. Dette vil gi muligheten til å realisere ei kraftutbygging på 2,91 GWh dersom dette er forenelig med vern av Vefsna. Videre foreslår vi en endring av avgrensingen ved å legge grensa på nordsida av traktorvegen/skogsbilvegen til den forlater Bjordalselva lengre øst. Da vil opprusting, drift og vedlikehold av vegen i forbindelse med ei eventuell kraftutbygging kunne gjøres uten å komme i konflikt med verneforskriften. Det samme gjelder også å bruke en sone langs denne vegen til lunneplass.

Fylkesmannens tilrådning: Området er variert, med mange ulike viktige granskogstyper, særlig gammel lavlandsgranskog på finkornete løsmasser, innslag av boreal regnskog, og kalkgranskog. Særlig er det grunn til å trekke fram det store arealet med førstnevnte type. Dette inkluderer både et uvanlig stort sumpskogsareal og ei større elveslette. Sistnevnte er sjeldent gammel skog til å være lavtliggende granskog på marine løsmasser, og kanskje har en ikke andre områder av tilsvarende lite påvirket skog i regionen. De fuktigste granskogene kan delvis betraktes som en mellomboreal utforming av boreal regnskog. Begge disse typene er i dag begrenset til mindre restarealer i regionen. I tillegg har området et temmelig rikt og variert artsmangfold, særlig av epifyttisk lav og jordboende sopp (sistnevnte med betydelig potensial for mange rødlistearter). Det er totalt registrert 12 rødlistearter innenfor verneforslaget.
Området har store verdier, både i forhold til naturvern, skogressurser og til en viss grad energi. Til tross for hogstflater og plantefelt, mener Fylkesmannen at verneverdiene knyttet til den gjenstående gammelskogen er store og dekker opp mangler som ikke fullt er dekket i øvrige områder som tilrås vernet. På den andre siden er også skogverdiene i området store med betydelige arealer ungskog. Det er utført drenering i deler av arealet og gjennomført utstrakt vegbygging inkludert traktorveger. Avveiningen mellom vern og bruk av dette området er derfor

komplisert. Etter Fylkesmannens helhetsvurdering må det kunne forsvares å ta dette arealet ut av verneplanen av hensyn til skogbruksnæringa i regionen.

Innkomne kommentarer til Fylkesmannens tilrådning: Naturvernforbundet viser til Fylkesmannens tilrådning. Området er utsatt da Statskog har nektet å gjøre egne nøkkelbiotop-registreringer i området. Det ble funnet svært sjelden sopp på tross av dårlig soppår. Fylkes-mannen argumenterer godt for de store verneverdier. Området dekker mangler ved skogvernet og det må vernes nå. Om ikke man verner rik sumpskog (en av 6 prioriterte skogtyper i Direktoratet for naturforvaltnings brev til Miljøverndepartementet over viktige skogtyper) med elementer av boreal regnskog på Statskog, er man ille ute for å sikre det biologiske mangfoldet i Norge.

Direktoratet for naturforvaltning: På tross av store verneverdier i området tilrår Fylkesmannen at området tas ut av verneplanen. Direktoratet er uenig i vurderingen som Fylkesmannen har gjort for dette området. Området inkluderer flere store kjerneområder, og oppfyller i stor grad mangelanalysen ved at det har rike sumpskoger, boreal regnskog og kalkskog. Området er et av de største intakte lavlandsgranskogene i Vefsnadalføret. Artsmangfoldet er stort og 12 rødlistearter er påvist. Området er vurdert som nasjonalt verneverdig i utredningen. Når det gjelder fremtidig kraftutbygging i området så vises det til St.prp. nr. 53 (2008-2009)Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering, hvor Vefsna er foreslått vernet. Direktoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap 5. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet for naturforvaltning slutter seg ikke til fylkesmannens forslag om at verneområdet tas ut av verneplanen. Direktoratet tilrår at området tas inn i verneplanen, og at Geitklauvmyra naturreservat opprettes med den avgrensning som fylkesmannen har omtalt.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Det er sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon på 156 dekar i området. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Geitklauvmyra naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

6. Indre Pantdalen naturreservat, Hattfjelldal kommune
11242 dekar, hvorav ca 4800 dekar produktiv skog

Kommentarer til verneforslaget
Statskog SF peker på at området er mye brukt til beite og reindrift, og at det er et av de mest interessante løvskogsområdene for skogsdrift i Hattfjelldal. Statskog SF mener det bør vurderes hvorvidt vernebehovet for fjellbjørkeskog er oppfylt gjennom andre lokaliteter, og i tilfelle det er det bør forslaget trekkes. Det er tatt med store arealer med snaufjell og man ber om at avgrensingen revurderes på bakgrunn av dette.
Naturvernforbundet viser til artikkel i Helgeland Arbeiderblad hvor Statskog sier de aldri skal hogge i de indre delene av dalen. De mener derfor at vern av dette området ikke har noen konsekvenser for skogbruksindustrien.
Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundeprøver for hønsefugl, hare og storvilt.

Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.
Indre Pantdalen representerer en marmorutforming av fjellbjørkeskogen som begrenser seg til indre Helgeland og bare i begrenset grad er verna andre steder. Skogressursene er betydelige med lett tilgjengelig lauvskog og godt utbygd vegnett inn til området. Fylkesmannen tilrår at Indre Pantdalen naturreservat opprettes med de forskriftsendringer som er omtalt i den generelle delen**.**

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet for

naturforvaltning viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Indre Pantdalen som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser og om grenseendringer som er foretatt. Det er sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon på 5140 dekar i området. Det er foretatt en mindre grensejustering i vest slik at en snøskuterløype kommer utenfor verneområdet og slik at man får en god arrondering. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Indre Pantdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

7. Litle Fiplingdalselva naturreservat, Grane kommune
626 dekar, hvorav ca 550 dekar produktiv skog

Kommentarer til verneforslaget: Statskog SF mener verneforslaget i liten grad berører tilgjengelige skogressurser, men peker på at det er registrert et stort utbyggingspotensial på 34,3 GWh. Statskog SF mener at verneforslaget må trekkes på grunn av de store verdiene som ligger i en kraftutbygging i vassdraget. Statskog SF ber om at det tas inn et punkt som åpner for energiutnyttelse i verneforskriften. Grane kommune krever at området tas ut av verneplanen.

Fylkesmannen: Det foreslåtte området har betydelige verneverdier knyttet til skog i fuktig miljø, samtidig som det også er betydelige interesser for kraftutbygging her. I og med at Vefsna etter all sannsynlighet blir vernet mot kraftutbygging, mener Fylkesmannen at denne kraftutbyggingen ikke lengre er realiserbar ut i fra sin størrelse og de naturverdier som er kjent fra området. Verneforslaget berører i liten grad tilgjengelige skogressurser. Fylkesmannen tilrår at området Litle Fiplingdalselva naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt tidligere.

Sentral høring: Statkraft SF foreslår vi at et eventuelt vern av lokaliteten gjøres på en slik måte at det ikke utelukker vurdering av utbygging av vannkraft i en større sammenheng.

Direktoratet for naturforvaltning: Litle Fiplingdalselva har høy verneverdi. Spesielle kvaliteter som finnes her er høyt artsmangfold, variasjon og rikhet i vegetasjon og naturtyper. Områdets arrondering er god. Det vises for øvrig til at Vefsna er foreslått vernet. Direktoratet støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet for naturforvaltning slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Litle Fiplingdalselva som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Litle Fiplingdalselva naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

8. Sirijorda naturreservat, Vefsn kommune
5153 dekar, hvorav ca 3400 dekar produktiv skog

Lokal høring: Generelle kommentarer: Naturvernforbundet peker på at området har udiskutable verdier. Prosessen rundt Lomsdal-Visten har vært uheldig der Stavassdalen og Dempa ble tatt ut. Dette henger sammen og kan sikre helheten. Vefsn kommune og Statskog SF reagerer på at området ble tatt ut av Lomsdal-Visten prosessen, men at det blir tatt inn igjen her. Statskog SF mener området ble tatt ut av prosessen med Lomsdal-Visten på grunn av de store skoginteressene, og at de ikke er noe mindre i dag. Vefsn kommune peker også på at vernet vil stenge for tilgangen til bakenforliggende skog øverst i Eiterådalen.
Fylkesmannen er ikke enig i Vefsn kommune og Statskog SFs kritikk, og viser her til brev oversendt Direktoratet for naturforvaltning hvor vi tilrår at området tas ut av Lomsdal-Visten prosessen, men blir overført til prosessen med vern av skog på statsgrunn. Fylkesmannen ser at området kan begrense mulighetene for å ta ut bakenforliggende skog. Ut fra kart og opplysninger fra Statskog ser vi at Stavassdalen er den nærmeste i avstand, men at det arronderingsmessig

sannsynligvis er mest naturlig å ta ut skogen via Sirijorda. Dette skyldes like mye kultur- og friluftsinteresser rundt Stavassgården som vanskelig topografi. I konsekvensutredningen beskrives Stavassdalen som fjellskogpreget, hogstmoden og med lav bonitet. Totalt er det i Stavassdalen 425 dekar produktiv skog. Fylkesmannen vurderer dette som lite i forhold til de store verneverdiene som er rundt Sirijorda, samt at det finnes alternative veger for å ta ut virket.

Statskog SF peker på at det er registrert et vannkraftpotensial på totalt 22,8 GWh, fordelt på 5 prosjekter. Tre av disse ligger helt og to av disse delvis innenfor verneforslaget. Dette vil ikke være realiserbart etter et eventuelt vern. Statskog mener summen av verdier er så store at de anbefaler at verneforslaget trekkes. De biologiske verdiene er etter deres syn tilstrekkelig sikret gjennom MiS-registreringer.
Fylkesmannen: Etter at Statskog SF skrev sin uttalelse, er det avklart at Vefsna blir vernet. Det synes å bli en åpning for mindre kraftutbygginger der det ikke er i konflikt med verneverdiene. Etter Fylkesmannens syn vil dette ikke være mulig her. Tre av de fem prosjektene ligger innenfor bekkekløfter hvor verneverdiene er direkte knyttet til elva. Fylkesmannen vurderer dette til ikke å være realiserbart uavhengig av et skogvern. Utbyggingen i Langskardelva vurderes likedan til å være såpass stor (12 GWh) at den ikke er forenelig med et vassdragsvern.

Kommentarer til forskrift: Vefsn kommune ber om at § 3, punkt 5 endres til "…utenom eksisterende veger og stier er forbudt". Vefsn kommune mener også at det må føres inn et nytt punkt i § 4: "Markforsterkning i stier" og § 5: "Anlegg som legger til rette for friluftsliv". Fylkesmannen mener bruk av hest og sykkel kan foregå langs eksisterende stier, og vil derfor endre punktet i tråd med innspillet. Videre ser vi at det kan være behov for markforsterknings-tiltak på eksisterende stier, men mener dette hører under skjøtselshjemmelen og vil derfor ikke ta inn et nytt punkt om dette i forskriften.E t nytt punkt om anlegg som legger til rette for friluftsliv, vil dette være i strid med det generelle byggeforbudet. Det er heller ikke kommet innspill på konkrete tiltak som er ønskelig. Fylkesmannen frarår derfor at det tas inn et punkt om dette.

Kommentarer til avgrensing: Statskog SF har i prosessen kommet med innspill om et felt med contortafuru i området. Fylkesmannen foreslår å endre grensa for å ta ut området med contorta.

Fylkesmannens tilrådning: Store verdier er knyttet til det ganske store arealet med velutviklet kalkgranskog. Det er en styrke at denne kalkskogen også er av flere ulike utforminger, med den økte variasjonen det innebærer både på skogtypenivå og mht. biomangfold. I tillegg er det her temmelig gammel naturskog rik på viktige nøkkelelementer, inkl. innslag av sterkt nedbrutt død ved og en viss dødvedkontinuitet. Deler av granskogen er uvanlig gammel til denne regionen å være. Her er et område som kombinerer mye kalkskog med gammel naturskog, egenskaper som er meget sjeldne å finne innen samme areal. Dessuten har både Sæterbekken og Velfjordskard-elva gravd ut velutviklete bekkekløfter, med flere av de typiske egenskapene karakteristiske for denne naturtypen. De store naturverdiene i området er særlig begrunnet i den spesielle kombinasjonen av disse tre egenskapene. Dette fører også til at artsmangfoldet er rikt og ikke minst variert, med mange rødliste- og signalarter påvist innen mange ulike taksonomiske og økologiske grupper. Totalt er det registrert 12 rødlistede arter innenfor det foreslåtte verneområdet. Det er bare noen få andre områder i regionen som kan vise til noe liknende, og området framstår som særlig viktig for bevaring av biomangfold. Sett i en regional sammenheng er det bare noen få andre områder som kan vise til tilsvarende kvaliteter. Det er viktig å understreke at lokaliteten utgjør et meget verdifullt tilfang til naturverdiene innen den tilgrensende foreslåtte nasjonalparken i Lomsdal-Visten, både ved de dramatiske elvekløftene, kalkskogen og den gamle naturskogen. En del nyere hogstinngrep i området trekker verneverdiene noe ned. Dette har bl.a. ført til at arronderingen er noe uheldig i nordøstre kant (Neverslettåsen). Det har også blitt hogd verdifull naturskog helt fram til de siste par årene. Imidlertid er de viktigste partiene i liten grad berørt av tyngre nyere inngrep, slik at det som har blitt hogd ikke har spesielt stor innvirkning på verneverdiene. Fylkesmannen ser at dette er et område med store motstridende interesser i form av friluftsliv, skogbruk, delvis vannkraft og verneverdig natur. Innenfor verneforslaget er det inngrep i form av hogstflater, plantefelt og skogsbilveger, samtidig som det på de gjenstående arealene er svært store naturverdier. De biologiske verdiene er så store at de tilsier oppretting av Sirijorda naturreservat. Som for

Geitklauvmyra så er det andre områder som inngår i verneforslaget som til en viss grad kan erstatte Sirijordas bidrag til generell og regional mangeloppfyllelse (eks. Auster-Vefsna, Simaklubben i vesentlig grad og Holmvassdalen), jf NINA Rapport 151 (2006). Sirijorda preges av aktivt skogbruk med mye foryngelse og plantet arealer, men også av eldre hogstklasser. Det er betydelige skogressurser i området med godt nettverk av infrastruktur. Området er viktig for skogbruket og skogindustrien på Helgeland. Skogressursene i området tilsier at Sirijorda ikke vernes. Fylkesmannen tilrår at Sirijorda naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatet.

Direktoratet for naturforvaltning: Området har nasjonal verneverdi, og i verneplanen for Statskogsgrunn er det skog som er temaet for vern. Området har en god del produktiv skog, men også verneverdiene er store i dette området. Etter Direktoratets oppfatning er miljøverdiene i området så verdifulle at skogressursene i området ikke vil prioriteres fremfor et vern. Når det gjelder kraftutbygging vises det for øvrig til St.prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering, hvor Vefsna er foreslått vernet. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Sirijorda som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser, og tilrår en grensejustering slik at conortaplantinger utgår samtidig som et kjerneområde og annen verneverdig skog fanges opp. Det er i tillegg sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon på 1594 dekar i området. Departementet slutter seg forøvrig til direktoratet og tilrår at Sirijorda naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9. Stavasselva naturreservat, Grane kommune
544 dekar, hvorav ca 340 dekar produktiv skog

Kommentarer: Statskog SF peker på at området er bratt og utilgjengelig, og at det ikke er kjente interessekonflikter i forhold til et eventuelt vern. Man ønsker at det i forskriften tas inn et punkt som åpner for rydding av vegetasjon langs bilvegen som ligger inntil grensen slik at en får utsikt mot elvejuvet og fjellene.

Fylkesmannen tilrår at Stavasselva naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt i den generelle delen, samt at det i forskriften gis åpning for rydding av vegetasjon langs vegen.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Stavasselva som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Det er sluttbehandlingen av saken foreslått arealreduksjon på 24 dekar i området. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Stavasselva naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

10. Storveltlia-Valmåsen naturreservat (utvidelse), Hattfjelldalen kommune
Utvidelse 14837 dekar hvorav ca 9340 dekar produktiv skog. Totalt verneareal 15177 dekar.

Generelle kommentarer: Helgeland museum peker på at dette er et stort og unikt område med mye urskogsprega, gammel skog. Det er svært viktig at det vernes. Naturvernforbundet mener at området har unike og udiskutable verdier. Hele området har aldri blitt verdivurdert under ett, og ville sannsynligvis blitt vurdert til ****. Området er altså ett av de mest verdifulle, og er dessuten sterkt trua av hogst. Statskog SF peker på at mer eller mindre hele området er skogbevokst med varierende boniteter. I Bjørnådalen (Snelitjønna-Matvassdalen) er betydelige arealer gjennomhogd og plantet i nyere tid. Dette gjelder også området mot Nordtjønna i nordvest. Også

i området ovenfor det eksisterende Storveltlia naturreservat er det store felt med ungskog. Totalt sett har området betydelige skogressurser som kan gi god rotnetto, og dette er det verneforslaget som isolert sett legger størst beslag på drivbare skogressurser. Statskog SF mener området er viktig for friluftsliv. Innenfor området ligger det ei privat hytte ved Stortjønna. Koltjønna og Holmtjønna brukes mye til sportsfiske. Strandområdet i vestenden av Elsvatnet er det mest brukte badeområdet i kommunen og har en del tilrettelegging. Dette er også adkomst til overføringstunnelen og det eneste tilgjengelige båtutsettet i Elsvatnet. En godkjent, åpen skuterløype går gjennom den nordlige delen av området.

Kommentarer til forskrift: Hattfjelldal Jakt og Fiskelag ønsker at det tas inn et punkt under § 4 som gjelder arrangering av hundeprøver for hønsefugl, hare og storvilt.
Fylkesmannen mener det er viktig å ha en lik forskrift for alle typer idrettsarrangementer og andre større arrangementer, og tilrår derfor at dette forblir søknadspliktig. Vi ser imidlertid at dette er arrangementer som er relativt konfliktfrie i forhold til verneverdier, og ønsker derfor å løse dette ved å gi flerårige, for eksempel femårige, dispensasjoner.

Hattfjelldal kommune peker på at Snelitjønna er drikkevannskilde for kommunen. De mener fremtidig vannforsyning blir vanskelig å gjennomføre dersom vannet er en del av naturreservatet.
Statskog SF peker på at Snelitjønna tidligere var Hattfjelldals eneste drikkevannskilde, men at den i dag fungerer som reservevannskilde. Hovedvannskilden er i dag grunnvann i nærheten av Vefsna. I forbindelse med vannuttaket er det etablert en dam ved utløpet av Snelivatnet.
Fylkesmannen: Forslag til verneforskrift inneholder et unntak som går på drift og vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet. I tillegg er vannforsyningsanlegget tatt med i de samme punkter som omtaler drift, vedlikehold og utvidelse av energianlegg. Vi kan derfor ikke se at framtidig vannforsyning blir vanskeliggjort.

Hattfjelldal Jakt og Fiskelag og Statskog SF ber om at det at det tas inn et nytt punkt under § 4: ”Ikke til hinder for motorferdsel på snødekt mark etter faste, offentlige løyper”.
Fylkesmannen: Fylkesmannen mener verneverdiene er der i dag selv om skuterløypa er der. Formålet er vern av skog, fortsatt bruk av skuterløypa vurderes ikke å være i konflikt med verneformålet. Fylkesmannen tilrår derfor at bruk av den lovlige, åpne skuterløypa tas inn som et punkt i § 4 i verneforskriften, samt at en eventuell omlegging av denne kan tillates etter søknad.

Statskog SF peker på at Hattrennet ikke berører dette området.
Fylkesmannen: Punktet angående oppkjøring av løype til Hattrennet tas ut av verneforskriften.

Kommentarer til avgrensing: Statskog SF peker på at det er registrert et utbyggingspotensial på 64,3 GWh i ett prosjekt i Unkerelva. Alle inngrep ligger utenfor, men utbyggingen vil føre til redusert vannføring i Unkerelva. Statskog SF mener dette er i konflikt med verneforskriften, og ber om at grensa justeres så dette kan realiseres.Videre mener Statskog SF at grensene bør justeres i nordvest, i haken ved Nordtjønna, for å ta ut områder med ungskog. Det bør også gjøres ei avgrensing i nordøst ved Elsvatnet av hensyn til friluftsliv og transport.
Fylkesmannen: I og med at Vefsna nå blir verna mener Fylkesmannen at dette prosjektet pga. størrelsen ikke lenger er realiserbart, og vil ikke endre grensen ved Storveltlia. Det påpekes også at verneforskriften kun gjelder innenfor reservatets grenser, og dermed ikke kan stoppe inngrep utenfor. Videre tilrår Fylkesmannen at Statskog SFs innspill om grenseendringer ved Elsvatnet og Nordtjønna tas inn. På begge plassene foreslår Fylkesmannen ei litt større endring for å få ei god arrondering og grensepunkter som er enkle å forholde seg til i terrenget. Begge disse endringene vil ta ut arealer med ungskog som på sikt vil være av stor verdi for skogbruket.

Fylkesmannens tilrådning: Valmåsen-Søråsen skiller seg ut som et av de mest verdifulle skogområdene på indre Helgeland. Området er stort og velarrondert, og utgjør dermed en robust enhet som har god økologisk funksjonalitet sammenliknet med mindre områder. Her har en til dels svært spesielle skog-samfunn av internasjonal viktighet, først og fremst den meget særegne reinrose-kalkgranskogen sørøst for Stortjørna, en type som kanskje ikke er dokumentert tidligere. I tillegg finnes stedvis grunnlendt, sesongfuktig kalkgranskog av en noe mer utbredt type. Denne typen er bedre utviklet i flere andre områder i fylket (både i Vefsna-området, Hemnes og i Rana-

traktene), men det som finnes av slik skog i området har like fullt betydelige kalkskogsverdier. Dessuten må den særlig rike, reinrosedominerte kalkskogen i Storveltlia naturreservat (og dessuten visse liknende partier ellers i Unkerelvas kløft) vurdere sammen med resten av området. Samlet sett må derfor kalkskogskvalitetene vurderes som meget store i Valmåsen-Søråsen.
Antakelig er den største kvaliteten til området knyttet til de store arealene med virkelig gammel naturskog, med høy tetthet og kontinuitet av gamle trær og død ved. Dette gjør området bortimot unikt i Vefsna-dalføret (og hele indre Helgeland), der engelskbrukperioden ellers har vært bortimot altomfattende og ført til at gammel naturskog er begrenset til noen få og små restarealer. Her fins derimot et stort areal med slik skog, kanskje det største sammenhengende arealet med strukturrik høykontinuitetsgranskog som er dokumentert i fylket.
Artsmangfoldet er rikt, særlig av vedboende sopp og knappenålslav knyttet til gammel naturskog, i noe mindre grad også karplanter og (trolig) jordboende sopp (i kalkskogene). Mht. vedboende sopp på gran har lokaliteten kvaliteter som nesten ikke er kjent andre steder i fylket. Mykorrhiza-soppfungaen i området har trolig også et meget rikt mangfold, sannsynligvis inkludert et høyt antall rødlistearter. Det er totalt registrert 23 rødlistearter innenfor området.
Dette området faller i samme klasse som Holmvassdalen og Auster-Vefsna, og utgjør sammen med disse toppsjiktet av verneverdige skogområder på indre Helgeland. Alle har svært store naturverdier, men med ulike egenskaper i ulik grad, og med forskjellige styrker og svakheter. Derfor utfyller de hverandre, og er i større grad komplementære enn de er like. Storveltlia-Valmåsen skiller seg spesielt ut i kraft av de store arealene med virkelig gammel naturskog, noe som i praksis mangler helt i de andre områdene. Derimot kommer det svakere ut mht. naturgitte egenskaper (bl.a. kalkskog). Imidlertid må en da understreke at helt særegne kalkskogtyper som i liten grad eller ikke i det hele tatt finnes i de andre områdene er representert her, i form av den tørre Dryas-kalkskogen i Storveltlia (og også delvis ellers i Unkerelvas kløft), og den fuktige utformingen sørøst for Stortjørna.
Valmåsen er et stort sammenhengende skogsområde med stor verneverdi og stort bidrag til mangeloppfyllelse. Samtidig er det svært store skogbruksinteresser i området. Valmåsen er med sin beliggenhet sentralt i bygda særdeles verdifull for skogbruksnæringa, spesielt i Hattfjelldal. Her er det kort avstand til markedet (Arbor) og mye lettdrevet skog som preges av aktivt skogbruk herunder store områder med ungskog. I følge Statskog var betydelig areal gjennomhogd og tilplantet på ’90-tallet. Dette området er det som isolert sett legger størst beslag på drivbare skogressurser i planforslaget. Området kan for enkelte verneverdier erstattes med andre foreslåtte verneområder, men har samtidig en del kvaliteter som er helt unike og finnes kun her.
Området har både store skogressurser og unike verneverdier. Området har store arealer med gammelskog med høy kontinuitet, og det finnes helt unike reinrosekalkskogutforminger her. Verneverdiene innenfor det foreslåtte området er så store at de bør sikres gjennom vern. De sterke skogbruksinteressene tilsier at Valmåsen ikke bør tas med i verneplanen. Forslaget som gjelder Storveltlia er ikke i tilsvarende konflikt med skogbruksinteressene, og kan tas med i verneplanen uten særlige konflikter med skogindustrien. Om det kun blir et vern av den delen som ligger i Storveltlia, må en være klar over at de mest unike naturverdiene ikke blir vernet. Fylkesmannen tilrår at Storveltlia-Valmåsen naturreservat opprettes med de endringer som er omtalt generelt og spesifikt for dette reservatet.

Sentral høring: Statkraft SF. Området inkluderer deler av Unkervasselva. Skogvern mot kraftutbygging vil medføre avståelse av mulighetene for utnyttelse til vannkraft, noe som må vurderes opp mot øvrige interesser i en vesentlig bredere sammenheng.

Direktoratet for naturforvaltning: Både Statkraft og Statskog viser til kraftutbyggings-potensialet i Unkervasselva. Fylkesmannen har kommentert på dette og Direktoratet slutter seg til denne vurderingen. Det vises for øvrig til St.prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering hvor vassdraget er foreslått vernet mot utbygging.
Vedr. inngrep utenfor verneområder vises her også til § 49 i forslag til ny naturmangfoldlov (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) der det sies at hensynet til verneverdier i et verneområde skal tillegges vekt når avgjørelse om virksomhet utenfor verneområder som trenger tillatelse etter annen lov, skal tas.
Det vises til kap.5. for generell omtale av motorferdsel i verneområder. Direktoratet støtter Fylkesmannens vurdering i at det kan gis et generelt unntak for bruk av snøscooter langs en

konkret og kartfestet trase på snødekt mark i den perioden den er åpen for ferdsel. Det er en forutsetning at ferdsel og trase bygger på et lovlig fattet vedtak.
På grunn av en mindre grensejustering er det gjort endring i forskriftens ved at § 4 pkt. 4 tas ut da denne veien ikke lenger ligger innenfor foreslått verneområde.
Direktoratet støtter fylkesmannens vurdering av avgrensning av verneområdet. Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er foretatt noen mindre endringer i forskriften etter høring. Direktoratet viser forøvrig til de generelle kommentarene i kap. 5 og slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Storveltlia-Valmåsen som naturreservat. Direktoratet for naturforvaltning tilrår samtidig opphevelse av forskrift nr 935 av 04.12.92 om vern av Storveltlia naturreservat, Hattfjelldal kommune, Nordland, og erstattes med ny forskrift i medhold av denne verneplanen.

Klima- og miljødepartementet viser til de vurderinger som er gjort i kap. 1-5 om forholdet til andre interesser. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet og tilrår at Storveltlia-Valmåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart. Samtidig oppheves forskrift nr 935 av 4.12.1992 om vern av Storveltlia naturreservat i Hattfjelldal kommune, Nordland.

Klima- og miljødepartementet

tilrår:

Forskrifter om vern for 10 skogområder i Nordland fylke fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 10).